
Evangeliet
ifølge
Moses

Sødere end honning og mere kostbar end guld.....5

1. Mosebog

Når Gud taler, skabes livet.....7
Jesus, den blinde passager i Noas ark.....10
Abraham, far og forbillede.....13
Et helt særligt møde.....16
Opskriften på at få sig en ægtefælle.....19
Udvalgt til velsignelse - og gribe den.....22
Vejen mod den himmelske velsignelse.....25
Kampen med Gud og mennesker.....28
Sådan går det en søn efter Guds hjerte.....31
Sådan går det videre en søn efter Guds hjerte.....34
Et glimt af "liv af døde".....37
Da Jakob velsignede os.....40

2. Mosebog

En træl og to førstefødte.....43
Frelsens arkitektur - som er, som var og som kommer.....46
Se, der er Guds Lam, som bærer verdens synd.....49
Dåben og Guds "evindelige omvej".....52
Den dag Israel stod brud.....55
Jesus og øje for øje princippet.....58
Velkommen til Guds nærvær.....61
Aron og evangeliet om Jesus.....64

Husk sabbatten! ?.....67
Din plads i Guds hus.....70
Ordet blev kød og tog bolig iblandt os.....73

3. Mosebog

Templet salvet med Messias.....79
Fortærende herlighed og kærlig hellighed.....82
Livets hellighed.....85
Den spedalske Messias.....88
Spejlvendt forsoning.....91
Praktisk hellighed.....94
Opdragelse i Jesu hellighed.....97
Et nådeår fra Herren.....100
Min ven er min, og jeg er Hans.....103

4. Mosebog

Levitterne, et forbillede for menigheden.....106
Det hellige almindelige præsteskab.....109
Ledt af Guds herlighed.....112
Hvad spejder du efter?.....115
Sande og falske ledere og deres lod.....118
Dødens urenhed og den levende Gud.....121
Hvem kan forbande, når Gud velsigner?.....124
Til hverdag og fest.....127
En mand, et ord.....130

Pilgrimsliv 133

5. Mosebog

Disciple har en aftale med Gud.....136
Hør, disciple! Der er kun én Gud! 139
For at det skal gå dig godt 142
Tilbedelse i ånd og sandhed 145
Et helligt samfund.....148
Barmhjertighed og Evangeliet på bagsiden 151
Så tilspørger jeg dig!.....154
Så vælg da livet - også for dine børn!.....157
Generationer kommer og går, men Guds ord består.....160
Sådan er du, og sådan er Gud 163
Lykkelig er du, Guds Israel! 166

Sødere end honning og mere kostbar end guld

»I gransker Skrifterne, fordi I mener, at I har evigt liv i dem; og netop de vidner om mig. Og dog vil I ikke komme til mig og få liv……Havde I troet Moses, ville I have troet mig; for det var mig, han skrev om. Men tror I ikke hans skrifter, hvordan skal I så tro mine ord?« (Johs 5:39-40,46-47).
»Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: ›Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne.« (Matt 22:37-40)

Disse 2 udsagn af Herren Jesus om Moses og Moseloven skulle gerne i Hans disciple vække en appetit på at undersøge det skrift lidt nærmere. Jesus ønsker tydeligvis, at vi heri skal lære om, hvad troen, retfærdigheden, kærligheden og det evige liv, der findes i Ham, er for noget.
For at komme på sporet af, hvad Jesus mener, vil vi tage på en vandring på 53 skridt med Ham og Moses. De 53 skridt henviser til denne bogs 53 kapitler eller afsnit, som følger den årtusinder gamle jødiske traditionelle inddeling af Mosebøgerne i ugeafsnit - et til hver sabbat. En tradition, som iøvrigt også Jesus og Hans disciple fulgte.
I den tradition er hvert ugeafsnit givet et hebraisk navn, som enten er den hebraiske teksts første ord eller et af de første ord. Disse hebraiske navne for hvert Torah-afsnit er anført i parentes.

Når først vi får øjnene op for, hvordan alt hvad, Moses videregiver fra Gud - på den eller eller anden måde, åbenbar eller skjult - fortæller om Messias Jesu væsen og gerninger, så vil kærligheden til Moses og hans ord automatisk tage til. Vi vil komme til at forstå Kong David, når han siger, at Herrens lov er *sødere end honning og mere kostbar end guld* (Sl 19:11).

Den bærende tanke har været at gøre Torahen relevant for den kristne på en kortfattet og overskuelig måde, hvilket selvfølgelig sætter nogle grænser for dybden og omfanget af udlægningen. Hensigten er at berige den troendes vandring gennem den åndelige vejledning, der ligger i Torahen, og at vise hvordan Messias Jesu væsen og gerninger er indskrevet i den.

Vi har i bogen anvendt det hebraiske ord for *Loven,* som er *Torah,* fordi dette ords grundlæggende betydning er vejledning, belæring, instruktion, hvilket netop ikke bærer i sig betydningen af 'kold lov', der skal følges for ikke at falde

i unåde. Det er en kærlig Guds kærlige vejledning til Sine børn i, hvad der er godt for dem, og ikke en opskrift på at gøre sig fortjent til noget - hverken frelse eller evigt liv. Dette gives kun ved en levende tro på og efterfølgelse af Messias som Guds Søn og verdens frelser og Herre.

Vi beder til, at de 53 skridt med Herren Jesus og Hans tjener Moses i denne vigtige del af landskabet i Guds ord må blive til velsignelse, men endnu mere at det må blive til ære for den Gud, som har skabt alle ting og givet Sit skrevne ord i hænderne på fejlbarlige mennesker og deres udlægninger af det.

Lars Bastrup Jørgensen
Simon Bastrup Grud

1. Mosebog

Når Gud taler, skabes livet

1. Mosebog 1:1-6:8

I begyndelsen (*Bereishit*) skabte Gud. Mens det er begyndelsen på skabelsen, er det ikke begyndelsen på Gud, som er evig og altid har været. I denne begyndelse får vi også fortalt slutningen samt det, der ligger mellem begyndelsen og slutningen. I Bibelens første 3 kapitler berettes om skabelsen, faldet fra Gud og Guds genoprettelse af det fortabte. Man kan næsten sige, at resten af Bibelen er en kommentar til de 3 første kapitler.

Ordet der skaber, hvad det nævner

Alt er blevet til ved, at Gud har nævnt det, hvorefter det er begyndt at eksistere. Og alt opretholdes dag for dag på den samme måde og ved det samme ord (Hebr. 1:3). Guds ord er alfa og omega for skabningen. Uden det går den til grunde. Dette gælder både vores fysiske, sjælelige og åndelige liv. Guds ord er det, der giver liv, og som er vores mad. Dette ord er overdraget os i Bibelen, så vi kan leve af det. Gennem hele Skriften nøder Herren os til at følge Sit ord, for at vi må leve og ikke dø.
I en parallel "begyndelsesberetning" fortæller Johannes os, at dette skabende ord blev kød og kom til os i menneskeskikkelse som Jesus fra Nazareth (Johs. 1:1-14). Så nu har vi Guds skrevne ord og Guds levende ord. Fornægter vi det ord, vi er skabte ved, er det ud over en fornægtelse af Skaberen faktisk også en fornægtelse af én selv og egen eksistens, og det var netop det, der skete kort efter begyndelsen.

Har Gud virkelig sagt…?

Guds modstander, Satan, ønsker at blive herre over den skabning, som Gud ved Sit ord har frembragt. Det gør han ved, at så tvivl om netop Guds ord: *"Har Gud virkelig sagt…"* (1.Mos. 3:1). På den måde søger han, at kile sig ind mellem mennesker og Guds ord, så vi glemmer ordet og dermed Gud. Satan bruger stadig samme taktik, og det er lykkedes ham at skabe et system, som ikke er baseret på Guds ord. Systemet hedder 'verden'. Mennesket har glemt Guds ord og anser det for være uden autoritet og irrelevant i vor moderne tid. På den måde er mennesket blevet løsrevet fra dets rødder, både det skrevne og levende ord og er blevet et selvberoende og uafhængigt væsen, der har taget sin

skæbne i egne hænder uvidende om, at det fører til død. Som en blomst kun kan leve en tid, når den er plukket, kan mennesket også kun leve en tid, når det er "plukket" af Satan (1.Mos. 2:17).
Mistillid til Gud og Hans ord fører uundgåeligt til dysfunktion og misbrug af livet. Bibelen kalder denne dysfunktion for 'synd'. Det, der begyndte med et 'harmløst' bid af en frugt, udviklede sig til mord i familien (1.Mos. 4:8) og senere igen til et samfund gennemsyret af ondskab (1.Mos. 6:5). Sådan går det, når man vrister sig løs af Guds ord og ikke forstår, at dette ord er båret af Guds uendelige kærlighed til Hans skabning.

Hvad Gud også har sagt

Gud lader ikke Sin modstander løbe med hverken æren, magten, riget eller Sin skabning. Dertil elsker Han menneskene for højt. Han vender ikke ryggen til mennesket, fordi det har vendt ryggen til Ham, men begynder at kalde på det (1.Mos. 3:9; Lukas 15). Derfor har Han også allerede i begyndelsen fremsagt et frelserord, der er ligeså skelsættende som skaberordet. Henvendt til Satan siger Han: *"Hendes* (Evas) *afkom skal knuse dit hoved"* (1.Mos 3:15). Her er løftet om, at ondets rod, Satan selv, skal blive knust og mennesket bragt tilbage til værdighed. Det skete ved, at Guds søn, det levende ord, kom som en Adam (et menneske), og tog skylden for Adam, Eva, dig og mig på sig ved at dø for os. Da Gud som svar på den dåd oprejste Sin Søn fra de døde, blev Satans hoved knust, det vil sige hans magt over mennesket. Ordet, det levende ord, blev genrejst til autoritet. Ordet, der blev og bliver fornægtet af mennesker, fornægter ikke det menneske, det har skabt, men genrejser det. Så det frelste menneske nu kan fremsige troens ord: "Ja, Gud har sagt."

Skabt i Guds billede

Menneskets værdi ligger i, at det er skabt i Guds billede (1.Mos. 1:27). Selvom det billede krakelerede i og med synden, så genfødes den troende til at bære billedet påny uden fare for krakelering (Ef. 4:24). Mennesket - og særlig det troende frelste menneske - vil altid være en torn i øjet på Satan, fordi det minder ham om Gud. Satan søger, at udviske alle billeder af Gud, herunder familien. Vi er skabte i Guds billede som mand og kvinde, hvilket vil sige, at vi kun sammen som mand og kvinde i ægteskabet og menigheden kan afspejle den usynlige Gud i synlighed. Ved at ødelægge ægteskabet mellem mand og kvinde og forskellen på dem, fjerner Satan i sit verdens-system et billede af Gud. Og mennesket i dets uforstand virker med i humanismens navn.

Messias Jesus er det Gudsbillede, vi er skabte i. Han er netop den usynlige Guds billede (Ko1. 1:15-17) og det ophav, vi er blevet til ved og frelst ved. Ikke underligt at Satan ønskede at få Messias Jesus ryddet af vejen, og måske troede han sig sikker på sejren, da Jesus netop blev ryddet af vejen på korset. Det blev imidlertid Satans eget fald, som han selv kom til at medvirke til. Gud er suveræn. Han kan bruge endog sin værste modstander til at fremme Sin vilje.

Skabte til hvad?

Man kunne spørge, hvad vi så er skabte til. Til hvilket formål. Det allerførste, Guds ord siger om det, ligger i orderne: *"Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, hvor godt det var"* (1.Mos. 1:31). Gud glædede sig over det, Han havde skabt. Vi er altså skabte til, at bringe vor Skaber glæde - og at glædes med Ham. Menneskets formål er at tilfredsstille og tilbede Gud, og Skriften giver os et utal af måder, hvorpå vi kan gøre det. For det ufrelste menneske er dette en dårskab. For det menneske går livet ud på, at tilfredsstille sig selv og lade andre tilfredsstille én, men det troende menneske ved, at når det opfylder formålet med at behage og glæde Herren, så fyldes livet med mening og usigelig glæde og fred. Hver gang Skriften taler om "Guds vilje" vises en måde, hvorpå man kan bringe glæde til Gud. På både hebraisk og græsk er ordet, der oversættes til "vilje" forbundet med glæde, så når vi læser om Guds vilje, skal vi underforstået forbinde det med Guds glæde. Dette bliver universets ekko engang:

Værdig er du, vor Herre og Gud, til at få pris og ære og magt; for du har skabt alle ting, af din vilje blev de til og blev skabt. (Åb. 4:11).

Jesus, den blinde passager i Noas ark

1. Mosebog 6:9-11:32

Noa (*Noach*) lægger navn til ugens Torah portion. Noa betyder "hvile, komfort, velbehag", hvilket uden tvivl refererer til, at han har fundet nåde i Herrens øjne, eller er blevet genstand for Herrens nåde.

Noa og Guds løfte

Noa omtales som en retfærdig mand (1.Mos. 6:9), hvilket nok kan undre, da det første han gør efter syndfloden er at drikke sig fuld og blotte sig i sit hjem (1.Mos. 9:21). Noas retfærdighed er derfor nok mere en følge af Guds udvælgelse af ham, end et karaktertræk hos Noa selv, omend han sammenlignet med sine samtidige var ulastelig. Endvidere kan man se hos Noas sønner og i hans slægtshistorie, at retfærdigheden ikke blev bragt videre. På en måde var synden ombord i arken under syndfloden. Dette var Gud selvfølgelig vidende om, men Herren havde brug for en mand til at bære det løfte til menneskeheden videre, Han havde givet i Edens Have om, at en menneskesøn skulle knuse slangens hoved (1.Mos. 3:15). Havde Gud udryddet al uretfærdighed med syndfloden, kunne ingen overleve, og Han ville ikke kunne indfri Sit løfte, hvilket er utænkeligt. Noa vandrede med Gud og blev af Ham udvalgt til, at bære løftet om en frelser videre. Den, der ved tro, bærer Guds løfte om en frelser i sig, er retfærdig for Gud!
Det vigtigste ombord i Arken var hverken Noa, hans familie eller dyrene, men det var løftet om og troen på en Messias, som mange århundrede senere - i tidens fylde - kom som Jesus fra Nazareth.

Dom og frelse

Man kan spørge, hvad nytte Syndfloden gjorde, når den ikke endeligt afsluttede gudløsheden og ondskaben på jorden. Torah portionen begynder med udrensningen, men slutter egentlig med uforrettet sag, fordi menneskeheden er lige vidt. Menneskene gør stadig oprør mod Gud ved at bygge et tårn til egen ære (1.Mos. 11:1-9). Men en stor lektie i beretningen om Syndfloden og Arken er, at der er en dom og en frelse. Disse to ting vil vi se gå hånd i hånd i resten af Skriften lige til sidste side. Syndfloden er billedet på den endelige dom og Arken på den endelige frelse (1.Peter 3:20-21). Beretningen, vi læser her, er altså lige så vigtig og aktuel idag som dengang, fordi den endelige frelse og dom endnu ikke er afsagt. Der er stadig tid til at

vende sig til Gud og følge Ham. Noa taler til os ligeså meget som til sin samtid. Og Noas samtid ligner vor tid til forveksling.
I de mange år, det tog Noa at bygge arken, forkyndte han retfærdighed (2.Peter 2:5) dvs. dom og frelse. Gud er langmodig mod alle og giver alle tid til omvendelse. Sådan var det i Noas dage, sådan er det idag. Derfor er forkyndelsestiden et budskab om Guds trofasthed og kærlighed. Måtte vi bruge den tid ligeså trofast til forkyndelse som Noa.

Sem, Kam og Jafet
Vi er alle efterkommere af enten Sem, Kam eller Jafet (1.Mos. 10:32) og som sådan relateret til dem. Over Sem hviler en velsignelse og over Kam en forbandelse (1.Mos. 9:25-27), begge dele udtalt af Noa. Velsignelsen over Sem er forbundet med hans respekt (sammen med Jafet) for hans far, og forbandelsen af Kam for dennes disrespekt (uterlighed?) over for Noa. Det er umiddelbart overraskende, at det er Kam, der forbryder sig, men hans søn, Kana'an, der får forbandelsen. Dette skal sikkert ses i lyset af deres efterkommeres skæbne. Kana'ans efterkommere vil senere blive et af de 7 folkeslag, der tager ophold i Israel, og Sems efterkommere vil på Guds befaling fordrive kana'anæerne fra landet. Som sådan ser vi i Noas velsignelse og forbandelse en forløber for og profeti om Guds plan for Israel, som tager sin begyndelse med Abraham. Derfor slutter opregningen af slægtstavlerne med Abraham. På den måde overrækkes Guds frelsesplan fra Noa til Abraham. Det er endda muligt, at disse to mænd kan have mødt hinanden, da Noa levede adskillige år efter Abraham blev født.
Hvad angår Jafet i forbindelsen med Noas profeti, så siges det, at Gud skaffer Jafet plads i Sems telt og dermed i velsignelsen. Jafet kan ses som et billede på Kirken, der er podet ind på Israel (Sems stamtavle) ved det afkom, der skal knuse slangens hoved. Løftet om det afkom er Sem samtidig bærer af. (Rom. 11:13-24; Ef. 2:11-22).

Navnet vi lever i og ved
Babelstårnet symboliserer menneskets ubændige lyst til at skaffe sig et navn og få ære, magt og prestige (1.Mos. 11:4). Det er ikke det eneste bygningsværk, der står som et monument over denne ulyksalige trang hos mennesket. Menneskets foretagsomhed har oftest til formål, at blive kendt, rig og berømt. Denne kraft til at skaffe sig et navn - både i livet og i døden - kan bringe mennesket vidt og gøre alle ting muligt for dem, hvis de anvender den kraft sammen (1.Mos. 11:6). Det er udviklingen idag et tydeligt eksempel på. Hvad der nu er

menneskeligt muligt, ville ingen have troet for 100 år siden. Gud må derfor forvirre mennesket, skille dem og sprede dem. Vi ser her i afsnittet den anden 'landsforvisning' (diaspora) i Skriften efter Adams og Evas forvisning fra Edens Have. Senere skal Guds folk, Israel, på grund af samme ulydighed komme til at opleve flere af disse landsforvisninger.
Omvendt samler Gud folket, når det følger Ham - hvilket også ses i Israels historie - og så er slet intet umuligt for dem, for da er de jo på Guds side.

Alt sammen afhænger af navnet. I hvis navn vi lever og ønsker at leve. Det er navnet, der får æren og magten og har riget. Vi får tilbuddet om, at opgive vort eget navn og få et andet at leve i og ved. Det er Jesu navn, navnet over alle navne (Fil. 2:9; Johs. 20:31). Det giver fred, glæde og tryghed, for ingen kan tage navnet fra os. Vort eget navn kan til enhver tid nedbrydes af andre, og det giver ikke andet end uro, kiv og strid, at skulle forsvare det. Det eneste sted, vi skal ønske at se vore navne optegnet, er i Livets bog (Åb. 20:15).

Abraham, far og forbillede

1. Mosebog 12:1-17:27

Med bygningen af Babelstårnet og spredningen af jordens folk lå verden igen i ruiner, og Guds frelsesplan for mennesket syntes langt væk. Da talte Herren til Abraham og befalede ham at gå (*Lech lecha*) til et andet sted, som Herren ville lede ham til - og Abraham gik.

Udvalgt til at blive en velsignelse

Med udvælgelsen af Abraham fra en afgudsdyrkende familie (Josva 24:2) indledte Gud den afgørende fase i Sin frelse af menneskeheden. Alting starter med Guds udvælgelse. Det afgørende er ikke, hvad mennesket er eller kan, men hvad Gud beslutter sig til at gøre et menneske til. Udvælgelse og frelse bygger ikke på menneskets karakter, men Guds beslutning.
Abrahams første beslutning, der optegnes i Skriften efter kaldelsen, var at drage til Egypten (1.Mos. 12:10-20) - en beslutning, der vel var taget ud af vantro, da Gud havde lovet at sørge for ham i Israel. Frygten og vantroen tvang desuden Abraham til at stikke en "bekvemmelighedsløgn" (1.Mos. 12:11-13). Så Abrahams kaldelse byggede ikke på hans trofasthed. Men i hans vandring med Gud, ser vi Abrahams karakter langsomt ved Guds nåde tage form. Sådan er det med alle Abrahams børn i troen. Deres frelse og karakterdannelse beror ikke på deres egen formåen, men alene på Guds trofaste virke.

Herren lovede Abraham et land, en slægt, et navn, og at alle verdens folk skulle blive velsignet gennem ham (1.Mos. 12:1-3). Dette var løftet fra Edens Have (1.Mos. 3:15) opretholdt via Abraham og til slut virkeliggjort i Messias Jesus (Gal. 3:15-18). Da løftet om verdens frelser gennem Abraham, er givet sammen med løftet om et fysisk land og et stort folk, er disse sidste løfter lige så sikre som løftet om frelseren. Så sikkert som Jesus er verdens frelser, så sikkert er det, at Israels land er givet til jøderne, og at de vil bestå som et folk. Endvidere at jøderne er "dømt" til at blive en velsignelse for alle jordens folk, hvilket er deres egentlige kaldelse. At fornægte jøderne som et folk og deres ret til landet, er det samme, som at blokere for velsignelsen fra Gud gennem dem. Også i endetiden vil Gud bruge Israel til at velsigne andre (Åb. 7:1-8).

Pagten

Gud indestår for, at Abrahams efterkommer skal blive til et helt folk, som senere får navnet Israel, og at de skulle få et defineret stykke land at bo i

(1.Mos. 15:18-21) med samme navn (Israel) gennem den pagt, Han indgår med Abraham. Gud befaler Abraham at slagte og skære flere dyr over og placere dem i to rækker. Derefter går Herren selv ned gennem rækken af overskårne dyr i skikkelse af en rygende ovn og flammende fakkel. Dette er en kendt pagtsritual fra datiden, hvor de to parter, der indgår en aftale, sammen bevæger sig ned gennem en række af slagtede dyr, med den symbolik, at den, der bryder aftalen, skal det gå som de slagtede dyr. I dette tilfælde var det kun Gud, der gik ned gennem rækken. På den måde viste Herren Abraham, at Han med Sit eget liv indestod for pagten. En større forsikring kunne ikke gives.

Abrahams børn

Alle troende i Messias Jesus er børn af Abraham (Rom. 4:11; Gal. 3:7) og således også indbefattet i pagten med Abraham. Det betyder også, at vi retfærdiggøres over for Gud ligesom Abraham ved at tro på en løftesøn (1.Mos. 15:6). Vi må også være beredt på, at gennemgå en opdragelse som Abraham, indtil vi bærer den samme troskarakter som ham. I nærværende Torah portion ser vi, hvordan Abraham sætter sig selv til side for Lot, og lader ham vælge først, selvom det er Abraham, der har løftet om landet (1.Mos. 13:9). Vi ser, hvordan Abraham står op mod uretfærdigheden (1.Mos. 14:1-16), og hvordan han nægter at lade sig berige af verden, men kun af Gud (1.Mos. 14:23).

Abraham får imidlertid også andre børn. Da det trak ud med løftesønnen, fandt han og Sara ud af en anden løsning til at få en søn, nemlig gennem Hagar. Det var en løsning i menneskelig kraft inden for det menneskeligt mulige, og selvom Gud aldrig bebrejdede Abraham det - og endog lovede at velsigne Ismael - så er det stadig en løsning, der volder problemer i Mellemøsten idag i forholdets mellem Isaks og Ismaels efterkommere.

Omskærelse

For at Gud kunne opfylde Sit løfte til Abraham om et unikt afkom med Sara, måtte både Sara og Abraham "nedbrydes" og gøres magtesløse. Da de var blevet gamle og impotente, og ikke selv i stand til at avle børn, gentog Herren løftet til Abraham (1.Mos. 17:15-16). Abraham måtte le, fordi hans tro endnu ikke var fuldendt. Han havde endnu ikke lært, at regne med Gud i det umulige. Dette giver også os som er Abrahams børn et håb, når vores tro svigter, og vi forfalder til "det muliges kunst". Gud giver ikke op, før Han ser den rene tro i Sine børn. Troen er Guds gerning (Johs. 6:29).

Herren opridser Sine løfter til Abraham og giver ham omskærelsen som et tegn på pagten (1.Mos. 17:1-14). Løfterne var de samme, som blev givet tidligere, og derfor ikke afhængige af omskærelsen, men omskærelsen skulle for altid tjene som en påmindelse om, at opfyldelsen af løftet ene og alene hviler på Herren uden menneskelig indvirken. Omskærelsen blev først givet Abraham EFTER at han ikke i sig selv kunne medvirke til løftesønnen. Den er derfor også et tegn på impotens og magtesløshed, hvilket netop igen gør den til et tegn på tro (Rom. 4:11). Vi må tro Gud for alt det, vi ikke selv kan udrette og i stedet hvile i Hans forvisninger og gerninger. Omskærelse står som sådan i modsætning til menneskers vilje og gerninger og viser hen til den Søn, som skulle frembringes gennem Guds gerning og vilje: Guds egen Søn. Dette gør desuden omskærelsen til et Messias-tegn, som jøderne gennem årtusinder med rette har båret på det mandlige kønsorgan som en fortælling om, at den ultimative søn ikke skulle blive til ved det kønsorgan, der bar magtesløshedens mærke.

Derfor ser Paulus omskærelsen som en henvisning til den troendes enhed med Messias (Kol. 2:9-12). Dåben er et billede på død og impotens (ligesom med Abraham). Opstandelsen er Guds løfte om et helt nyt liv som Hans sønner og døtre. Noget vi aldrig selv kunne udregne endsige foranstalte.

Et helt særligt møde

1. Mosebog 18:1-22:24

Engang viste (*Vayera*) Herren sig for Abraham i skikkelse af et menneske og dog samtidig som Yahweh (YHWH), Guds hellige navn (1.Mos. 18:1-2) - altså som Gud og mand. Abraham fik lov til at møde Ham, som senere skulle komme til verden som Jesus fra Nazareth, på en lige så ligefrem måde som Guds Søn senere skulle vise sig for Abrahams efterkommere, Israel.

Gæstfrihed og forbøn

Kapitel 18, hvor Herren besøger Abraham i dennes hjem, danner baggrunden for, at gæstfrihed i Jødedommen regnes til en af de største dyder. Også Ny Testamente opfordrer mange gange til åbne hjerter og gæstfrie hjem, og fremhæver med reference til denne Torahportion, at gæstfrihed kan føre til besøg af engle (Hebr. 13:2).

Abrahams dør var åben for Herren, og Herren gik ind til ham og holdt måltid med ham, hvilket i Bibelen er et symbol på intimitet og nærhed. Hos Abraham behøvede Messias Jesus ikke at stå uden for døren og banke på for at komme ind og holde måltid (Åb. 3:20). Under måltidet bekræfter Herren igen løftet om en særlig søn, men nu med en tidsangivelse, og selvom Sara stadig tvivler, da hendes og Abrahams seksualitet for længst er udlevet (1.Mos. 18:10-12), så lyder de skelsættende ord til dem: "*Intet er umuligt for Herren!*"

Gæstfriheden fører andre ting med sig, bl.a. profetisk åbenbaring (1.Mos. 18:17-19), som igen leder til et kald til forbøn foran Gud for det ugudelige Sodomma og Gomorra (1.Mos. 18:22-33). Dette er et kald enhver troende Abrahams barn må tage på sig, og lære at udøve lige som Abraham, frimodigt og vovet, men med dyb respekt for Gud og med en fornemmelse af, hvornår bønnen er bedt igennem. Verden idag er som Sodoma og Gomorra og ligeså moden til Guds dom. Vi skal bede for menneskers frelse, ikke for destruktion - en fejl som disciplene begik og blev irettesat af Herren (Lukas 9:54-55).

Endnu et karaktertræk ved en sand forbeder ser vi i Abrahams møde med Abimelek. Abraham mangler på det tidspunkt selv at få den forløsende og lovede søn med Sara, men går i forbøn for Abimeleks ufrugtbare hustru og hus. En forbeder må kunne gå i forbøn for andre på de områder, hvor han eller hun ikke selv er velsignet.

Lot og hans hus
Før dommen over Sodoma blev eksekveret, blev Lot og den del af hans familie og hus, der var villige til at forlade stedet, frelst for Abrahams skyld og på hans bøn (1.Mos. 19:12,29).
Lot havde engang valgt Sodoma til bosted, fordi stedet tog sig godt og frugtbar ud, og han var blevet en del af byens ledelse i byporten (1.Mos. 19:1). Men det, der så godt ud, viste sig at være fordærvet. Sådan kan det gå, når man vandrer efter øjnenes lyst og ikke i tro og med åndelig indsigt, som Guds ord råder os til. Også idag er der meget i verden, der ser godt og tilforladeligt ud, og som frister på mange måder. Men når vi stifter nærmere bekendtskab med det ved at rykke ind i det, som Lot rykkede ind i Sodoma, opdager man forfaldet. Og som i Lots tilfælde kan man sidde fast i det og må først rives løs, hvilket ikke altid er lige let. Det var det heller ikke for Lots hustru. Hun så sig tilbage og blev til en saltstøtte (1.Mos. 19:26). Det fortælles ikke, om hun så tilbage med længsel eller med afsky. Hun så sig bare tilbage, og det var nok. Her ligger en vigtig åndelig lære. Så snart vi kigger tilbage på det liv, vi har forladt, på synd vi har begået og fået tilgivelse for, eller på det vi i vores trosvandring har måttet sige farvel til, så fryser vi fast på stedet og lammes. Vort blik må være rettet mod Gud Rige og ikke verden eller os selv.
Jesus sagde til ham:"Ingen der lægger sin hånd på ploven og ser sig tilbage, er egnet for Guds rige" (Lukas 9:62).

Abrahams afgangseksamen
Gud holdt Sit løfte, og Sara fødte Abraham en søn, Isak, som på mange måder er et skyggebillede af Guds egen søn. Jesus blev undfanget på en menneskelig set umulig måde i en jomfru, ligesom Isak blev det i Saras "døde" moderliv. Efter løftesønnen var kommet, kom der et tidspunkt, hvor Abraham måtte sige farvel til Ismael, sønnen efter kødet (Gal. 4:22-23). En lignende afsked erfarer enhver, der er født af Ånden. Når det nye menneske vokser til, må man tage afsked med det gamle. Det er kun det nye menneske efter Guds løfte, der kan arve Hans rige (1.Mos. 21:10).

Der kom et tidspunkt, hvor Abraham også måtte tage afsked med Isak og med alle de forhåbninger og drømme, Gud havde givet ham med Isak. Herren testede Abraham for at sikre sig, at Abraham elskede Ham mere end Hans gave ved at befale ofringen af Isak. Ved inderligt at overgive/ofre Isak som en førstefrugt til Herren, beviste Abraham, at Gud var hans førstekærlighed. Derefter kunne Gud give Isak tilbage til Abraham, som en ny velsignelse. For

at få sine nærmeste tilbage som Guds børn, må man overgive dem i Herrens varetægt i stedet for at holde på dem eller agere mellemmand.
Med dette var Abraham færdig i troens skole. Han holdt ikke noget tilbage for Gud, men troede Ham for det umulige; troede at Herren kunne oprejse løftesønnen fra de døde (Hebr. 11:17-19). Efter denne eksamen, som Gud havde sikret, at Abraham bestod (1.Mos. 22:12), glider Abraham langsomt ud af fortællingen, som nu overtages af Isak.

Inden da fik Abraham Herrens frelse til menneskeheden at se. På Morija bjerget i Jerusalem stoppede Herren Abrahams ofring af Isak og erstattede Isak med en vædder, der hang fast med hornene i et krat. Den dag lærte Abraham, hvad et stedfortrædende offer er. Som vædderen med krattet om hovedet, blev Guds søn i stedet for Abrahams søn ofret med en tornekrone om hovedet. Abraham kaldte stedet "Herren ser", hvilket også betyder "Herren forsørger". Herren sørger selv for offerlammet (1.Mos. 22:8). Den dag på Morija så Abraham, hvordan det afkom, som var blevet lovet Ham, som et stedfortrædende offer for alle mennesker til alle tider, blev den velsignelse, der skulle blive alle jordens folk til del (1.Mos. 12:3). Løftesønnen bekræfter senere dette: *"Abraham, jeres, fader, jublede over at skulle se min dag, og han fik den at se og glædede sig"* (Johs. 8:56). Derfor blev Morija bjerget, Golgata, i Jerusalem stedet, hvor Herren viser sig for alle, der kan se og dermed blive frelst.

Torah portionen begynder med, at Abraham møder Messias som Herren og kongen, der skal tilbedes (1.Mos. 18:1-2) og slutter med, at han møder Ham som offerlammet, der skal tros. Måtte vi som Abraham være villige til at "ofre" alt det, der er os kært for det ene at følge Herren og finde glæden i Ham.

Opskriften på at få sig en ægtefælle

1. Mosebog 23:1-25:18

I denne Torahportion (*Chayei Sarah* - *Sara levede*) tager vi afsked med både Sara og Abraham, som overlevede sin hustru med 38 år, hvorefter scenen overtages af Isak. Abraham nåede ikke selv at opleve at få det land i eje, som Herren havde lovet ham (1.Mos. 15:7). Heri ligger en skjult hentydning til opstandelsen, hvor Abraham vil se opfyldelsen af alt det, Gud har lovet (ApG. 3:21).

Køb af det lovede land

Selvom Herren havde lovet Abraham Israels land kvit og frit, insisterede Abraham på at købe den jord, hvor Sara og han selv skulle begraves. Han havde ydmyghed og tro nok til at vente på, at Gud skulle opfylde Sine løfter, uden, at det skulle koste andre mennesker noget. Det er bemærkelsesværdigt, at 3 af de steder, som palæstineneserne idag gør mest krav på, alle er købt og betalt. Det drejer sig om Hebron (1.Mos. 23:17-20), Sikem, det nuværende Nablus i Samaria, (2.Mos. 33:19) og Jerusalem (2.Sam. 24:24).

Et ægteskab besluttet i Himlen

I kapitel 24 har vi den enkle og meget smukke fortælling om, hvordan et ægteskab, der er bestemt og orkestreret af Gud, kommer i stand. Beretningen kan tjene som forbillede for alle, der ønsker at gifte sig med den, Gud har bestemt. Adskillige punkter kan fremdrages:

- Abraham, som familiens overhoved, sætter rammerne for sin søns ægteskab, selvom Isak er knap 40 år. Det er først og fremmest en sikring af, at Isak kan videreføre Guds plan (1.Mos. 24:7). Ægteskabet er ikke et mål i sig selv, men et redskab til, at Guds vilje og løfter kan indtræffe. Et ægteskab fra Himlen gives, fordi to kan hjælpe hinanden med at tjene Herren. Derfor er det udelukket, at Isak kan ægte en fra "verden". Han må have en af samme ånd og tro. En sådan ramme er håbløst forældet i de flestes øjne idag, hvor man selv vil vælge sin partner ud fra, hvad man mener bedst tjener en selv og ikke Herren. Det er værd at bemærke, at Isak og Rebekka elskede hinanden (1.Mos. 24:67; 26:8). Når vi handler efter Guds vilje, får vi både det ene og det andet, mens vi mange gange mister både det ene og det andet, når vi handler selvrådigt.

- Abraham vælger ikke pigen for Isak, kun typen, og sender sin træl, Eliezer, afsted med opgaven. Eliezer begynder helt naturligt med bøn, hvor han overlader valget til Gud ved at opstille nogle tegn, der skal opfyldes, så han kan vide, hvem Gud har udset til Isak (1.Mos. 24:12-14). De tegn, Eliezer vælger, er hverken tilfældige eller okkulte, men de er tegn på pigens karakter. Trækkene Eliezer leder efter er godhed, venlighed, barmhjertighed og tjenstvillighed. Rebekka opfylder dette til fulde. Herren lader desuden endnu et vigtigt karaktertræk træde frem, som gør Eliezer helt sikker i sagen, nemlig gæstfrihed (1.Mos. 24:25), hvilket netop er en af Abrahams - og troens - karaktertræk. Intet under, at Eliezer må bøje hovedet og tilbede. Tegnene man skal se efter hos ens tilkommende er ikke i det ydre, men i hjertet som med Rebekka (1.Peter 3:2-5).
- Efter udvælgelsen kommer pagten, som indgås med brudens familie. Familien må først overbevises om, at det er det rigtige, og at det er Guds vilje (1.Mos. 24:50). Der udveksles gaver og smykker, som tegn på aftalens indgåelse. Idag indgås pagten i kirken eller synagogen, men det afgørende er ikke længden eller for så vidt indholdet af ceremonien, men at pagten indgås foran Guds ansigt, efter det er blevet klart, at ægteskabet er efter Hans vilje. Først når aftalen er bekræftet, kan ægteskabet fuldbyrdes gennem den seksuelle forening (1.Mos. 24:67).
- Rebekka har muligheden for at sige nej til ægteskabet. Et ægteskab kan ikke trækkes ned over hovedet på mennesker. Der må en frivillig indvielse til. Gud behandler os ikke som kvæg, der skal makke ret, men Han lægger alt til rette for os og modner os til Sin vilje, så vi ønsker at gøre den. Det gælder for ægteskabet som med alle andre vigtige beslutninger i livet.

Det er slående så ukompliceret, det er for Isak og Rebekka at blive bragt sammen. Det går lige ud ad landevejen uden alternativer, undtagen de kana'anæiske kvinder, Abraham fravælger. Lige så ukompliceret, det var for Isak og Rebekka, ligeså enkelt skulle det være for alle unge troende idag, at finde en ægtefælle, men som i alle livsspørgsmål bliver tingene kompliceret, hvis vi ønsker at flette vor egen vilje ind i Guds. Det er egen-viljen, der gør livet kompliceret, aldrig Guds, men holder man sig fortællingens nøglepunkter for øje, er man godt på vej.

Det store ægteskab

Ud over at være en belæring om, hvordan man får sig en ægtefælle efter Guds vilje, kan beretningen ses som et skyggebillede på det store ægteskab mellem

Guds Søn og Hans brud (Kirken/Israel). Abraham er et billede på Faderen, der sender Sin Ånd (hjælperen Eliezer) ud for at finde en brud (Rebekka) til Sin Søn Jesus (Isak). Helligånden bejler til os på Sønnens vegne for at få os med hjem til Ham. Han leder efter de rette karaktertræk i os, som matcher Guds familie - ja mere end det, Han modner den karakter i os, så vi bliver gjort rede til foreningen. Billedligt talt er vi på vej tilbage til Det Forjættede Land (Guds Rige), mens Ånden hele tiden smykker os med åndelige gaver og væsen - som Eliezer gør med Rebekka - indtil den dag brudgommen pludselig står foran os, og vi forenes for evigt med Ham.

Farvel til en kæmpe

Med denne Torah portion tager vi afsked med Abraham, troskæmpen over dem alle. Da Gud kaldte ham, var han et almindeligt menneske, men her ved slutningen af et langt liv under Åndens opdragelse, ser vi en åndelig kæmpe og den person, Messias Jesus flest gange refererer til. Vi får at vide, at Abraham giftede sig med Ketura og fik børn med hende. Det fortælles ikke, om Ketura var medhustru i Saras tid, eller om ægteskabet først blev indgået efter Saras død. Under alle omstændigheder sendes børnene bort fra Isak (1.Mos. 25:6). Abraham sørger for dem, men arven - Guds arv - gives videre til løftesønnen. Stafetten gives videre til rette mand for til sidst at lande i den rigtige hånd, hvori alle løfter til verdens folk samles: Messias Jesus.

Udvalgt til velsignelse - og gribe den

1. Mosebog 25:19-28:9

Efter Abrahams død fortsætter Guds ord med Isaks slægtshistorie (*Toldot*). Der berettes ikke meget om Isaks liv sammenlignet med både hans far Abrahams og senere hans søn Jakobs liv. Isak synes næsten, at spille en større rolle i Abrahams liv end i sin egen selvstændige del af slægtshistorien.

Isak

Kapitel 26 er det eneste kapitel, hvor Isak får fuld opmærksomhed, og alligevel er det som om, man har hørt det hele før. Han lever helt og holdent i sin far Abrahams fodspor. Han udsættes for det samme som Abraham, møder de samme mennesker, slår sig ned de samme steder, og gør de samme ting, som Abraham gjorde. Selv Abrahams nødløgn om, at hans hustru er en søster, gentager han (1.Mos. 26:7). Han graver ikke mange brønde for sig selv, men åbner dem Abraham gravede (1.Mos. 26:18) og drikker således af de samme livskilder som sin far. Også velsignelsen fra Gud gives videre til Isak på grund af Abraham (1.Mos. 26:2-5).

Det er som om, at Isak ikke er hovedperson i sit eget liv. Og heri ligger en vigtig pointe, for dette forudgriber et træk ved den efterkommer, som Isak mange århundrede senere skulle få, og som skulle velsigne alle jordens familier. Guds Søn, Messias Jesus, gjorde heller aldrig noget af sig selv eller for sig selv, men altid kun det, Han så Sin Fader gøre, og som Han vidste havde Hans velbehag (Johs. 5:19; 8:28,38). Isak var i alle ting lydig mod sin far - selv til døden (1.Mos. 22:4-8), nøjagtig som Jesus var det mod Sin Fader i Himlen (Fil. 2:8). En unik ting, man kan iagttage hos Isak, er, at han i modsætning til både sin far og sine sønner og iøvrigt til datidens trend, kun har én hustru, som han forbliver tro mod. Således har Guds Søn også kun én brud, som han trofast elsker.

Herren kalder sig Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Blandt mange af de betydninger, dette måtte bære i sig, er, at disse 3 personer afspejler Gud på en særlig måde. Faderen spejles i Abraham som begyndelsen, Sønnen i Isak, der var lydig i alt og Helligånden i Jakob som den, der kæmper, og gennem Åndens årelange bearbejdning får det åndelige menneske manifesteret.

To forskellige liv og livsmål

Rebekka skal have tvillinger og får af Gud at vide, at hun bærer på to liv, hvor det ene er stærkere end det andet, og hvor den ældste, Esau, skal være

underlagt den yngste, Jakob (1.Mos. 25:23). Før fødslen har Gud allerede udvalgt den, der skal føre velsignelsen til alle jordens folk videre. Det antydes også ved ordspillet på hebraisk mellem navnet Jakob og "hæl". I Edens have havde Gud sagt, at Satan skulle bide det afkom i "hælen", som skulle bringe forløsning til menneskeheden (1.Mos. 3:15). Jakobs navn forbindes således med den frelser, der skulle komme fra hans gren af slægten.
Den trættende kamp mellem de to liv, som Rebekka oplevede, ligner den kamp, enhver troende erfarer, når først han eller hun er blevet gjort frugtbar med Åndens liv fra Gud i sig. Det er kampen om herredømmet mellem det nye åndelige menneske (den yngste) og det kødelige menneske (den ældste). Ligesom hos Rebekka kommer det kødelige menneske først, mens det åndelige menneske, som efter Guds bestemmelse skal herske, kommer bagefter (1.Kor. 15:46-49).
Selvom Jakob ikke var for uden fejl, så havde han det rette livsmål, som var at arve velsignelsen fra Gud gennem Isak, hvilket Esau kastede vrag på (1.Mos. 25:34). For Esau var livet her og nu og opfyldelsen af de umiddelbare fysiske behov vigtigere end arven. Også idag er mennesker mere optaget af det midlertidige liv i denne verden, end de er af det evige åndelige liv med Gud. Hebræerbrevets forfatter advarer os mod, at vi ligesom Esau lader kødet bestemme vort livsmål (Hebr. 12:16-17).

Snyd og Guds vilje

Et utal af spørgsmål rejser sig under læsningen af, hvordan Jakob fik Isaks velsignelse og dermed førstefødselsretten. Vidste Isak ikke, at Gud havde udvalgt Jakob? Havde Rebekka ikke fortalt ham det, og hvorfor snød hun, når hun kendte Guds løfte? Fik Gud Sin vilje gennem bedrag?
Herrens vilje går ikke over bedrag, som om Han har brug for noget sådant for at opfylde Sit ord! Omvendt kan bedraget ikke hindre Hans planer. Jakob får velsignelsen *på trods af* og ikke gennem sammensværgelsen. Rebekkas og Jakobs list er et udslag af menneskets ustyrlige lyst til at hjælpe Gud, hvilket bunder i mistillid til Hans evner og vilje til at fuldføre det, Han har sagt. Ismael var et udslag af dette hos Sara og Abraham. Gud bebrejder hverken Abraham eller Jakob, for hvad skulle det nytte? Løftede pegefingre og moral forandrer ikke mennesket. Kun Åndens behandling af et menneske over år, kan gøre det tillidsfuldt over for Gud. Havde Gud skældt Jakob ud, ville budskabet til os være en advarsel om, ikke at falde i den samme grøft. Men nu er budskabet i stedet til os, at også vi, som Jakob, vil forsøge at hjælpe Gud med Hans planer for vore liv med eller uden list. Det rører dog ikke ved Guds udvælgelse. Så

budskabet er en trøst til alle, der kan se Jakob i sig selv. Gud fortryder ikke Sine planer med os, men som hos Jakob må denne trang til at hjælpe Gud med Hans ord bringes frem og behandles på en grundlæggende måde, indtil troen har vundet skikkelse i os.

Velsignelsen

Hvorfor trak Isak ikke velsignelsen tilbage, da han opdagede bedraget? Svaret er, at det kunne han ikke (1.Mos. 27:33). Når velsignelsen er udtalt, er den sat fri. En grundbetydning af velsignelse er "at tale liv ind i". Velsignelse har noget med ord at gøre, og når de ord er blevet sagt, kan de ikke gøres usagte. Gud *talte* velsignelse om frugtbarhed, altså liv, ind i Adam og Eva (1.Mos. 1:28). Mennesket er skabte i Guds billede, og vore ord kan både bringe liv (velsignelse) og død (forbandelse) med sig (Ordspr. 18:21).
Isak kendte kraften i en fars velsignelse af sine børn. Ved at velsigne vore børn med gode livgivende ord, kan vi være med til at forme deres liv og skæbne! Mange børn bærer rundt på en byrde som følge af forældres hårde ord over dem eller mangel på de gode ord, men også mange børn bærer rundt på liv indpodet i sig af kærlige og Gudsfrygtige forældre. Jøderne kender denne hemmelighed. Hver sabbat aften taler de en velsignelse ind over deres børn. Velsignende ord kan bringe mennesker ind i Guds velsignelse.

Da Jakob havde fået velsignelsen og skulle bære dens arv videre, måtte også han som Isak finde sig en hustru i slægten og ikke blandt afgudsdyrkerne, som Esau havde gjort (1.Mos. 27:46-28:2). Men modsat Isak, blev Jakob selv sendt ud af Gud for at hente hende. Det blev begyndelsen på en lang uddannelsesrejse for Jakob.

Vejen mod den himmelske velsignelse

1. Mosebog 28:10-32:3

Drevet bort af frygten for Esaus hævn som følge af bedraget mod ham forlod (*Vayetze*) Jakob sit hjem og Det forjættede Land og begav sig ud på en rejse, der skulle vare 20 år.

Guds trøst og løfte

Sikkert fortvivlet, ensom og træt lagde Jakob sig til at sove med nogle sten som hovedgærde. I en drøm så han en stige mellem himlen og jorden, hvorpå engle fra Gud gik op og ned (1.Mos. 28:12). Stigen symboliserer det ubrudte fællesskab mellem Gud og Hans udvalgte, gennem hvilket englene bringer menneskets behov frem for Herren og hjælpen fra Herren til mennesket. Messias Jesus henviser til dette i Johs. 1:51, hvor Han beskriver sig selv som stigen, altså selve forbindelsen mellem Gud og mennesker, der bringer Guds beskyttelse og trøst til jorden.

I drømmen forsikrer Gud Jakob om, at Han vil være med Ham, og Han giver Jakob de samme løfter om land og velsignelse, som tidligere var blevet givet til Abraham og Isak - herunder løftet om et afkom, der skal blive til velsignelse for alle jordens slægter (1.Mos. 28:14). I drømmen fik Jakob endda et symbol på dette afkom at se i skikkelse af en stige. Således styrket af drømmen og løfterne kunne Jakob fortsætte sin rejse mod det ukendte, der ventede ham.

En laban

Jakob kommer til Karan til sin morbror Laban, som han kommer til at arbejde for de kommende mange år. I Laban møder han sin ligemand, ja endda overmand i list og bedrag. Jakob forelsker sig i Rakel og får lovning på at ægte hende mod at tjene Laban i 7 år, men da de 7 år er gået snyder Laban Jakob og giver ham Rakels søster Lea i stedet for Rakel, fordi *det ikke er skik at gifte den ældste bort før den yngste* (1.Mos. 29:26). Ordene må have ramt Jakob som et kølleslag, da det jo netop var det, Jakob selv havde gjort mod Esau ved at tilsidesætte Esaus ret som den ældste for sig selv, der var den yngste. I morbroderen mødte Jakob sig selv.

Gud sendte ikke Jakob til Labans hus som en hævn eller pay-back-time, men for at Jakobs karakter skulle forvandles og formes. Det samme kan alle troende berede sig på. Er vi kritiske, vil vi før eller senere møde en, der kritiserer os. Er vi troløse, vil vi møde troløshed. Er vi utilgivelige, vil vi møde det samme på et tidspunkt. Gud vil lade os møde mennesker med samme karaktertræk som os

selv, alt sammen for at vores karakter skal formes igennem de trængsler, vi møder som en høst af det, vi selv har sået. Vores karakter vil Gud aldrig gå på kompromis med, fordi det er det eneste, vi kommer til at tage med os herfra og over på den ny jord og himmel. Vi kan lære en hel del af Jakob. Han blev og stod det igennem, og flygtede ikke fra de omstændigheder, Gud havde sat ham i.

"Min søn, foragt ikke Herrens opdragelse, mist ikke modet, når du irettesættes af ham; for Herren tugter den, han elsker, han straffer hver søn, han holder af. For jeres opdragelses skyld skal I holde ud; Gud behandler jer som sønner. For hvor er den søn, som ikke tugtes af sin far? Hvis I lades uden den opdragelse, som er alles lod, er I uægte børn og ikke sønner." (Hebr. 12:5-8)

Velsignelserne

Guds faderlige opdragelse giver sig ikke kun udslag i svære omstændigheder, der skal frembringe en guddommelig karakter. Den indebærer også mange velsignelser, hvilket Jakob også erfarede. Han fik 12 sønner, som blev stamfædre til Israels 12 stammer (1.Mos. 29:31-30:24 - Benjamin kom til senere), og han fik rigdom i mængde på trods af, at Laban hele tiden forsøgte at udnytte ham enten ved at ændre Jakobs løn eller ved direkte snyd. Men under al den uretfærdighed, Gud tillod Jakob at blive udsat for, velsignede og beskyttede Han ham.

Denne sælsomme dobbelthed i Guds opdragelse er noget, vi kommer til at erfare i vandringen med Herren. Vi kommer i omstændigheder og relationer, der synes aldeles uretfærdige - det være sig socialt, familiemæssigt, arbejdsmæssigt osv. Forhold som vi mange gange ønsker at give op overfor, flygte fra eller give igen af samme skuffe til. Men ser vi nøje efter, vil vi også se Guds velsignelser. Vi vil se, hvordan Han skaffer os udvej i det alt sammen, imens Han bruger uretfærdigheden til at forme Sin Søns karakter i os. Er vi troende i Messias Jesus, er vi velsignet med al Himlens åndelige velsignelse (Ef. 1:3). Holder vi fast i dette, bliver uretfærdigheden udholdelig, og den dag vil komme for os, som den kom for Jakob, hvor Gud vil tage os ud af trængslerne, efter at disse har tjent sit formål (1.Mos. 31:13).

Jakob trækkes ud af smeltediglen hos Laban uden at komme til at skylde Laban noget. Selv Laban måtte erkende, at hans rigdom skyldtes den velsignelse, der hvilede over Jakob (1.Mos. 30:27). Vi må altid som Jakob være på vagt for ikke at komme til, at stå som skyldnere over for de mennesker, vi lever iblandt, selvom de måtte behandle os uretfærdigt.

Guds velsignelse over Jakob kom altså til at flyde over til Jakobs omgivelser. Sker det samme for os, burde vi blot glæde os over det, for hverken velsignelserne over Jakob eller over os er fortjente. De gives ud af Guds nåde og udvælgelse og ikke på grund af vores fortjenester. Løfterne om velsignelserne blev givet til den gamle bedrageriske Jakob (1.Mos. 28:15). De kommer derfor til at virke som redskaber i Guds hånd til, at ændre Jakobs karakter sammen med trængslerne og ikke som belønning.

Desværre kom Jakob, i sin iver efter at forsikre sin uskyld, til at lade en forbandelse komme ind i sit liv. Mens velsignelse er at "tale liv ind over nogen", er forbandelse det modsatte, at "tale dø ind over nogen". Forbandelsen udtalte han uforvarende over sin elskede Rakel, da han sagde, at den person skulle dø, som havde gemt Labans husgud (1.Mos. 31:32). Rakel, som uden Jakobs viden havde gemt husguden, døde ikke ved den lejlighed, men først senere i en alt for tidlig alder ved Benjamins fødsel.
"Lad ikke din mund løbe og dit hjerte forhaste sig med at fremføre dine ord for Gud, for Gud er i himlen, og du er på jorden! Derfor skal dine ord være få." (Præd. 5:1)

Kampen med Gud og mennesker

1. Mosebog 32:4-36:43

Hjemvendt til Det Forjættede Land efter 20 års eksil sendte (*Vayishlach)* Jakob som det første nogle af sine folk til Esau i et forsøg på at forsone sig med ham. Jakob havde indset det, som hans afkom, Messias Jesus, århundrede senere skulle belære om, at man ikke kan flygte fra sit udestående med dem, man har behandlet uretfærdigt (Matt. 5:23-26).

Jakobs kampe

Frygten for Esau, som havde luret i Jakob i 20 år, blussede op, da han hørte, at Esau kom imod ham med 400 mand. Frygt vil altid give et menneske indre kampe og få det til at tolke selv harmløse omstændigheder som truende. Jakob gjorde to meget menneskelige ting, begge drevet af frygt. Han bad til Gud, og han lavede en menneskelig plan, som skulle formilde Esau (1.Mos. 32:10-32). Havde Jakob virkelig stolet på Guds ord, havde planen været omsonst. Gud havde jo lovet at beskytte ham og hans familie. Men Jakob er som os. Når vi er bange og føler os trængte, tror vi på Gud og beder til Ham, samtidig med vi udtænker veje og planer, hvis nu det med Gud skulle svigte. Denne kamp mellem tro på Gud og egne udveje, kender vi selv kun alt for godt, og må som Jakob mange gange erkende, at vore bekymringer var unødvendige. Gud holder ord. Jakob så for sig selv en rasende Esau med sværd i hånden og blev mødt af en brors kys (1.Mos. 33:4).

Inden forsoningen med Esau måtte Jakob gennem en anden og langt vigtige kamp med én, som betegnes som både menneske og Gud (1.Mos. 32:25,31). Da kun én i Skriften bærer denne dobbelte natur, er det nærliggende at antage, at Jakob mødte Guds Søn - og kæmpede med Ham. Jakob holdt fast, indtil han fik velsignelsen, som han VILLE have. Det er frugten af Guds kald i et menneske. Han ville også have velsignelsen af sin jordiske far - og fik den med list. Nu ville han have den af sin himmelske far, men nu ved at holde fast i Ham. Jakob havde lært noget, som vi må følge ham i. Når det gælder Guds velsignelse, så skal man holde fast og holde ud, indtil den kommer. Velsignelsen, Jakob fik, var tosidig. Han fik et nyt navn, Israel, som skulle blive hædersnavnet på det land og folk, der skulle være Guds udvalgte folk. For Jakob betød det også en en ny identitet. 'Israel' betyder bl.a. "lige" eller "retskaffen". Indtil nu havde Jakobs væsen og veje været krumme, men nu gjorde Gud ham lige. Den anden del var det lammende slag, der gjorde Jakob

halt. Han kunne nu ikke længere bevæge sig, som han ville, men var helt afhængig af Gud. Dette er altid, hvad et møde med Messias bringer med sig: Nyt liv og lammelse af det gamle. Når vi møder Jesus, møder vi korsets realitet. Den realitet ramte Jakob, og *solen stod op; og han haltede*…. (1.Mos. 32:32).

Jakobs trængsler

Jakobs trængsler synes ingen ende at tage. Ikke blot måtte han brydes med sit eget sind og Gud selv, men selv fra hans egen familie kom der smerte på smerte. Hans hustruer lå i indbyrdes strid om hans gunst, den hustru, han virkelig elskede, blev taget fra ham, en af hans sønner lå med en af Jakobs hustruer, og hans datter blev voldtaget, hvilket fik to andre sønner til at blive simple mordere og tyve. Det var som om, at Jakobs liv havde svært ved at finde ind i takt med Guds løfter. Han var blevet lovet forrang, men tog sig selv utidig til rette i forhold til Esau. Han var blevet lovet det land, han nu var kommet tilbage til, og havde ikke behøvet at bringe sig i familie med de afgudsdyrkende hivvitter for at opnå det - med den indbyggede fare for at falde fra den Gud, som havde bevaret ham. Det havde måske afværget Simeon og Levis handlemåde, for på en måde var de i deres gode ret til at reagere, men vreden fik dem til at gå langt over stregen. Det var jo ikke Guds vilje, at Abrahams, Isaks og Jakobs efterkommere skulle erobre det lovede land ved at indgå pagt med dets indbyggere. Tværtimod.
Sådan er det heller ikke Guds hensigt, at vi skal indgå forlig eller gå på kompromis med verden for at opnå Hans løfter. Tværtimod. Vi må vente på, at Gud bringer vore liv ind i takt med opfyldelsen af Hans løfter og ikke forsøge utidig at fremprovokere opfyldelsen gennem egen planlægning.

Jakob måtte virkelig erfare, at man må gå igennem mange trængsler for at komme ind i Guds vilje og Rige (ApG. 14:22). På mange måder er Jakobs skæbne et profetisk billede både på det liv, vi kommer til at leve som troende under Guds opdragelse, og på det liv hans kødelige efterkommere skulle få. Da Jakobs navn blev ændret til Israel (1.Mos. 35:10), blev nationen Israels lidelseshistorie udstukket, men som Gud holdt fast i manden Israel, holder han fast i nationen Israel.

Gud alene

Jakob havde et "udestående" med Gud, som Herren mindede ham om (1.Mos. 35:1). Før Jakob forlod landet, havde han lovet Gud, at hvis han kom

velbeholden hjem igen, så skulle Herren være Jakobs Gud (1.Mos. 28:20-21). Nu vendte Jakob tilbage til det sted for at bekræfte sin indvielse til Herren. Havde Jakob da ikke været indviet til Herren i tiden hos Laban? Jo, men Jakob havde noget med sig eller tilladt nogle i sin husstand, at have noget med sig - andre "hjælpemidler" i form af husguder, som Jakob måske ikke havde gjort endeligt op med. Men fra nu af skulle kun Herren være Gud for Jakob, ikke andre eller andet. Derfor måtte alle i Jakobs følge skille sig af med husguderne (1.Mos. 35:2,4).
Også vi kan i årevis have hemmelige løsningsmodeller, som vi støtter os til ud over Herren. Det kan være andre mennesker, egne evner eller samfundets institutioner, og for os kommer der også en tid, hvor vi må vælge. Herren kan i længden ikke være Gud ved siden af andre guder, ikke være vor forsikring ved siden af andre forsikringer. Hvor Herren er Gud, findes ingen plan B (1.Kor. 15:19).
Det er sigende, at så snart Jakob skilte sig af med afguderne, kom der en rædsel over hans potentielle fjender (1.Mos. 35:5). Helhjertethed for Herren vil altid lægge sig som en beskyttende ring omkring os. Vi er måske bange for at opgive vore forsvarsværker af frygt for at blive sårbare, men når vi indvier os helt til Gud, er Han vores skjold og løn (1.Mos. 15:2).

Torah portionen slutter med Esaus slægtstavle langt frem i tiden som en slags tribut til Esau og en bekræftelse af, at han ikke er glemt, men også som en opregning af de stammer, Israel senere skulle komme i berøring med og få trængsler af.

Sådan går det en søn efter Guds hjerte

1. Mosebog 37:1-40:23

Jakob blev boende (*Vayeshev*) i Israel, hvor hans slægthistorie fortælles videre primært gennem Josef, som fra nu af mere og mere overtager scenen, mens Jakob glider i baggrunden. I hver generation er der en person, som bliver til hovedbærer af Guds frelsesplan.

Messias, søn af Josef

I de jødiske skrifter (Talmud) opererer man med to Messias-typer: "Messias, søn af Josef", som portrætteres gennem Josefs liv som den lidende tjener, og "Messias, søn af David", som portrætteres gennem Kong Davids liv som den sejrende Konge.

Af alle personerne i Skriften, der tjener som skyggebillede på Messias Jesus, er Josef måske den person, der mest præcist og gennemgående rammer plet både angående livsforløb og karakter.

Josefs livsforløb

Som Messias Jesus er Faderens elskede søn (Matt. 3:17), var Josef også sin fars foretrukne og elskede søn, som blev givet forrang, symboliseret gennem en kjortel som for begges vedkommende kom til at spille en rolle i deres skæbne (1.Mos. 37:3,31; Johs. 19:24). På grund af Josefs forrang, hadede hans brødre ham, hvilket ikke blev mindre af, at Josef selv gennem sin drøm hævdede lederskabet. I den ene af Josefs to drømme bøjede også Rakel sig for sin søn Josef, selvom hun på det tidspunkt for længst var død, så også i Josefs livsfortælling spillede opstandelsestanken en rolle, idet Rakel jo ikke som død kan bøje sig for nogen.

Som Gud sendte Sin Søn ud for at opsøge de fortabte får af Israels hus, sendte Jakob Josef ud til brødrene mellem fårene, og som det gik Jesus på den mission, gik det også Josef. Den ene blev dræbt og lagt i graven, mens den anden blev smidt i et hul i jorden (1.Mos. 37:24), for senere at blive overgivet til fremmede, som førte ham i eksil. Men som vi skal se i næste Torah portion, blev denne ondskab vendt til frelse for bødlerne, ligesom den blev det for Jesu bødler. Brødrenes afvisning af Josefs forrang genspejles i Jesu liv. De religiøse ledere afviste Messias' kongedømme og overgav Ham til hedningerne både fysisk og åndeligt, så Evangeliet om Hans kongedømme først blev etableret hos hedningerne - ligesom Josef blev det hos egypterne (1.Mos. 39:1-4).

Josefs karakter

Under alle de uretfærdige lidelser og løgne, Josef udsættes for, hører vi ingen beklagelser, trusler eller forsvarstaler fra hans mund. Det gælder over for brødrene, over for Potifar og hans hustru og over for hofmundskænken, som glemte ham.

Josef var en mand med karakter og personlig integritet, som ikke fortabte sig i selvmedlidenhed, men overlod sin skæbne til Gud, fordi han vidste, at forholdet til Gud skulle forplante sig til forholdet til andre mennesker (1.Mos. 39:9). Josef hvilede i, at Gud har alt i Sine hænder, og gennem alle trængslerne var Gud med Josef og brugte ham i alle de ulykkelige situationer, han blev bragt i, og lod velsignelsen over Josef komme hans omgivelser til gode. Når Guds børn gennem alle omstændigheder bevarer en oprigtig tro og overlader alt til Herren, vil de opleve at blive brugt og være til velsignelse, selv når det ser sortest ud. Simon Peters beskrivelse af Jesus kunne også gælde for Josef: *"Han svarede ikke med skældsord, da han blev skældt ud, under sine lidelser truede han ikke, men overgav sin sag til ham, der dømmer retfærdigt"* (1.Peter 2:23).

I Josefs liv og væsen forkyndes Messias og Hans Evangelium på en slående og overbevisende måde. Evangeliet er ikke kun en nytestamentelig sag, da Herrens lidelser er forkyndt hos alle profeterne, inklusiv den største, nemlig Moses (ApG. 3:18).

Juda

Midt i fortællingen om Josef indskydes en tilsyneladende løsrevet beretning om hans bror Juda i kapitel 38. Årsagen er måske, at Juda senere kommer til at spille en afgørende rolle i genforeningen med Josef. Man kan også i introduktionen af Juda på dette sted se en underliggende henvisning til "Messias, søn af David", idet Messias netop skal komme fra Judas stamme (jvf 1.Mos. 49:10), således at man i samme Torah portion bliver præsenteret for de to ovennævnte sider af Messias Jesus, som henholdsvis lidende tjener og sejrende Herre. Der er ikke tale om to Messiaser, men om én Messias, der kommer til syne to gange. I det hele taget er det et kendetegn ved Torahen, at Gud i den har nedlagt en masse spor, som først bliver tydelige, efterhånden som den bibelske fortælling skrider frem.

Kapitel 38 er et godt eksempel på Bibelens hudløse ærlighed i beskrivelsen af selv betydningsfulde personer i Guds frelsesplan. Gud tegner ikke noget skønmaleri, hvilket bare ville være en tom ære for Ham. Alt ligger åbent for

Gud, og sådan beskrives menneskene i den bibelske beretning også. Selvom Juda skal blive stamfar til Messias, ser vi ham i al hans menneskelighed og fejlbarlighed. Han gifter sig med en kana'anæisk kvinde (1.Mos. 38:2), han går i seng med en kvinde, som han antog for prostitueret (1.Mos. 38:15), han undlader at følge Guds anvisninger om, at skaffe sin barnløse søn afkom (1.Mos. 38:26), og han får - omend uvidende - børn med sin svigerdatter. Fra slægten af et af disse "uhellige" børn, Peres, kommer Jesus. Fra samme messianske slægtslinje kommer iøvrigt moabitten Ruth og skøgen Rahab (Matt. 1:3-6).

Gud har ikke behov for et sminket persongalleri i Sin frelsesfortælling. Tværtimod illustreres derigennem det altoverskyggende træk ved frelsen, nemlig at Gud ikke lægger den i menneskers hænder eller overlader den til menneskelig vilje og fromhed. Frelsen afhænger alene af Herren. Hvor religioner befatter sig med, hvad mennesker kan gøre og udrette for deres guder, så er Bibelen en grundliggende fortælling om, hvad Gud gør for mennesket. Heri ligger forskellen på Bibelsk tro og alle verdens religioner.

Sådan går det videre en søn efter Guds hjerte

1. Mosebog 41:1-44:17

To år efter tydningen af hofbagerens og hofmundskænkens drøm (*Miketz* - egentligt i "slutningen" af de to år) sad Josef stadig i fængslet, tilsyneladende glemt af alt og alle.

Gemt men ikke glemt

Selvom hofmundskænken glemte alt om Josef og den hjælp, han havde fået af ham, glemte Gud ikke Josef. Det gode, vi har gjort mod andre, kan blive glemt af mennesker, men Gud glemmer hverken os eller vore gerninger, heller ikke selvom vi sidder i mørke som Josef. Han gemmer alt til det rigtige tidspunkt, hvor vi kan blive brugt som en detalje i Hans store plan. For Josef kom tidspunktet, da Farao skulle have tydet en drøm, som kun en Guds mand kunne tyde. Josefs dømmetydning - præcis som Daniels - byggede ikke på kendskab til psyken, men på at kende den levende Gud. Herren beredte vejen for Josef til at blive hersker i Egypten med det formål, at bruge Josef i bevarelsen af Israel. Det sker ikke sjældent, at Gud bruger trange tider og fangehuller til at forberede Sine tjenere til senere opgaver.
Josef kom til ære og værdighed, blev gift og fik to børn, Manasse og Efraim, i hvis navne hans historie med Gud fortælles, idet Gud fik Josef til at *glemme* hans lidelser og blive *frugtbar* (1.Mos. 41:50-52). Det er bemærkelsesværdigt, at drengenes mor, Asenat, er egypter og datter af en hedensk præst, for derigennem bliver hun - en hedning - stammoder til en hel stamme i Israel. Heri kan vi måske se et profetisk billede på indpodningen ind i Israel, som de troende hedninger fra nationerne senere skulle få gennem Messias Jesus (Rom. 11:13-24). Med forståelsen af Josef som et skyggebillede på Messias Jesus, kan vi desuden i Asenat se et skyggebillede på den kristne kirke som den ene halvdel af Messias' brud.

Brødrene

Egypten spiller en betydelig rolle i Guds bevarelse og frelse af Israel. Gud bruger Egypten som forsørger af Abraham under en hungersnød (1.Mos. 12:10), af Isak selvom han forbydes at tage derned (1.Mos. 26:2) og nu af Jakob (1.Mos. 42:1). Det er fra Egyptens tyranni Gud frelser Israel, og engang vil Egypten sammen med Israel og Assyrien blive til velsignelse for hele verden (Es. 19:24-25). Egypten bliver også smeltediglen for forsoningen mellem Josef og hans brødre.

Brødrenes udåd mod Josef lå dybt i deres samvittighed, og den blev nu vakt til live gennem den uret, de selv blev udsat for, og som de derfor kun kunne forstå som en straf fra Gud (1.Mos. 42:21). Men Guds formål med at bringe brødrene til Egypten var ikke straf, men forsoning og renset samvittighed, og dertil brugte Han Josef. Josefs hensigt med ikke at give sig til kende, var ikke at lade sine brødre "ligge som de havde redt", men derimod at finde ud af, om brødrene havde ændret sig, eller om de stadig havde de samme hårde hjerter. Det gjorde han ved at isolere først Simeon og dernæst ved truslen om, at gøre det samme ved Benjamin. Gennem sin handling ønskede Josef at se, om brødrene stadig var villige til at ofre en i flokken for restens skyld, ligesom de havde ofret Josef. Han kalder dem "spioner" (1.Mos. 42:9), fordi spioner har en skjult dagsorden. De arbejder bag dække af et uskyldigt ydre med bagtanke om ulykke for dem, de er iblandt, nøjagtig som brødrene under dække af "brødre" havde bragt ulykke over Josef. I næste Torah portion vil vi se, at brødrene havde omvendt sig og ændret sig, hvilket var indgangen til forsoningen og en ren samvittighed.

Den uret, vi har begået mod andre, vil altid være gemt men ikke glemt i vor samvittighed, indtil Gud i Sin nåde leder os gennem en trang periode med åndelig hungersnød, så vi konfronteres med vort eget væsen ved at blive stillet ansigt til ansigt med den uret, vi har begået. Det gør Han ikke for at pine os, men for at forløse os og sætte os fri, nøjagtig som med brødrene i denne Torah portion. Gud ønsker ikke straf, men forløsning gennem forsoning.

Den ukendte livgiver

Mens Josef hele vejen igennem kendte brødrene, genkendte de ikke ham. Dårlig samvittighed har det med at lamme os og gøre os blinde og selvcenterrede. De så foran sig en fremmed hersker, der kunne forsørge dem, hvis han ville. Og det ville den fremmede fyrste inderligt gerne. Han gav dem alt, hvad de bad om - og mere til - uden at de skulle betale. Uden at vide det, opfyldte brødrene Josefs drøm om, at de skulle kaste sig ned for ham som deres herre (1.Mos. 42:6-9). De vidste, at deres liv var i hænderne på denne fremmede mand.

Hele dette scenarium er som taget ud af Evangelierne og virkeligheden idag. Som brødrene forkastede Josef, solgte ham til hedningerne og nægtede at kaste sig ned for ham, forkastede Israel Messias Jesus, nægtede at anerkende Ham som Herre og overgav Ham til hedningerne. Blandt mange hedningerne er Jesus de sidste to årtusinder blevet Herre og mester, men Israel kan stadig ikke

se Ham, som Han er. De ser en hedensk fyrste, som ikke har noget med dem at gøre. De ser ikke en jødisk bror af samme æt som dem. Det skyldes sikkert også, at som Farao havde klædt Josef i en egyptisk klædedragt (1.Mos. 41:42), har Kristendommen taget den jødiske klædning af Jesus og hyllet Ham i en fremmed klædedragt med hedenske broderier. Men Jesus er ligeså jødisk som Josef, uanset hvad mennesker iklæder Ham, og den dag kommer, da vi alle - jøder og hedninger - skal se Ham, som Han er (1.Johs. 3:2).
Hvad der også er skjult idag - både for Israel og for mange kristne - er, at som Josef ikke var vred på sine brødre, er Jesus heller ikke vred på Sine. Han står som Josef bag Israels bevarelse som nation, Han nærer og plejer dem som den ukendte Herre og glæder sig til at åbenbare sig for Israel i en stor forsoningsfest, som vi skal se et sindbillede på i næste Torah portion.

Som optakt til den fest spiller et bæger en stor rolle (1.Mos. 44:2). Josef havde gemt sit bæger, som han sikkert havde drukket af under måltidet med brødrene i Benjamins sæk sammen med pengene for kornet. Bægeret bringer brødrene tilbage til Josef, selvom de ikke kendte betydningen af det. Engang vil et bæger, som rækkes dem sammen med brød (korn), fører Israel tilbage til Messias Jesus. Det er pagtens bæger ved Jesu blod, som er udgydt for Israel først og for hedninger derefter (1.Kor. 10:16-17).

Et glimt af "liv af døde"

1. Mosebog 44:18-47:27

Som optakt til den endelige forsoning mellem brødrene trådte Juda hen til (*Vayigash)* Josef. Tingene var kørt fast, og Juda indså, at nu måtte forholdet til den fremmede hersker briste eller bære.

Fremstillingen

Det er betegnende, at det er Juda, der som repræsentant for brødrene fremstiller både sagen og sig selv for Josef. Fra "Juda" har vi ordet "jøde", og fra Juda skal der udgå en hersker (1.Mos. 49:10), en Konge. Som sådan står der to mænd over for hinanden, som begge bærer billedet af Messias Jesu væsen og gerning i sig. For Judas vedkommende som en Konge og for Josefs som en lidende tjener.

Der er to ting i Judas tale, der "knækker koden" og får Josef til at give sig til kende. Det ene er Judas villighed til at ofre sig selv for Benjamin (1.Mos. 44:33), hvorved han både afslørede forståelsen af et stedfortrædende offer og viste, han havde ændret karakter. Der var sket noget med Juda og de andre. Det andet er, at denne træden-i-stedet-for sker af kærlighed til hans far, Jakob (1.Mos. 44:32,34). Det er træk, som Josef forstår fra sit eget liv, og som viser frem til den endelige kosmiske forløsning ved Messias Jesu stedfortrædende offer, ikke for ét menneske, men for ethvert menneske - givet i kærlighed til Hans Fader i Himlen. Nu var grundlaget for forløsningen mellem brødrene lagt.

Forløsningen

Judas tale "prikker hul" på Josef, og alt det, der har været ophobet i ham gennem de mange år, bryder frem. For de fleste ville det have været ophobet bebrejdelser, selvmedlidenhed og sårethed, men for Josef var det ophobet kærlighed til faderen og brødrene, som nu kunne få frit løb. Det var Josef magtpåliggende, at brødrene ikke bebrejdede sig selv noget (1.Mos. 45:5), men at de - som Josef - så Guds hånd i hele forløbet og gennem alle uretfærdighederne, der var overgået ham. Gud havde "sendt Josef i døden" og i landflygtighed blandt hedningerne, for at Josef kunne holde Israels børn i live (1.Mos. 45:7). Sammenligningen med Messias Jesus ligger lige for. Gud sendte Sin elskede søn i døden og senere landflygtighed blandt nationerne og ofrede Ham således for Israels skyld, for at han senere kunne bringe frelse til dem. I mellemtiden blev dette til frelse og liv for verden (ligesom Egypten blev

brødfødt af Josefs visdom), hvilket Paulus mange år senere beskrev i Romerbrevet og kaldte det et "*dyb af Guds rigdom og visdom og kundskab*" (Rom. 11:33). Det paradoksale er, at mens Farao og egypterne i taknemmelighed så dette dyb og derfor åbnede deres rigdomme for israelitterne (1.Mos. 45:16-20), så kniber det idag for en del af kristenheden, som tror, at Gud har skubbet Israel til side til fordel for dem selv.
I Josefs kærlighed til og længsel efter brødrene kan vi se, Jesu forhold til Hans jødiske folk idag. Han venter på det øjeblik, hvor Juda (jøderne) træder hen til Ham, fordi de som folk er blevet gjort rede til at se og kende Ham i ét fantastisk øjeblik. Hvornår det sker, ved vi ikke, kun at det sker, og at det, når det sker, er et hellig øjeblik, som de deler sammen (1.Mos. 45:1). Som disciple af Jesus skal vi både glæde os til det forsoningsøjeblik, fordi det bliver til liv af døde også for os (Rom. 11:15) og arbejde hen mod det, fordi frelsen ikke fuldbringes uden Jesu jødiske brødre.
Guds Rige kan kun vokse og gro, hvor der er forsoning. Det gælder i Israel, det gælder i Kirken, og det gælder i vore nære relationer. Derfor vil forsoningen altid være et hjertebarn for Gud og for alle Guds børn.

Herrens tanker

Josef er ikke kun et skyggebillede på Messias Jesus og Evangeliet. Han er også et åndeligt forbillede for os, når livet går os på, og vi behandles uretfærdigt. Josefs blik for Guds hånd på sit liv hjalp ham til at bevare kærligheden til dem, der gjorde ham uret. Hans hemmelighed var, at han havde Herrens tanker. Derfor fik han drømme fra Gud (nattetanker), derfor kunne han tyde Faraos drømme, derfor kunne han se Guds virke i sit liv, og derfor lå forsoningen og kærligheden dybt i hans hjerte. Hjertet er bibelsk set stedet for vore dybeste tanker, som vi skal vogte, fordi livet udgår derfra (Ordsprg. 4:23). Tanker er vigtige. De ligger til grund for alle ord og handlinger og bestemmer disses værdi. Herrens tanker gives os i Bibelen og indgives os gennem Helligånden, og kan kun forståes åndeligt. Derfor vil Josefs handlemåde altid være en dårskab for verden, ligesom ethvert åndeligt menneskes handlemåde vil være det.

"Et sjæleligt menneske tager ikke imod det, der kommer fra Guds ånd; det er en dårskab for sådan et menneske, og det kan ikke fatte det, for det bedømmes kun efter Åndens målestok. Det åndelige menneske derimod bedømmer alt, men selv bedømmes det ikke af nogen; for »hvem kender Herrens tanker og kan belære ham?« Men vi har Kristi tanker." (1.Kor 2:14-16)

Jakobs velsignelse

Som Gud havde bekendtgjort for Jakobs farfar (1.Mos. 15:13), kommer Jakob til Egypten med hele sin slægt, Israels hus. Jakob søger dog vished hos Gud for, om det nu også er Hans vilje, at de skal forlade det lovede land og begive sig ud i endnu en landflygtighed, men Gud beroliger Jakob med, at alt er i bedste orden, og at Han følger med (1.Mos. 46:1-4). Jakob ved nu, at han må have Herren med i alt og ikke bare kan gå efter egne tanker.

Israelitterne får Goshens land, det bedste af Egypten, til at leve og bo i, og Jakob fremstilles for Farao. To gange i samtalen med Farao står der, at Jakob velsignede Farao (1.Mos. 47:7,10). Det hebraiske ord er *barak*, som i den danske Bibel oversættes med *hilste* og *tog afsked med*, men ordet bruges oftest om velsignelse. Her står en gammel hårdt prøvet mand med ulykkelige år bag sig i landflygtighed og velsigner verdens mægtigste mand. Det er det eneste, vi får at vide om samtalen - og det er nok, for i dette øjebliks-billede gribes noget langt større i Guds plan, nemlig at Israel (Jakob) er udvalgt til at blive til velsignelse for resten af verden, som Gud også havde gjort klart for både Abraham, Isak og Jakob, og som Josef på det fysiske plan virkeliggjorde ved at gøre Egypten rig. I disse få vers om mødet mellem en nedbrudt og ydmygt givende mand og en ydmygt modtagende hersker kan man næsten fornemme englene holde vejret, mens glæden i Himlen breder sig.

Da Jakob velsignede os
1. Mosebog 47:28-50:26

Jakob levede (*Vayechi*) sine sidste 17 år i landflygtigheden i Egypten, men glemte aldrig, hvor han hørte til. Han fik derfor Josef til at love at begrave sig hos sin slægt i det lovede hjemland, Israel (1.Mos. 47:28-31). Som det sidste i dette liv velsignede Jakob sine sønner samt Efraim og Manasse med ord, som skulle forme ikke blot deres, men også deres efterkommeres liv. Gennem disse profetiske velsignelser ser vi en mand, der gennem et langt liv med Gud havde fået et klarsyn, som rakte gennem generationer.

Efraim og Manasse
I kapitel 48 læser vi om Jakobs noget overraskende adoption af Josefs drenge, Efraim og Manasse, som han giver ligestilling med sine egne sønner (1.Mos. 48:5). Jakob knytter adoptionen direkte til Guds tidligere løfte til sig (og iøvrigt også til Abraham og Isak) om, at han skal blive til en "mængde folkeslag" (1.Mos. 48:6). Under selve adoptionsritualet gives dette løfte dog kun i arv til Efraim, hvilket Josef forsøger at forhindre, da Efraim er den yngste af sønnerne. Men en troskæmpe, der af Herren er taget igennem livets discipelskole, skal man ikke debattere med på hans dødsleje. Han ved, hvad han gør.
Det er bemærkelsesværdigt, at Jakob giver Efraim og Manasse, som jo er sønner af en egyptisk kvinde, ligestilling som stamme blandt Israels øvrige stammer. Som nævnt i sidste uges Torah læsning, kan dette være et profetisk billede på troende hedningers indpodning på Israel (Rom 11), hvilket i sammenhængen her understreges af forbindelsen til løftet om at blive til en "*mængde folkeslag*". Udtrykket kan betyde "mange forsamlinger fra folkene", eller "mange folkeforsamlinger". Herfra er der ikke langt til forestillingen om de mange forsamlinger blandt hedningenationerne (Kirken), der har knyttet sig til Israels Gud og Israels folk gennem Messias Jesus, søn af Josef. Lige pludselig sender Jakobs adoption af Josefs sønner et ekko ind i vore egne hjerter, og velsignelsen fra den døende mand bliver nærværende.

Velsignelsen af stammerne
Jakobs velsignelse af sine sønner er meget forskelligartet og indeholder karakterbeskrivelse af sønnerne, forudsigelser af nogle stammers geografiske placering, omtale af andre stammers fremtidige virke samt tilsyneladende neutrale bemærkninger om andre igen. Desuden er der forudsigelser, som

synes helt uforklarlige på nuværende tidspunkt. Ikke alle Jakobs ord kan vel kaldes velsignelser - f.eks. dem, der er rettet til Ruben, Simeon og Levi - så det er tydeligt, at Jakob ikke bare taler forhåbninger ud af sit gode hjerte for sin familie. Han fremsiger derimod sine profetier og ord ud af Guds hjerte og fastlagte skæbne for Israels stammer.
Velsignelserne til Judas og Josefs stamme springer i øjnene. De er de mest omfattende, og de er udelukkende positive. Som Juda og Josef bandt forsoningen mellem brødrene sammen (1.Mos. 44:18-34), sådan bindes Israels 12 stammer også sammen gennem Jakobs velsignelser til Josef og Juda. Josef får førstefødselsretten ("*issen blandt brødre*" - 1.Mos. 49:26; 1.Krøn. 5:1) fremfor Ruben, som havde vanæret Jakob ved at gå i seng med Jakobs medhustru. Den dobbelte arv, der tilkommer en førstefødte søn, fordi han skal sørge for familien og sikre slægtens bestående, understreges af, at Jakobs ord til Josef løber over med velsignelser.
Dog forbliver den ufravigelige kongeværdighed hos Juda. Han omtales som en løveunge, som de andre skal adlyde, hvorved Jakob forudgriber både Davids hus som Israels kongedynasti, og at der fra den stamme skal komme en særlig hersker, som for altid skal være konge. Beskrivelsen af denne hersker er fuld af henvisninger til Messias Jesus (1.Mos. 49:10-11). Jesus kom som Konge på et æsel (Zak. 9:9; Matt. 21:1-5), bandt sig som det sande vintræ til vingården Israel (Es. 5:7), og hyllede sig i sit eget blod til forløsning for Israels 12 stammer - og for hele verden i den samme frelsesgerning. Hvor meget Jakob så af alt dette i sine ord til Juda, ved vi naturligvis ikke, men han lagde derigennem løftet, som var givet til både hans farfar, far og ham selv om et afkom, der skulle blive til velsignelse for alle jordens slægter, i Judas "kurv". På den måde rundes 1.Mosebog af med en tilbagvenden til løftet i Edens Have om en forløser (1.Mos. 3:15). I Edens Have kunne han komme fra en hvilken som helst kvinde, nu bliver feltet snævret ind til Judas stamme.

Jakobs sidste vejrtrækninger blev brugt i tjenesten for Gud, som et redskab til at udstikke rammerne for Israels liv og skæbne og for Guds frelsesplan. Derefter "*døde han og gik til sin slægt*" (1.Mos. 49:33). Denne vending, som også bruges om Abrahams og Isaks død, er ikke kun en betegnelse for at blive begravet i samme grav som slægten, idet Jakob først lang tid efter blev det, men det er et vink om, at døden ikke er det sidste, og at livet ikke slutter med udgangen af denne verden. Som Jesus siger, er Abrahams, Isaks og Jakobs Gud ikke Gud for døde, men for levende (Markus 12:26-27).

Efterspillet

Den overmåde store velsignelse, Jakob med sine ord gav Josef i arv, var egentlig en fortsættelse eller bekræftelse af den forrang, han allerede gav Josef som ung dreng (1.Mos. 37.3). Dengang havde det ført til uforsonlig bitterhed hos brødrene mod Josef (1.Mos. 37:4). Her efter Jakobs død kunne det samme måske hænde igen, men nu var situationen en ganske anden. I angst for at Josef efter faderens død skulle tage uretten imod sig op igen, kommer brødrene til Josef og beder om tilgivelse for udåden, men Josef kender sin Gud og ved, at alt kommer fra Ham, både det gode og det smertelige, og at Herren har Sine grunde til alle ting og vil vende alt til det bedste til sidst (1.Mos. 50:19-20). Josef nægter at optræde som dommer i eget liv. Tværtimod taler han kærligt til brødrene og styrker dem. At Josefs kærlighed ikke var en letkøbt en af slagsen, men en der havde gennemgået lidelse, ses måske i den lille bemærkning om, at Josef græd (1.Mos. 50:17). Det kan godt gøre rigtig ondt at gøre det rigtige.

2. Mosebog

En træl og to førstefødte

2. Mosebog 1:1-6:1

2. Mosebog begynder med opremsningen af navnene (*Shemot*) på Jakobs sønner, som var kommet til Egypten, hvortil Gud havde sendt Josef i forvejen. Det, der skete i Egypten, var en del af Guds plan. Allerede mange år inden israelitterne var kommet dertil, havde Gud betroet Abraham, at folket skulle bo som fremmede i Egypten og blive trælle under Farao, inden Gud ville handle på sine løfter og føre folket ud af Egypten for som lovet at give dem Israels land (1. Mos. 15: 13-16). Som Gud havde forudsagt, sådan blev det. Som et resultat af Guds velsignelse blev Jakobs slægt i Egypten til et talrigt folk. Denne uges Torah læsning omhandler iscenesættelsen af verdenshistoriens største redningsaktion, hvor Gud kalder Moses til at lede det israelitiske folk ud af Egypten.

Slaveri, frygt og frihed

Et spørgsmål, der ligger lige for, når man tænker på, at Gud havde forudset slaveriet, er, hvorfor det i det hele taget var nødvendigt, at israelitterne skulle trælle under egypterne. Et af svarene er utvivlsomt, at det var et led i Guds plan om at åbenbare sig selv som den Gud, der frelser. Samtidig begrunder Gud gentagende gange Sine bud med påmindelsen om folkets fortid som slaver i Egypten. *"Du må ikke bøje retten for den fremmede og den faderløse, og du må ikke tage enkens klædning i pant. Husk, at du selv var træl i Egypten, og at Herren din Gud udfriede dig derfra. Derfor befaler jeg dig at handle sådan."* (5. Mos. 24:17-18). Israelitternes erfaring af slaveriets bitterhed skulle være en konstant påmindelse om, i det nye liv at leve i taknemmelighed over for Gud og i gavmildhed, retfærdighed og barmhjertighed overfor samfundets mest sårbare og svage: For os, som selv engang var trælle under synden, lyder den samme påmindelse om at huske på, hvor vi var, inden Gud greb ind i vores liv og befriede os. Den simple selverkendelse af blot at være "Herrens frikøbte" maner til stor taknemmelighed mod Gud, og Han ved, at taknemmelige hjerter er fulde af barmhjertighed mod vores næste.

Den umiddelbare årsag til israelitternes slaveri under Egypterne var frygt. Efter første generation af Jakobs 12 sønner var døde, satte en ny konge sig på tronen i Egypten. Han kendte ikke Josef. Den nye Farao gjorde israelitterne til

trælle under sig, fordi han frygtede, at de på grund af deres store antal pludselig skulle vende sig mod egypterne**.** Ved at gøre israelitterne til trælle søgte Farao at holde folket nede i et jerngreb, så de ikke kunne gøre oprør. Frygt og slaveri hænger uløseligt sammen. Når mennesker oplever frygt, reagerer kroppen naturligt ved at stille sig i alarmberedskab for at håndtere situationen – enten ved at adlyde frygten eller ved at flygte fra den. Når frygten dikterer vores handlinger, bliver vi dens slaver, fordi vi må handle i overensstemmelse med den. De fleste kan nikke genkendende til, hvordan menneskefrygt ofte føles som en slags trældom, fordi frygten tvinger os til en bestemt opførsel for at vinde accept og anerkendelse i menneskers øjne.
Om vi af frygt selv oplever en slags slaveri, eller som Farao påtvinger andre slaveri ud af frygt, så er modgiften altid friheden under Guds faderlige kærlighed. *"I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi: Abba, fader!"* (Rom. 8:15).

Guds førstefødte

Israelitternes klageråb under slaveriet var ikke gået upåagtet hen. Gud havde hørt folkets klageråb og lagt sig folkets lidelse på sinde. Som Han havde lovet Abraham, tog Han sig af folket og førte det ud af Egypten. Til det formål udvalgte Han Moses. Da Gud åbenbarede sig for Moses i tornebusken ved Sinajs bjerg, sagde Han, at Han har set *Sit* folks lidelse. Israel som nation og folk tilhører Gud, og Han tåler ikke at se Sit folk ligge under for andre end Ham. Senere omtaler Gud overfor Farao Israel som Sin førstefødte søn og befaler, at Farao skulle lade folket gå, så de kunne tjene Ham (2.Mos. 4:22-23). Loven om den førstefødte søn påbyder at der er en velsignelse knyttet til førstefødselsretten (dobbelt andel af arven – 5.Mos. 21:15-17), samtidig med at den førstefødte er helliget Herren og dermed har en speciel funktion (2.Mos. 22:28). Israel er som førstefødt sat til side til Gud for at være et kongerige af præster for verdens øvrige folkeslag og derved gøre Gud kendt for alle folkeslag i verden (2.Mos. 19:6). Gud udfriede Israel fra Egypten netop med dette for øje.
I Ny Testamente omtales Jesus også som Guds førstefødte søn. "*Han er den usynlige Guds billede, al skabnings førstefødte. I ham blev alting skabt."* (Kol. 1:15-16) Jesus er den førstefødte af alle skabninger, fordi Han eksisterede før himlen og jorden blev skabt, og fordi alt består ved Ham. Både Jesus og Israel er Guds førstefødte i den forstand, at de er helliget Gud med henblik på opfyldelsen af Guds løfter om genoprettelsen af Guds rige på jorden. Israels folk – hvorfra Frelseren skulle komme – er bærer af Guds løfte, mens Jesus både er selve

løftet og løftets opfyldelse. Således er der et identitets- og pagtsfællesskab mellem Israel og Israels Konge, som ikke kan brydes. Da Israel drog op fra Egypten bar folket løfterne om Guds riges Genopretter med sig.

"Hvem er jeg?"

Da Gud gav sig til kende for Moses i tornebusken og pålagde ham at føre israelitterne ud af Egypten var Moses første reaktion at se på sig selv og spørge: "*Hvem er jeg*?" Gud begav sig ikke ud i en forklaring om, hvem Moses var, hvad Han kunne, og hvorfor Gud netop havde udvalgt ham til opgaven. Svaret var i al sin enkelthed: "*Jeg vil være med dig*!" Det første Gud lod Moses vide var samtidig det sidste Jesus lod sine disciple vide, "*Jeg er med jer alle dage indtil verdens ende*" (Mat. 28:20). Det er det vigtigste, vi skal vide i vores daglige vandring med Gud. Han forlader os aldrig! Når Gud kalder os til at tjene Sig, er vores naturlige reaktion ofte at vende blikket indad mod os selv og kigge i vores egen "værktøjskasse", som ofte synes mangelfuld i lyset af den tjeneste, vi kaldes til. Guds svar til Moses – og Guds svar til os, når vi tjener Ham – er, at det ikke handler om mennesker, men om Ham selv. Da Gud kaldte Moses, forblev kaldet stadig Guds. Moses skulle træde ind i Guds kald, ikke tage kaldet ud af Guds hånd og forsøge selv at realisere det. Som Guds tjenere er vores vigtigste redskab erkendelsen af vores fuldstændige afhængighed af Ham og visheden om, at vi er fortabte, hvis ikke Han går med os.

Frelsens arkitektur - som er, som var og som kommer

2. Mosebog 6:2-9:35

Ugens Torah læsning begynder med, at Gud minder Moses om, at 'Han viste sig' (*Va'era*) for Abraham, Isak og Jakob som den Almægtige, men at Han ikke tidligere havde givet sig til kende under Sit navn Yahve. Denne nye åbenbaring af Guds person (i bibelsk forstand dækker navne ofte over en persons karakter) knytter an til Guds trofasthed mod pagten med Abraham, Isak og Jakob. Samtidig henviser navnet til den nye åbenbaring af Guds væsen, som Han demonstrerede med Sine undere for øjnene af både israelitter og egyptere. Gud gjorde sig første gang kendt under navnet Yahveh, da Han viste sig i tornebusken for Moses, men først efter den den 10. plage med den førstefødtes død vidste Moses, israelitterne og egypterne, hvem der virkelig gemte sig bag ordene "*Jeg er Herren!*" - bogstaveligt: Jeg er Yahve.

De ti domsfældelser

Gud sendte Moses for at forkynde Sin plan for både israelitterne og for Farao. Israelitterne havde mistet modet under slaveriet og kunne ikke tro Moses' ord om frelsen og Faraos hjerte var forhærdet, og han afviste derfor at lade folket gå. De ti plager viste med al tydelighed både israelitterne og egypterne, hvem hebræernes Gud er, og hvem der hører Ham til. For Hans folk var plagerne *undere,* som viste Guds frelse og kærlighed, mens det for afgudsdyrkerne var *straffedomme,* der afslørede Guds vrede.

De ti plager var ikke blot tilfældige katastrofer, som Gud lod regne ned over egypterne, men hver plage var en dom over en af de egyptiske afguder. Guds formål var, at hele jorden skulle forstå, at der ikke er nogen Gud ved siden af Israels Gud, og at Han ikke deler magten og æren men nogen.

- Nilen blev tilbedt som en gud for frugtbarhed - Herren gjorde den ubrugelig med blod.
- Frøen er et symbol på afguden Isis - Egypten fik frøer i mængder og blev nærmest kvalt i det, de tilbad.
- Den Egyptiske jord-gud for frugtbarhed hed Seth - frem af jordens støv kom alle myggene og forpestede landet.
- Gud plagede Egypten med fluer - 'fluernes herre' kendes også som afguden Beelzebul.
- Kvæget blev i Egypten dyrket som hellige væsner - de blev ramt af kvægpest.

- Bylderne afslørede mirakelmagerkunsten i Egypten som magtesløs overfor Herren.
- Himlens regn var nødvendig for afgrøderne og blev besværget via afguder og gennem frugtbarhedsmagi - Gud sendte i stedet hagl, som ødelagde afgrøderne.
- Gud sendte græshopper i mængder for at fortære alle afgrøderne, hvis velsignelse ellers blev tilskrevet forskellige frugtbarhedsritualer og frugtbarhedsguder.
- Solguden i Egypten hed Ra - solen blev formørket.
- Farao blev dyrket som en gud i Egypten, og også Faraos søn blev derfor anset for at være en gud - han måtte dø.

Selvom dommene var møntet på afguderne, gik egypterne ikke fri. De blev ramt, fordi de holdt fast ved afguderne. Gennem alle plagerne holdt Gud israelitterne adskilt fra egypterne, så de blev skånet. Også nogle af egypterne smagte frelsen hos israelitternes Gud. De egyptere, som frygtede Herren og troede på Hans ord, bragte deres trælle og kvæg i sikkerhed, da Moses varslede et voldsomt haglvejr. Derved redede de deres liv (2.Mos. 9:20). De blev befriet fra slavetilværelsen under afguderne og oplevede, at Herren frelser dem, der elsker Ham, og som søger tilflugt hos Ham.

Skabelonen for Guds frelse

Begivenhederne i Egypten er ikke vigtige blot som et historiske kapitel, men altid aktuelle idet de tegner konturerne af Guds frelse; det er skabelonen for, hvordan Gud i det hele taget frelser. Slaveri og magtesløshed, Guds underfulde indgriben, underne/straffedommene, lammet og blodet – alle forholdene og elementerne, som var til stede i denne fysiske frelse af israelitterne, gør sig ligeledes gældende i frelsen ved Jesus. Israelitterne var fuldstændig magtesløse under slaveriet, og det var Herren alene, der måtte udføre værket fra først til sidst. På samme måde er vi i os selv fuldstændige magtesløse i vores slaveri under synden og er helt afhængige af Jesu fuldendte frelse.

Lige som dommen over Egyptens afguder var nødvendig, inden Gud kunne frelse israelitterne, sådan er frelsen i Jesus bundet op på dommen over Satan. Jesu død og opstandelse er domsfældelsen over Satan! "*Også jer, der var døde i jeres overtrædelser, uomskårne på kroppen, gjorde Gud levende sammen med ham, da han tilgav os vore overtrædelser. Han slettede vort gældsbevis med alle dets bestemmelser imod os; han fjernede det ved at nagle det til korset; han afvæbnede magterne og myndighederne, stillede dem offentligt til skue og førte dem i sit triumftog i Kristus*." På samme måde som Gud

afvæbnede og stillede Egyptens afguder offentligt til skue og førte Israel i sit triumftog ud til friheden, gjorde Jesus det samme for os på korset.

Den endelige dom og frelse

Egypten er et billede på dette verdenssystem, hvor mennesker lever i slaveri under denne verdens herre. Ligesom egypterne befandt sig i åndeligt slaveri under afguderne, sådan er denne verden med dens synd og begær også kendetegnet ved at holde folk i slaveri, da *"enhver, som gør synden, er syndens træl"* (Johs. 8:34). En lignende magtdemonstration og dom over dette verdenssystem vil finde sted lige inden Jesus kommer igen. Til den tid vil det samme mønster med dom og frelse gentage sig. Ligheden mellem plagerne i Egypten og de fremtidige plager, vi læser om i Johannes åbenbaring, er slående. Blandt andet ser vi endnu en græshoppeplage (Åb. 9:1-5). Hagl og ild vil ramme jorden (Åb. 8:7), og igen vil solen formørkes, så dagen mister noget af sit lys (Åb. 8:12). Når Gud eksekverer den endelige dom, vil ikke blot denne verden og dens fyrste gå til grunde, men med ham også alle dem, der holder fast ved ham. Derfor opfordrer Gud sit folk til at flygte ud af denne verden: "*Drag ud fra hende, mit folk, for ikke at deltage i hendes synder, og blive ramt af hendes plager*" (Åb. 18:4). Gud ønsker, at have os helt for sig selv, og at vi samtidig skal smage den fulde frihed i Ham. Derfor vil Han frigøre os fra de personlige afguder, vi måtte være bundet af i vores liv – f.eks. jagten på rigdom og succes, ære fra mennesker, selvrealisering, præstationspres og de ting, der kan tage vores fokus væk fra Ham. Når Gud fælder den endelige dom over denne verden og verdenssystemet, så rammes også alle dem som holder fast ved det. Men dem, som holder fast ved Herren, behøver ikke frygte, da Han har en evig frelse i arv til dem, der tilhører Ham.

Se, der er Guds Lam, som bærer verdens synd

2. Mosebog 10:1-13:16

Gud befalede igen Moses at 'gå' (*bo,* egentlig *komme*) til Farao, men Faraos hjerte forblev forhærdet selv efter de ni første straffedomme, Gud sendte over Egypten. Med den tiende plage blev Guds frelsesværk fuldendt. Som Gud havde befalet, slagtede hver israelitisk familie på den sidste dag i Egypten et lam og smurte blodet på dørstolperne. Om natten gik Guds engel gennem Egypten, og i alle de huse, hvor de ikke i lydighed havde gemt sig bag lammets blod, måtte den førstefødte af både mennesker og kvæg dø. Først da slap Farao grebet om Guds folk. Det var den første påskefest – fejringen af frelsen og friheden for Guds folk.

Guds lam

Lammet spiller en helt central rolle i påskeberetningen. Gud befalede israelitterne at tage et et-år gammelt lam og sætte det til side fra den 10. dag i måneden Nissan indtil den 14. dag, hvor det skulle slagtes. Formålet var, at lammet i fire dage skulle undersøges for fejl og mangler. Kun hvis det var fejlfrit, var det værdigt som påskeoffer. Inden Jesus blev korsfæstet, fremstillede Han sig selv på tempelpladsen for at blive undersøgt og udspurgt af folkets ledere. Ypperstepræsterne stillede spørgsmål ved Jesu autoritet; farisæerne udfordrede Jesus på, om det var tilladt at give skat til Kejseren; saddukæerne anfægtede opstandelsens virkelighed, grundstenen i Jesu frelsesværk (Matt. 21-22). Ingen havde held med deres forehavende, Jesus var fuldstændig syndfri og derfor værdig til at blive det endelige påskelam, slagtet for vores synder.
Første gang i Egypten og sidenhen hvert år skulle israelitterne som optakt til påskefesten gentage handlingen med at udvælge et påskelam, der skulle ofres. Man kan forestille sig, hvordan det påskelam, som i hver jødisk familie i Egypten blev udvalgt, fik en særlig plads i familiens hjerte. I løbet af de fire dage var det dagligt blevet undersøgt for fejl, børnene havde måske taget del i det og klappet og kælet med lammet. Familien havde lært lammet at kende. Det har formentlig været med en anelse vemod, at familiefaderen på den fjerde dag tog det lille lam eller kid og slagtede det.
Måske har det netop været Guds tanke, at israelitterne, når de slagtede kiddet eller lammet, skulle kende Hans hjerte og mærke en lille flig af den smerte, som Han måtte bære, da Han overgav sin dyrebare søn til at blive korsfæstet for vores skyld. Guds kærlighed til os bød Ham at gøre det, fordi Han vidste, at vi – ligesom israelitterne – er fortabte uden Lammets blod. Frelsens

nødvendighed bød israelitterne at slagte lammet og smøre dets blod på dørstolperne ved indgangen til deres huse. Der var et element af tro i den handling, da israelitterne gemte sig bag lammets blod, så dødsenglen sprang deres huse over. På samme måde frelser Jesu blod os, når vi så at sige "gemmer os bag det" i tro på Ham. Også de egyptere, der frygtede Gud og smurte blodet på indgangen til deres huse, blev forskånet for drabet på deres førstefødte, og sammen med israelitterne drog de sejrrige ud af Egypten (2.Mos. 12:38). Jesu blod er udgydt for alle, der tager imod det i tro.

Første stop: Sinaj

Adskillige gange i beretningen om udfrielsen fra Egypten gentages det, at Farao skulle lade israelitterne gå, *for at de kunne dyrke Herren.* (bl.a. 2.Mos. 7:16; 9:1; 10:3) Allerede ved tornebusken lod Gud Moses vide, at tegnet på, at det netop var Gud, der udfriede israelitterne, var, at de skulle dyrke Ham på Sinajs bjerg (2.Mos. 3:12). I det hebraiske ord for at *dyrke Gud* ligger både betydningen at tilbede og tjene Ham. Gud havde ikke befriet folket for, at de nu skulle gøre som, de havde lyst, men med det formål at tilbede og tjene Ham. Derfor var kursen ud af Egypten sat mod Sinajs bjerg. Modsat hvad vores samfund ustandeligt fortæller os, består den ultimative frihed ikke i at følge vores egne lyster og gøre, hvad vi selv vil, men i at tjene og adlyde Herren. Herrens frelse – både af Israel og af os – beror på Hans kærlighed og ønske om fællesskab med sit folk. På Sinajs bjerg gav Gud israellitterneTorahen, som er Hans perfekte vejledning til Hans børn, hvor hvert eneste bud er givet ud af kærlighed. Kun når vi følger Guds bud, smager vi den fuldendte frihed. Måske har Paulus netop påskebegivenhederne i tankerne, da han skriver til galaterne: *"Brødre, I blev kaldet til frihed. Brug blot ikke friheden som et påskud for kødet, men tjen hinanden i kærlighed. For hele loven er opfyldt i det ene ord: »Du skal elske din næste som dig selv.«"* (Gal. 5:13-14)

Ny identitet – ny kalender

En hel ny begyndelse fandt sted med påsken og udfrielsen. Israelitterne var ikke længere slaver, men et frit folk. Det var ikke nok at løse dem fra den fysiske trældom, Gud ønskede også at befri dem fra slavementaliteten, så frelsen blev en realitet både som ydre og indre virkelighed. Med den nye frihed ønskede Gud, at give folket en ny identitet som Hans frikøbte. Som redskab i den proces gav Han dem Sin kalender. Guds kalender følger månen og ved at følge dens faser på himlen, bliver Guds kalender et kompas, som Hans folk kan navigere efter i friheden.

Netop den måned, hvor israelitterne var blevet udfriet, skulle være nytårsmåneden (2.Mos. 12:2). Påsken er den første fest i året og udgangspunktet for alle de øvrige fester, som er beskrevet i 3.Mos. 23, og som hver især omhandler vigtige aspekter i vores vandring med Gud. Dermed er Påsken indgangsvinklen til at synkronisere vores liv med Gud og træde ind i Hans frihed. Med frelsen bliver alt nyt. Den er grundlaget for hele vores nye liv med Herren. Guds kalender med Hans forordnede festdage er et særdeles vigtig og pædagogisk redskab i livet som disciple af Jesus, fordi det leder os i den proces, det er, at træde ind i vores nye identitet i Ham. Når vi hvert år fejrer påsken, pinsen, hornblæserfesten og de andre fester er formålet, at Jesu skikkelse vinder indpas i os, og derfor betegner Paulus festerne som en skygge af Jesus (Kol. 2:17).

Dåben og Guds "evindelige omvej"

2. Mosebog 13:17-17:16

Da Farao sendte (*Beshalach*) Israel ud af Egypten ledte Herren folket ud i ørkenen og ikke gennem den kortere rute langs Middelhavet til Kana'ans land. Vejen til ørkenen gik gennem Sivhavet. På mirakuløs vis delte Gud havet i to, så israelitterne kunne gå tørskoede igennem, mens den egyptiske hær, der forfulgte israelitterne, blev opslugt af bølgerne. I denne uge læser vi om, hvordan Gud forsørger israelitterne med vagtler, manna og vand i ørkenen.

Herrens frelse

Farao fortrød hurtigt, at han havde ladet sine slaver gå og satte efter israelitterne, der havde slået lejr ved Sivhavet. Da israelitterne så, at Faraos hær nærmede sig, blev de rædselsslagende, men Moses sagde: "*I skal ikke være bange! Stil jer op og se, hvordan Herren frelser jer i dag*" (2.Mos. 14:13). På hebraisk lyder ordene *Yeshuat Yahveh* – "Herrens frelse". *Yeshua* er Jesu hebraiske navn, og det betyder samtidig *frelse.* Hver gang ordet dukker op i Bibelen, er Jesus involveret. Han var hovedaktøren bag frelsen af israelitterne, og det var Ham, Moses bad folket om at fæstne blikket på.

Dåben i Sivhavet

Paulus betegner israelitternes vandring gennem Sivhavet som en dåb (1. Kor. 10:2). I Torahen lærer vi, at dåben har sine rødder i de renselsesritualer, som også bruges, når mennesker skal indsættes til tjeneste for Gud. Bl.a. gennemgik ypperstepræsten en renselse i forbindelse med, at han blev indsat til at gøre tjeneste i tabernaklet (2.Mos. 29:4), ligesom Jesus blev døbt af Johannes forud for sin tjeneste (Matt. 3:13-17). Ved israelitternes dåb i Sivhavet løftede Gud slørret for den dybe alvor og fantastiske betydningen, der ligger gemt i dåben. Begivenheden stadfæstede israelitternes tilhørsforhold til Herren og markerede indsættelsen af folket som Hans tjener. Vilkårene er død og liv (i nævnte rækkefølge). Dåben betyder en dødsdom over det, som tilhører dette verdenssystem – symboliseret ved egypternes død i vandmasserne – mens Israelitterne gik i land på den modsatte side til et nyt liv i frihed. I den menneskelige forståelse anses døden for at være enden på livet, men dåbens virkelighed er en ganske anden – i Guds rige er døden præmissen for at nyt liv kan spire frem. Dåben handler om opstandelse.

Jesus betegner sin egen død og opstandelse som et hvedekorn, der sås i jorden, hvilket er betingelsen for at nyt liv kan spire frem og blive til velsignelse. "*Sandelig, sandelig siger jeg jer: Hvis hvedekornet ikke falder i jorden og dør, bliver det kun det ene korn; men hvis det dør, bærer det mange fold. Den, der elsker sit liv, mister det, og den, der hader sit liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv*" (Johs. 12:24-25). Jesus lader os samtidig forstå, at livet som Hans disciple indebærer at leve i "dåbs-processen", et liv, hvor Gud kalder os til dagligt at stede kødet – vores syndige tilbøjeligheder, egne ambitioner og selvrådighed – til hvile, for at Han kan give os nyt liv ved Sin ånd. "*Kød og blod kan ikke arve Guds rige, og det forgængelige arver ikke det uforgængelige*." (1. Kor. 15:50). Denne proces er afgørende for, at Jesu opstandelsesliv vinder skikkelse i os.

Ørkenvandringen og dåbens virkelighed

Efter Guds storslåede frelse af israelitterne, brød folket, anført af Moses, ud i en takkesang til Gud for Hans frelse. I Johannes' Åbenbaring læser vi om endnu en takkesang, som kaldes Guds tjener Moses' sang og Lammets sang (Åb. 15:1-4). Til den tid er det ikke kun Israel, der skal synge sangen, men alle Jesu disciple fra hele jorden skal synge den sammen, når Antikrist endeligt er besejret og frelsen en afsluttet realitet.

Ruten gennem ørkenen var ikke den korteste vej til Kanaans land, men en nødvendighed som et led i Guds opdragelse af folket. For at det, vi har sagt ja til i dåben – kødets død og Jesu opstandelsesliv – kan realiseres i os, fører Gud os nogle gange ud på noget, der ligner omveje i ufarbart terræn; perioder hvor Gud synes langt væk og svære situationer, hvor Han lader os erfare vores afhængighed af Ham. "Ørkenen" er et uundgåeligt sted for dem, som er disciple af Jesus, fordi det er her vores tro prøves og vokser.

Gud omtaler israelitternes ørkenvandring som en bryllupsrejse, en særlig tid med intimitet og fællesskab. "*Jeg husker din trofasthed, da du var ung, din kærlighed, da du stod brud. Du fulgte mig i ørkenen, i et land, hvor ingen sår*" (Jer. 2:2). Set i lyset af israelitternes brok og beklagelser i ørkenen kan denne beskrivelse være svær at forstå, men for Gud er perspektivet ofte et andet end vores. "Ørkenen" er ikke stedet, hvor Gud har forladt os, men tider hvor Han ønsker at lede os dybere ind i intimiteten og fællesskabet med Sig selv. I sådanne situationer kan vi ofte være så optagede af at ønske os ud af situationen og prøve at flygte tilbage til "Egypten", at vi ikke er opmærksomme på det, som Gud vil lære os i de omstændigheder. Ørkenperioderne i vores liv er ofte invitationer fra Gud, hvor Han ikke ønsker, at vi skal bede Ham om udveje, men at vi roligt vender vores hjerte mod Ham og lytter til det, Han har bragt os ind i stilheden for at fortælle

os. "*Derfor vil jeg lokke hende, jeg vil føre hende ud i ørkenen og tale til hendes hjerte*" (Hos. 2:16).

Guds opdragelse i ørkenen

Den takkesang, der tidligere havde lydt, forvandlede sig i ørkenen hurtigt til en klagesang. Miraklerne blev overskygget af behovet for mad og drikke. Folket begyndte at brokke sig og anklage Moses for, at han havde ført dem ud i ørkenen for at lade dem dø af sult. Herrens svar var at lade brød regne ned fra himlen (2.Mos. 16:4). Hver morgen lod Gud manna falde som dug på jorden. Mannaen var mere end blot fysisk næring, det havde også en opdragende funktion. Det kunne kun holde sig i ét døgn. Israelitterne måtte derfor kun samle det, de kunne spise den samme dag. Ved kun at samle det nødvendige, blev det hver morgen til en troshandling. Næste morgen var de igen afhængige af den daglige ration fra Himlen. Jesus opfordrer os på samme måde til at leve i tro. "*Så vær da ikke bekymrede for dagen i morgen; dagen i morgen skal bekymre sig for det, der hører den til*" (Matt. 6:34).

Dem, som ikke havde handlet i tro, måtte med skam bære den rådne mad, de havde levnet til næste dag, ud af lejren. Det er kødets natur at samle forråd og dermed gøre os uafhængige af Gud. Denne verden tilsiger os at lave en økonomisk opsparing, som vi kan have sikkerhed i. Omvendt er Åndens arbejde i os at vise os vores dybe afhængighed af Gud i alle livets forhold, og hver dag stole på Hans nåde.

Den dag Israel stod brud

2. Mosebog 18:1-20:26

Moses' svigerfar (*Jetro*) lægger navn til ugens afsnit. Han mødte Moses og resten af folket ved Sinajs bjerg og bragte Sippora, Moses' kone, og deres to sønner, Gershom og Eliezer med sig. Selvom de ikke havde været slaver i Egypten og derfor ikke var blevet udfriet sammen med det øvrige folk, kastede de deres lod ind sammen med israelitterne og gik ind i pagten med Gud.

Pagten på Sinaj

Udfrielsen af Israels folk fra Egypten var et led i opfyldelsen af de pagtsløfter, Gud havde givet til Abraham, da Han lovede, at hans efterkommere skulle have Israels land til evig ejendom. Inden folket kom så langt, ledte Gud dem til Sinajs bjerg for at indgå en ny pagt med dem. Denne pagt er en forlængelse af pagten med Abraham og dog kendetegnet ved noget nyt, nemlig åbenbaringen af de forordninger, der til enhver tid bør karakterisere forholdet mellem Israels Gud og Hans folk.

Lige fra Israelitternes frelse fra Egypten til dåben i Sivhavet var alle begivenhederne foregået på Guds initiativ og ved Hans suveræne indgriben. Ene og alene havde Gud handlet på Sine løfter til Abraham, men ved Sinajs bjerg ønskede Gud, at Israel skulle bekræfte pagten om, at de som folk tilhørte Herren. Moses kaldte Israels ældste til sig og forelagde dem pagten og velvilligt besvarede de Guds udvælgelse med ordene: "*Alt, hvad Herren befaler, vil vi gøre*" (2.Mos. 19:8). Folkets ja til pagten betød, at de skulle være et helligt folk udvalgt til at tjene Gud som et kongerige af præster. Som den eneste af Herrens pagter, er denne kendetegnet ved, at den ikke udelukkende afhænger af Gud. Pagten kræver israelitternes lydighed.

Da Gud omkring 400 år tidligere åbenbarede sig for Abraham, var det i skikkelse af en rygende ovn og en flammende fakkel (1. Mos. 15:17). I lignende billeder beskrives Guds manifestation på Sinaj; bjerget var omgivet af ild pga. Guds nærvær, og røg steg op som fra en smelteovn (2.Mos. 19:18). Dette er ikke tilfældigt. Pagten på Sinajs bjerg bygger videre på pagten med Abraham. Det samme er i øvrigt gældende med alle Guds pagter - indgåelsen af en pagt, annullerer ikke den foregående, men bygger videre på den. Flere hundrede år efter Guds løfte om at gøre Abrahams efterkommere talrige og lade dem blive en velsignelse, står netop Abrahams slægt nu ved foden af Sinajs bjerg og bekræfter Guds løfter til dem. I Torahen, som Gud her gav Abrahams efterkommere, lægger Gud kimen til opfyldelsen af Sine løfter til Israel om at

velsigne det. "*Så hør dem da, Israel, og følg dem omhyggeligt, for at det må gå dig godt, og I må blive meget talrige, sådan som Herren, dine fædres Gud, har lovet dig, i et land, der flyder med mælk og honning*" (5.Mos. 6:3). Et liv i efterlevelse af Guds bud og Hans vilje afføder Guds rige velsignelse. Som Israels historie har vist, var det netop ulydighed mod pagten og Torahen, der betød, at folket flere gange blev fordrevet fra landet.

Frihedens fuldkomne lov

Da Gud ved foden af Sinaj gav israelitterne Torahen, var slaveriet i Egypten stadig i frisk erindring. Blot halvanden måned tidligere havde de levet som slaver i Egypten. Nu var de et frit folk, og kunne gøre hvad de ville. Frigørelsen fra det fysiske slaveri var med ét brudt, da israelitterne forlod Egypten, men uden nogensinde at have oplevet andet end slaveri og trællearbejde var deres hjerter og tanker stadig præget af en slavementalitet. På Sinaj lod Gud Israel vide, at den højeste frihed ikke består i at gøre, hvad de selv finder for godt, men I at tjene Gud og leve efter Hans forordninger. Jakob kalder Torahen for *frihedens fuldkomne lov* (Jak. 1:25). Et liv i efterlevelse af Guds forordninger og vilje udtrykt i Torahen viser os, hvordan friheden ser ud. Torahen er vejledning for dem, som allerede er frikøbt med Lammets blod, men som i hjertet stadig kæmper med at vriste sig fri fra slaveriets tankemønstre.

Ørkenbrylluppet

Pagten på Sinaj er mere end blot en neutral aftale. Den er et udtryk for Guds kærlighed til Sit folk. Derfor omtaler Gud det som en bryllupsceremoni, da Han mange år senere gennem profeten Jeremias irettesætter israelitterne for deres frafald. "*Jeg husker din trofasthed, da du var ung, din kærlighed, da du stod brud*" (Jer. 2:2). Bryllupsmetaforerne er mange. Moses førte som forlover folket ud af lejren og frem foran gommen (2.Mos. 19:17). Inden den israelitiske brud gav sit ja til Ham, havde Gud påmindet hende om Hans kærlighedserklæring, ved at have frelst hende fra den tidligere slavetilværelse og bragt Sin brud hen til sig i ørkenen (19:4). Med til brylluppet hører en bryllupskontrakt, som opridser parternes forpligtelser i ægteskabet, så det bliver til velsignelse for dem begge. Denne kontrakt er de ti bud, og i bredere forstand hele Torahen. Bryllupsbilledet understreger den dybe kærlighed som ligger i forholdet fra Guds side, og forklarer, hvorfor enhver form for synd og overtrædelse af Torahen betegnes som utroskab (bl.a. 4.Mos. 14:33; Jer. 3:6-13). Overtrædelser af Guds bud er reelt en afvisning af Hans kærlighed.

De største og de første bud

I evangelierne ser vi gentagende gange Jesus i dialog med farisæerne om Torahens bud og forskrifter. I en af disse samtaler understreger Jesus, at Torahen er grundlagt på kærlighed. Adspurgt sagde Han, at Lovens største og første bud er at elske Herren af hele vores hjerte, hele vores sjæl og hele vores sind (Mat. 22:37). I dette svar forklarer Jesus betydningen af det første af de ti bud, som lyder: "*Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset*" (2. Mos. 20:2). Drivkraften bag Guds frelse af Israel som nation og os personligt er kærlighed. Derfor understreger Gud med det første bud, at overholdelsen af Hans bud må være et kærlighedssvar på den frelse, Han allerede har givet os.

I vores samfund har mange en misforstået opfattelse af, hvad kærlighed er. Ofte regnes kærlighed for kun at være flygtige følelser. Bibelen giver imidlertid en anden beskrivelse. I de ti bud har Gud givet os en konkret målestok for, hvad kærlighed er, og hvordan kærlighed ser ud. Kærlighed er at tage sig i agt for utroskab mod Gud ved ikke at lave gudebilleder; det er en elsklusiv hengivenhed til Gud. Kærlighed er at ære Gud, så vi end ikke bruger Hans navn skødesløst og uden omtanke. Kærlighed til Gud er at tage imod den helligdag, Han har sat til side for at være sammen med Sin brud. For israelitterne, der aldrig havde kendt til andet end slaveri alle ugens syv dage, er befalingen om en ugentlig hviledag på sabbatten en umiskendelig kærlighedserklæring.

Jesus sagde endvidere til farisæerne, at der var et bud, som rangerede lige så højt som det at elske Gud: At elske vores næste. Paulus opsummerer den sidste halvdel af de ti bud i denne ene regel:

Vær ingen noget andet skyldig end at elske hinanden; for den, der elsker andre, har opfyldt loven. Budene: »Du må ikke bryde et ægteskab; du må ikke begå drab; du må ikke stjæle; du må ikke begære,« og et hvilket som helst andet bud, sammenfattes jo i dette bud: »Du skal elske din næste som dig selv.« Kærligheden gør ikke næsten noget ondt. Kærligheden er altså lovens fylde (Rom. 13:8-10).

Vores kærlighed til Gud og til vores næste gør ikke budene overflødige, men overholdelse af budene beviser kærlighedens ægthed.

Jesus og øje for øje princippet

2. Mosebog 21:1-24:18

Denne uges Torahlæsning beskæftiger sig med retsreglerne (*Mishpatim*), som er grundlaget for et samfund, der er bygget på Guds riges principper og med Herren som Konge. Vi får beskrevet et samfund, hvor der ikke er nogen adskillelse mellem "kirke" og stat. Guds målestok – ret og retfærdighed – skal være menneskers målestok i alle dagliglivets forhold og foreteelser.

Frihed og slaveri

Reglerne for køb af en træl kan være svære at begribe. Israelitterne var lige blevet købt fri fra slaveriet i Egypten, og derfor kan det synes besynderligt, at Gud som en af de første ting nu tillader slaveri. Buddet skal dog ikke forstås som opfordring til slaveri i "egyptisk" forstand, men snarere som en økonomisk foranstaltning, hvor en mand kan lade sig sælge til sin landsmand, hvis han er i økonomiske vanskeligheder. Han skal så arbejde hos sin landsmand i seks år og gives fri i det syvende.

Guds forordning om køb og salg af landsmænd som trælle forudsætter folkets forståelse af deres frihed i Herren; både træl og herre er uanset deres sociale status lige overfor Gud og tilhører Ham. I Kolossenserbrevet påminder Paulus dem, der har slaver under sig om, at de skal behandle deres slaver godt og retfærdigt, fordi de netop selv har Gud som Herre (Kol. 4:1). Ejeren skulle behandle sine underordnede med barmhjertig, og derfor forudser Gud den situation, at nogle vil foretrække at forblive hos deres herre snarere end at gives fri efter seks år. I den situation skal trællen stilles op ad en dørstolpe, og hans herre skal bore hul i hans øre med en syl. Slavens blod på dørstolpen markerer nyt ejerskab og evig tjeneste. Han er øremærket sin herre. Som disciple af Jesus kan vi også vælge at øremærke os selv til Ham. Det betyder, at vi underordner os Ham som vores evige Herre. Det er et valg, der indebærer at opgive vores egen frihed for at være i Hans hus og tjene Ham.

Øje for øje, tand for tand

Torahens retsregler kan betegnes som et landkort, der leder mennesker gennem syndens og uretfærdighedens minefelt i de hverdagsforeteelser, man måtte befinde sig i. Det være sig alt fra tyveri til skade på naboens ejendom til långivning og falsk vidneudsagn. De juridiske rammer er nødvendige for at bevare freden og ordenen i samfundet, hvilket er Torahens sigte.

En af disse rammer er loven om 'øje for øje og tand for tand'. I de tilfælde hvor en person forvolder skade på en anden person, skal der betales med liv for liv, øje for øje, tand for tand etc. Det betyder ikke, at gerningsmanden skal have sit ene øje stukket ud, hvis han har gjort skade på et andet menneskes øje, så vedkommende mister synet. Øje-for-øje-princippet handler ikke om hævn, men om kompensation. Den, der lider skade skal have økonomisk kompensation fra den, som påfører skaden. Det er et spørgsmål om retfærdighed og om at bringe balance i regnskabet med det formål, at sikre freden.

Jesus tilsidesætter ikke øje-for-øje-princippet, når Han i bjergprædikenen siger, at hvis nogen slår dig på kinden, så vend den anden kind til (Mat. 5:38-39). Det retssamfund, som Torahen skildrer, giver den forulempede ret til erstatning. Jesus beskæftiger sig i mindre grad med vores formelle rettigheder, men mere med om vi i hjertet søger freden med den, der har forulempet os. Derfor siger Han videre, at hvis nogen ved rettens hjælp vil tage din kjortel, så lad ham også få kappen (Matt. 5:40).

Torahen definerer de ydre rammer for at bringe balance i regnskabet og dermed sikre freden mellem to personer. Vi kan derfor med Torahen i hånden stå fast på vores ret til kompensation, hvis vi forulempes. Jesus viser os dog en bedre vej. Han bryder ikke disse rammer, men sætter tværtimod standarden for Hans disciple endnu højere ved at vise, at freden med vores modpart starter i vores hjerte og ikke ved "rettergang". Hvis vores hjerte allerede rummer kærlighed og forsoning, behøver vi ikke tage retten i egen hånd for at sikre freden. Jesus opfordrer os derfor til at forliges med vores modpart ved at opgive vores ret og i stedet gengælde ondt med godt.

Ret og retfærdighed

Samme retfærdighedsprincip som vi ser i øje-for-øje-princippet gør sig gældende i hele Skriften. Gud bøjer ikke retten. Retfærdighed og ret er Hans trones grundvold (Sl. 97:2). Han befaler israelitterne at være barmhjertige overfor de svageste i samfundet – de fremmede, enkerne og de faderløse (2.Mos. 22:20-23). Men Han advarer mod at lade barmhjertigheden få forrang for retten, selv når det gælder de svage: "*Du må ikke bøje retten for den fattige i en retssag. Hold dig fra løgnagtige sager, og vold ikke uskyldiges og retfærdiges død; for jeg frikender ikke den skyldige*" (2.Mos. 23:6-7). Lige så barmhjertig Gud er, lige så retfærdig er Han. Selv ikke en fattig mand uden midler må frikendes, hvis Han er skyldig. Enhver overtrædelse kræver kompensation for at bringe balance i regnskabet.

Retfærdighedsprincippet, som vi læser om i Torahen, går igen i Ny Testamente og ligger bag Paulus ord om at "*syndens løn er død*" (Rom. 6:23). Betalingen for synd er død. Ingen synd kan tilgives uden denne betaling, og derfor var Jesu død nødvendig. Hvis Gud så igennem fingre med selv de mindste overtrædelser, ville Jesu død være formålsløs. Gud kan under hensyntagen til Sin retfærdighed ene og alene vise os barmhjertighed ved at betale for vores synd. Hans retfærdighed forbød Ham at tilgive vores synder uden denne betaling, Hans barmhjertighed bød Ham at give Sin egen søn som betaling. Derved har Jesus opfyldt al retfærdighed (Matt. 3:15).

Sinajpagten og Den nye pagt

Som nævnt synes Jesus i Bjergprædikenen, at sætte en højere standard for Sine disciple end Torahen konkret påbyder. Det gør Han, fordi Guds ønske altid har været hjertets efterlevelse af Torahens bud og ikke en mekanisk overholdelse af loven. Motivet skal være oprigtig kærlighed, og det kommer kun fra hjertet. Så mere præcist kan man sige, at Jesus fremdrager Guds oprindelige tanker i og med Torahen.

I 2.Mos. kapitel 24 læser vi, hvordan Moses indstiftede Sinajpagten med blod, som han stænkede på folket med ordene: "*Dette er pagtens blod*" (2.Mos. 24:6-8). Mange år senere i Jerusalem under påsken indstiftede Jesus den nye pagt med ordene: "*Dette er mit blod, pagtens blod*" (Mat. 26:28). Det er ikke tilfældigt, at Sinajpagten og Den nye pagt indstiftes med de samme ord. Den nye pagt er netop kendetegnet ved, at Gud lægger Sin Torah i vores indre og skriver den i vores hjerte (Jer. 31:33). Der er tale om den samme Torah, men forskellen er, at Jesus selv skriver budene i vores hjerte ved Helligånden. Således bliver det naturligt at leve det ud, som ligger i vores hjerte. Jesu høje standard for Sine disciple, skal netop ses i lyset af, at det er Ham selv, der gør arbejdet i os.

Velkommen til Guds nærvær

2. Mosebog 25:1-27:19

Efter Gud havde indgået pagten med israelitterne, gik Moses op på Sinajs bjerg, hvor han fik befalingen om at bygge en helligdom for Gud. Helligdommen, eller tabernaklet, skulle bygges af en frivillig gave (*Terumah*) fra israelitterne. De detaljerede instruktioner for teltet og det udstyr, som hele den sidste tredjedel af 2. Mosebog beskæftiger sig med, giver os et nødvendigt indblik i Guds virkelighed, i Jesu tjeneste og en forståelse af forholdet mellem Gud og mennesker.

Guds virkelighed

Tabernaklet var en jordisk model af en lignende struktur i himlen. Det jordiske tabernakel skulle være en eksakt kopi af den bygning, Gud lod Moses se på Sinajs bjerg (2.Mos. 25:9,40; 26:30). Vi ved ikke præcist, hvad Moses fik at se. Formentlig har det ikke været et todimensionelt billede eller en plantegning over tabernaklet. Han fik nok snarere et indblik i Guds virkelighed i det himmelske, ligesom Esajas fik Guds trone og templet at se (Es. 6,1-4). Med vores begrænsede menneskelige forståelsesevne kan vi have svært ved at begribe Guds Riges dybe åndelige virkelighed. Endnu sværere er det at sætte ord på. I Johannes' åbenbaring ser vi med stor tydelighed, hvordan Guds flerdimensionelle virkelighed vanskeligt lader sig beskrive og forklare.

Tabernaklet skal forstås som et udtryk for Guds virkelighed. Teltet og indretningen er et skyggebillede af de himmelske realiteter, og formålet med tabernaklet er at pege mod netop det mere fuldkomne telt, som Hebræerbrevets forfatter omtaler (Hebr. 9:11). Det samme gør sig gældende med ofringerne. Offertjenesten i tabernaklet er ikke vigtig i sig selv, men ofrenes vigtighed består i den virkelighed, de repræsenterer: Jesu offer for at syndige mennesker kan have fællesskab med en hellig Gud.

Tabernaklet mister dog ikke sin betydning, selvom vi har forstået, at dets omdrejningspunkt er Jesus. Tværtimod kan visualiseringen af tabernaklet og offertjenesten være med til at fungere som en huskeseddel og holde Jesu frelsesværk på plads i vores bevidsthed.

Guds kærlighed og hellighed

Tabernaklet udtrykker en række af Guds karaktertræk. Et af disse er Guds kærlighed til Sit folk og Hans brændende længsel efter fællesskab med

mennesker. Formålet med at bygge tabernaklet var netop, at Gud ønskede at tage bolig midt i blandt Sit folk (2.Mos. 25:8). Et andet karaktertræk, tabernaklet beretter om, er Guds ufattelige hellighed. Intet ved tabernaklet var overladt til tilfældighederne eller til israelitternes egen kreativitet. Kun når det var bygget nøjagtig efter Guds bestemmelser, kunne Han komme nær til Sit folk. Guds kærlighed og hellighed kan umiddelbart synes at være hinandens modsætninger, men tabernaklet viser os, hvordan de hænger sammen.
Hver enkelt detalje ved tabernaklet, fra de mindste guldringe på plankerne til det store alter i forgården, beretter om den enorme kløft, der skiller en hellig Gud fra syndige mennesker. Valget af materiale lige fra bronzepløkkene til teltdugen af delfinskind fortæller os om syndens alvor og ødelæggende konsekvenser for forholdet mellem Gud og mennesker. Konstruktionen af tabernaklet med de utallige foranstaltninger, der var, for at Gud kunne drage helt nær til Sit folk understreger behovet for én, der kan genskabe dette forhold, og således peger det på nødvendigheden af Jesu forsoningsoffer. Johannes påpeger denne forbindelse, når han skriver, "*Ordet blev kød og tog bolig iblandt os*" (Johs. 1:14). Når vi i kraft af tabernaklet begriber omfanget af Guds hellighed, lader det os se endnu mere af Hans kærlighed, fordi vi forstår, hvor langt Jesus var villig til at gå for at genskabe fællesskabet mellem Gud og mennesker.

Vejen til det Allerhelligste

De mange forskrifter for tabernaklet kan let give os en forestilling om, at Gud er utilgængelig for mennesker. Sandt er det, at vi på egen hånd eller ad vores egen vej ikke kan nærme os Ham. Det tillader Gud os ikke på grund af synden i os. Der er én vej ind, og udstyret i forgården og i selve tabernaklet viser os denne ene vej til fællesskabet med Gud.
Vejen til Guds nærvær starter i forgården, hvor alteret står. Forordningen om alteret blev givet som en slags epilog til De ti bud, og altertjenesten blev allerede indstiftet inden tabernaklet blev bygget (2.Mos. 20:22-26; 24:4-5). Alteret er grundstenen i tilbedelsen og markerer overgivelse til Herren. De dyr, der blev bragt til alteret i forgården, var helliget Herren og overgivet til Ham. Jesus bragte velvilligt sig selv til alteret, da Han i Getsemane Have overgav Sig selv og Sin vilje fuldstændigt til Sin himmelske Far med ordene, "*Ske din vilje*" (Matt. 26:42). For os markerer alteret overgivelsen af vores egen vilje til Gud, og at vi tager imod Jesu offer på vores vegne, for at vi kan gå ind i Helligdommen til Guds nærvær.

I det Hellige var den syvarmede lysestage – Menorahen – bordet med skuebrødene og røgelsesofferalteret placeret. Røgelsesofferalteret hører vi ikke om i denne læsning, men det beskrives sammen med præstetjenesten i næste Torahlæsning. Røgelsen, som stiger opad, er et billede på vores bønner til Gud. Skuebrødene repræsenterer Israels tolv stammer – et brød for hver stamme – som skulle bringe israelitterne i erindring for Herren. Samtidig er brødene et billede på Guds forsørgelse. Hver sabbat blev nye brød lagt frem på bordet, fremstillet af mannaen, som faldt fra himlen. Brødet tilfaldt præsterne, som skulle spise det.

Menorahens syv lys symboliserer Guds syv ånder, som står foran Hans trone (Åb. 4:5). I Esajas læser vi om syv ånder, som hviler over Jesus: Herrens ånd, visdoms og indsigts ånd, råds og styrkes ånd, kundskabs og gudsfrygts ånd (Es. 11:1-2). Menorahen gav lys til hele Helligdommen. Uden dens lys måtte præsten arbejde i mørke, så han ikke ville kunne se, når han bragte røgelse på alteret eller lagde skuebrødene til rette. Menorahen påminder os om Jesu lys og åbenbaring i vores liv. Uden det kan vi hverken se Livets brød, som Gud forsørger os med eller bringe vore bønner som røgelse til Gud. Kun ved Jesu Lys og Ånd kan vi tjene Gud i det Hellige.

Bag forhænget i det Allerhelligste stod pagtens ark, der indeholdt Vidnesbyrdet – De Ti Bud - som er vidnesbyrdet om Jesus, den levende Torah. Oven på arken var sonedækket med de to keruber, hvorfra Gud åbenbarede sig for Moses. Her er Guds altoverskyggende nærvær, hvor intet syndigt kan eksistere. Her foregår det, mennesket er skabt til: Tilbedelsen af Gud og det uspolerede fællesskab med Ham.

Kun ad vejen gennem forgården og "Det Hellige" ved Jesu blod og med Åndens fylde kan vi komme ind foran Guds trone i det Allerhelligste. I lyset af Hans kærlighed forstår vi, at de mange forskrifter ikke er til for at holde os ude, men for at vi kan finde vejen ind!

Aron og evangeliet om Jesus

2. Mosebog 27:20-30:10

Beskrivelsen af tabernaklet og dets interiør afsluttes med, at Gud pålægger Moses at befale (*Tetzaveh*) israelitterne at producere ren olie til den syvarmede lysestage, som skulle stå i teltet. Derefter læser vi om udvælgelsen af Aron og hans fire sønner til præstetjenesten i tabernaklet samt om de detaljerede forordninger om præstedragten og indsættelsen. Til sidst følger forordningen om røgelsesofferalteret. Præsteindsættelsen er beskrevet i 3. Mos. kapitel 8 og behandles i Torah kommentaren til den læsning.

Evangeliet om Jesus

Gud udtog Aron og hans sønner af folket til opgaven at tjene Sig i tabernaklet. Som ypperstepræst var Aron udvalgt til at træde frem for Guds ansigt. Han skulle være repræsentant for israelitterne overfor Gud. De ofre, han bragte i tabernaklet, blev tilregnet hver enkelt person i folket. Ingen kunne komme til Gud med sit eget offer uden om ypperstepræsten. Som vi så i sidste uge tydeliggør forskrifterne om tabernaklet kløften mellem det syndige folk og den hellige Gud. I den henseende beretter ypperstepræstens tjeneste om, at der er én – Ham som Gud udvælger – der kan genskabe fællesskabet mellem Gud og mennesker. Med andre ord er ypperstepræstens tjeneste evangeliet om Jesus.

Ypperstepræstens klæder

Vi læser, at Moses fik det himmelske tabernakel at se, men det nævnes ikke direkte, om Gud også viste ham præstedragten. Det er dog rimeligt at formode, at Moses faktisk fik klæderne at se, når de skulle laves præcis efter Guds anvisninger. Hvis det er tilfældet er det nærliggende at spørge, hvad eller hvem Moses fik at se. Hvem har båret ypperstepræstens klæder i det himmelske? I apostlen Johannes' indblik i det himmelske tabernakel, som vi læser om i Åbenbaringsbogen, ser han gentagne gange både Guds trone i det Allerhelligste og Jesus, der er beskrevet som Lammet (Åb. 5:13,7:10). Måske fik Moses et tilsvarende glimt af Jesus i Hans ypperstepræstelige funktion. Præsteklædernes formål var at hellige Aron til at gøre præstetjeneste for Herren. De enkelte dele bærer hver deres symbolik, som peger på Jesu tjeneste som ypperstepræst. Man kan sige, at mens ypperstepræstens offerhandlinger er et skyggebillede på Jesu offer, fortæller klæderne om de realiteter, som er

indbefattet i offeret. To elementer skiller sig særligt ud: Hovedbeklædningen og doms-brystskjoldet.

Hovedbeklædningen.
På hovedet skulle Aron bære en turban og en lille guldplade med indgraveringen "*Hellig for Herren*". At være helliget Herren var for ypperstepræsten en livslang tjeneste, som Arons efterkommere blev født til. Det var ikke noget, man kunne gøre sig fortjent til. På samme måde var Jesus fra Sin undfangelse og hele Sit liv fuldt ud helliget Herren. Alt hvad Han gjorde, var med det formål at tjene Herren. Jesus blev født med det formål at ofre sit eget liv som ypperstepræst. Måske er apostlen Peters ord om, at Jesus er Guds hellige netop en bekendelse af Ham som den sande ypperstepræst (Johs. 6:69). Indskriften på ypperstepræstens pande betød samtidig, at han repræsenterede israelitterne og bar ansvaret for dem overfor Gud (2.Mos. 28:38). Det, israelitterne ville give Gud, måtte gå gennem ypperstepræsten. Hver enkelt person kunne ikke bringe sit eget offer, men måtte lade ypperstepræsten bringe offeret på sine vegne. Det samme gør sig gældende for os. Vi må lade Jesus bringe Sit offer på vores vegne for at have fællesskab med Herren. Dette omfatter i virkeligheden alt, hvad vi ønsker at tjene Gud med i vores liv. Peter påpeger, at de åndelige ofre vi bringer, kun er kærkomne for Gud takket være Jesus (1.Pet. 2:5).

Doms-brystskjoldet.
I doms-brystskjoldet lå to objekter, som blev kaldt Urim og Tummim, som var lodder, der skulle kastes for at finde Guds vilje. Det betød, at Aron bar domsafgørelsen for israelitterne ved sit hjerte (2.Mos. 28:30). I og med Sin tjeneste som ypperstepræst bærer Jesus afgørelsen om dom og frelse for alle mennesker. Han holder nøglerne til både Himmeriget og til døden og dødsriget i Sin hånd (Matt. 16:19; Åb 1:18). Jesu offer betyder frelse for den, som tager imod det på egne vegne, og dom for den, som vil bringe sit eget offer udenom Ham.
På brystskjoldets forside var der tolv ædelstene, hver med et af Israels tolv stammers navne indgraveret. De tolv ædelstene er Guds menighed, Israel. Aron skulle bære dem ved sit hjerte, og det betød, at han ikke tjente for sig selv, men på vegne af folket. Han bar hele Israel med ind foran Herrens ansigt. Vi læser endvidere om tolv ædelstene i Johannes' Åbenbaring. De karakteriserer grundstenene i det ny Jerusalem. Hver sten repræsenterer en af Jesu tolv

apostle. Det ny Jerusalem er beskrivelsen af Jesu brud, Hans menighed (Åb. 21:9-21).
Brystskjoldet viser os, at Jesus som ypperstepræst tjente på vegne af Israel. Med Sit offer grundlagde Han Sin menighed, dengang Han i Sit hjerte bar os med ind foran Herrens ansigt. Menigheden indbefatter dem, som har taget imod Hans offer på egne vegne. Det gælder både for dem, som i tid gik forud for Hans fysiske komme, og for os som er kommet efter. Som alt andet i tabernaklet er ædelstenene et udtryk for realiteterne i Guds rige og ikke i denne syndige verden. De tjener til at minde os om Herrens renhed og syndfrihed, som bliver Jesu menighed, det ny Jerusalem, til del, når Guds rige endeligt oprettes her på jorden.

Røgelsesofferalteret

Røgelsesofferalteret omtales for første gang i Torahen i forbindelse med ypperstepræstens tjeneste og ikke i de foregående kapitler sammen med befalingen om selve tabernaklet og dets udstyr. Røgelsesofferalteret er tæt forbundet med ypperstepræstens tjeneste, fordi det bl.a. er et symbol på bønnen, der stiger op til Gud. David brugte røgelsesofferet som et billede på bøn, "*Tag imod min bøn som et røgelsesoffer, og mine løftede hænder som et aftenoffer*" (Sl. 141:2), og samme forbindelse ser vi i Johannes' Åbenbaring (Åb. 5:8; 8:4). Bøn er en af hjørnestenene i tilbedelsen af Gud, uanset om det er i tabernaklet eller i lejren udenfor. Ypperstepræstens tjeneste var ikke blot rituelle handlinger, men bestod i lige så høj grad af forbøn for folket. Det er formentlig årsagen til, at han skulle bære doms-brystskjoldet til erindring om israelitterne ved sit hjerte (2.Mos. 28:29-30).
Jesu ypperstepræstelige tjeneste er kendetegnet ved, at Han ikke blot har frelst os, men også at Han altid går i forbøn for os: "*Derfor kan han også helt og fuldt frelse dem, som kommer til Gud, fordi han altid lever og vil gå i forbøn for dem*" (Hebr. 7:25). Denne forbønstjeneste har vi også del i, idet vi regnes som præster under Jesus. Ligesom ypperstepræsten ofrede røgelse hver morgen og aften ved solopgang og solnedgang, kan vi træde ind i den samme rytme og tjene Gud med vores bønner ved dagens begyndelse og afslutning.

Husk sabbatten! ?

2. Mosebog 30:12-34:35

Herren befalede Moses, at når han holdt folketælling (*Kī Tisa* – egentlig *når du løfter israelitternes hoveder*) skulle det foregå ved, at hver person over tyve år betalte en halv sekel, som skulle bruges til arbejdet med tabernaklet. På den måde havde hver person i folket andel i Guds bolig.

Sabbatten

Som afslutning på Guds tale til Moses om tabernaklet minder Gud Moses om, at folket skal huske sabbatsdagen. Buddet nævnes gentagende gange i forbindelse med instruktionerne om tabernaklet (2.Mos. 31:13-17; 35:1) Det forestående arbejde med at bygge tabernaklet havde ikke forrang over sabbatten. Folket skulle huske at hvile og holde sabbatten hellig. Man kan sige, at mens tabernaklet er hellighed på et afgrænset fysisk sted, er sabbatten hellighed i afgrænset tid. Sammen beretter tabernaklet og sabbatten om Guds rige, hvor helligheden ikke er begrænset hverken fysisk eller tidsmæssigt. Det rige, som skal brede sig til hele jorden og vare til evig tid. Den ugentlige sabbatshvile er en forsmag på Guds rige og holder – både på selve sabbatten og de øvrige seks dage – vores fokus fast på det, som kommer.
Indtil Guds riges komme er helligelsen af sabbatten en proklamation af evige sandheder både over for én selv, for folk omkring én og for ondskabens åndemagter i himmelrummet.

- I fejringen af sabbatten fastholdes det, at det er Herren, der helliger mennesket (2.Mos. 31:13). Torahens bud - eller et hvilket som helst andet bud i Skriften - helliger os ikke i sig selv, men tjener til, at vi træder ind i Guds helliggørelse af os og lever den ud i alle livets aspekter.
- Sabbatten er et pagtstegn (2.Mos. 31:16). I sabbatsdagens helligholdelse uge efter uge ligger en proklamation overfor ondskabens åndemagter om, at vi er i pagt med Israels Gud.
- Når Guds folk hviler på sabbatten, er det et tegn på, at vi anerkender Ham som skaberen af alle ting (2.Mos. 31:17). Overfor store dele af vores samfund, der fastholder evolutionsteorien, er det en proklamation af, at vi står fast på Skriftens sandhed om, at alt er blevet til ved Herren.

Guldkalven

Mens Moses i fyrre dage og fyrre nætter var hos Gud på toppen af Sinajs bjerg, havde folket i lejren mistet tålmodigheden. De lavede en guldkalv og

brød derved pagten, som Gud netop havde indgået med dem. Pagten var lige så skrøbelig som de stentavler med buddene, Moses smadrede på jorden. Ikke pga. pagtens eller budenes karakter, men pga. pagtens ene part, israelitterne. Folkets syndige natur gjorde dem ude af stand til at følge Guds veje og befalinger. Kødet vil ikke underordne sig Gud, men vil gøre sin egen vilje og følge sine egne veje. Vores gamle menneske er selvrådigt og kan derfor ikke underordne sig Guds love og ligger derfor i konstant fjendskab med Gud (Rom. 8:7). Synden med guldkalven var et symptom på dette fjendskab. Guds vilje for israelitterne var, at de skulle skabe en struktur, så Gud kunne tage bolig hos dem; de skulle bringe Guds rige ned på jorden. Ved udfrielsen havde Gud ladet israelitterne plyndre Egypten for guld, sølv og klæder (2.Mos. 12:35-36). Tingene skulle bruges til at bygge helligdommen af, som vi læste om i starten af 2.Mos. kapitel 25. I stedet for at bruge deres ressourcer til at bygge Guds rige på jorden, vendte folket sig fra Gud og brugte guldet til en guldkalv - noget jordisk for deres eget syns skyld. Det gamle menneske kan ikke se og da slet ikke bygge Guds rige på jorden. Det kan kun det nye menneske genfødt ved Ånden.
Som Jesu disciple har vi hver især fået betroet både fysiske ejendele og personlige egenskaber eller nådegaver. I vores forvaltning er vi altid i risiko for at misbruge disse ting til at underholde os selv og bygge noget for vores egen fornøjelses eller æres skyld, i stedet for at bruge det til at tjene Gud og bygge Hans rige. Det kan somme tider være svært at skelne, fordi det nogle gange kun er vores motiver som afgør, om vi bruger eller misbruger det, som vi er betroet. Vi kan, lige som israelitterne, let miste tålmodigheden og give os af med ting, som ikke tjener Guds rige. Derfor opfordrer Paulus os til, at vi nøje holder os for øje hvordan vi bygger på Guds hus, så vi ikke uforvarende kommer til at bygge på andet end den grundvold der er lagt i Jesus (1.Kor 3:10-11).

Syndens konsekvens og troens bøn

Synden er en konsekvens af, at vi går vores egne veje og adskiller os fra Herren. Herren havde netop kundgjort for Moses, at Han ville drage nær og opslå sin Helligdom midt blandt folket, men israelitternes synd ved guldkalven distancerede dem fra Gud. Samtidig betyder synden, at Gud må trække sig væk fra os. Man fornemmer Guds distanceren sig fra folket, da Han sagde til Moses: "*Dit folk, som du har ført op fra Egypten, har handlet slet*" (2. Mos. 32:7). På grund af den episode og deres stivnakkethed ville Gud ikke selv drage op sammen med folket, da Han kunne komme til at tilintetgøre dem undervejs

(2.Mos. 33:3). Vi skal ikke forstå det som om, Gud har svært ved at kontrollere Sin vrede og i et pludseligt anfald af raseri kunne komme til at tilintetgøre folket. Derimod er det er en slags naturlov i Guds rige, at Hans hellighed uvægerligt slår ud mod synden og fortærer al syndighed, som kommer Ham nær. Guds åbenbaring af Sin herlighed fik dog Moses til at bede troens bøn (2.Mos. 34:8-9). Da Moses så, at omfanget af Herrens barmhjertig, nåde og tilgivelse langt overgik folkets synd og hårdhjertethed, havde han frimodighed til at bede om, at Gud alligevel ville gå med iblandt Sit folk. Kun i troen forstår vi, at vi ikke er fortabt på grund af synden i os, men at vi først virkelig er fortabt, hvis Gud forlader os.

Den nye pagt

Efter episoden med guldkalven bad Gud på ny Moses om at komme op på Sinaj. Hele historien gentages. Moses var på bjerget i 40 dage og fyrre nætter. Han fik igen to tavler med de samme ti bud og samme plan for opførslen af tabernaklet. Der var tilsyneladende ingen forskel. Gud havde ikke ændret planen trods folkets ufuldkommenhed og synd. Han sluttede en ny pagt, som tilsyneladende var identisk med den gamle og tilføjede ordene: "(...) *det, jeg nu vil gøre for dig, er frygtindgydende*" (2.Mos. 34:10). Vi hører ikke direkte, hvori det frygtindgydende består, for forskellen kan ikke ses med det blotte øje. Den ligger gemt i vores indre. Det er beskrivelsen af den nye pagt, som Gud oprettede med israelitterne på Sinaj, og som vi læser om i Jeremias 31. I den nye pagt forvandler Gud vores hjerte ved at fylde os med Helligånden, så vi kender Ham og Hans vilje. For at vi kan bygge Hans rige her på jorden, må Hans rige først tage bolig indeni os, hvilket sker ved Helligånden. Besal'el er netop et billede på mennesket i den nye pagt. Hans bygningsfaglige kompetencer hører vi intet om. Kun ved vi, at han var kvalificeret til at bygge Guds rige af den ene grund, at Han var fyldt af Guds ånd (2.Mos. 31:1-3).

Din plads i Guds hus

2. Mosebog 35:1-38:20

Indtil nu har vi som fluen på væggen været vidne til Guds dialog med Moses, men i begyndelsen af kapitel 35 kalder Moses Israels menighed sammen (*Vayak'hel*) for at videregive alt det, Gud havde vist ham på Sinajs bjerg. Og folket gik straks i gang med at bygge Guds bolig.

Målet helliger ikke midlet!

Store dele af ugens afsnit er en gentagelse af indholdet i 2.Mos. kapitel 25 til 31. En væsentlig forskel er, at fokus er skiftet fra Moses, som modtog Herrens befalinger om boligen på Sinajs bjerg, til nu at omhandle israelitterne og deres arbejde med at omsætte befalingerne til virkelighed. Gentagelsen har et formål. Ud over at vise, at arbejdet blev udført præcis, som Gud havde befalet, understreger det, at for Ham er vejen til målet ikke underordnet. I Guds rige helliger målet ikke midlet.

Når Gud kalder os til at tjene Ham – uanset tjenestens art - giver Han os ikke blot instruktioner for så at lade os gå vejen alene. Gud ønsker at være Herre i hele processen fra start til slut. Ikke mindre vigtigt er det, at Gud længes mere efter fællesskabet med mennesker end efter det, vi kan udrette for Ham. Han involverer os ikke i Sit arbejde, fordi Han er afhængig af vores hjælp til at nå målet, men fordi processen er vigtig i sig selv. I "arbejdsfællesskabet" deler Han Sit hjerte med os, og vi drages dybere ind i livet med Ham.

Tabernaklet – en model på Guds menighed

Tabernaklet, som Gud kaldte israelitterne til at bygge, var mere end blot et telt, hvori Gud kunne bo blandt israelitterne. Det beretter om Guds menighed på jorden. I det lys har israelitternes udførelse af Hans befalinger ikke kun relevans i en snæver historisk kontekst, men beskrivelsen rummer nødvendige instruktioner for, hvordan Gud ønsker, at Hans menighed til alle tider skal fungere i vandringen mod det endelige mål: Hans riges oprettelse på jorden.

Vi læser gentagende gange i Ny Testamente, at Jesu disciple er et tempel for Herren. Dybderne af, hvad der ligger i dette udsagn, får vi et indblik i, når vi læser om tabernaklets bestanddele og opførelse i 2. Mosebog. Overordnet set indgår tre elementer i tabernaklets opbygning: Materialerne, sammensætningen og håndværkerne. Hver især beretter de om vores funktion som et levende tempel.

Materialerne. Tabernaklet bestod af israelitternes personlige ejendele, som de frivilligt gav til arbejdet (2.Mos. 35:4-29). Materialet til Helligdommen bestod både af trivielle ting fra israelitternes dagligdag som gedeuld, akacietræ og olie og mere kostbare effekter som guld, smykker og ædelstene. På trods af materialernes forskellige monetære værdi kunne ingen af delene undværes i opførslen af tabernaklet. Torahen gør en dyd ud af, at nævne alle boligens elementer helt ned til de mest undselige ting, som fx pløkkerne, der holdt teltdugen på plads. Gentagelsen af hver eneste af tabernaklets detaljer understreger, at intet er overflødigt og ubetydeligt i Guds bolig.

Sammensætningen. Adskilt fra hinanden var ingen af tingene hellige. I sig selv var f.eks. shohamstenene ikke mere hellige end træstolperne. Tingenes hellighed bestod dels i det, at være udskilt til Guds formål og dels i sammensætningen efter Guds vilje. Kun i rette mål, mængde og sammensætning efter Guds målestok dannede tingene et helligt tabernakel, hvor Gud kunne bo blandt israelitterne.

Håndværkerne. Arbejdet involverede hele folket, og enhver som følte sig tilskyndet var kaldet til arbejdet, både mænd og kvinder. Kvinderne spandt de forskellige slags stof og mændene varetog arbejdet med de hårde materialer som metal og træ. Gud udvalgte Besal'el til at forestå byggeriet og fyldte ham med Sin ånd (2.Mos. 35:25-36:7). Besal'el er en type på den sande bygningsarbejder af Guds hus. Hans navn betyder på hebraisk "i Guds skygge". At være i Guds skygge forudsætter, at man befinder sig tæt på Gud og er under Hans autoritet, noget, som vi kun evner ved Åndens visdom og vejledning.

De levende sten

Med det in mente er det lettere at forstå, hvad Peter mener, når han siger, at vi som levende sten skal lade os bygge op til et helligt hus (1.Peter 2:4-5). Alt hvad vi besidder af både fysiske og menneskelige ressourcer kan vi bruge til at tjene Gud med. I sig selv forekommer vores evner os måske ikke som noget specielt eller nævneværdigt, men når vi bruger dem til Guds formål, bliver de hellige. Selv små trivielle gøremål og vores dagligdags beskæftigelser kan være hellige, hvis vi bruger dem til Guds formål, og holder os for øje, hvordan Hans rige kan bryde igennem, hvor vi end befinder os.

Det var sammensætningen, der producerede tabernaklets hellighed. For at tjene Gud har vi brug for hinanden. Ingen er ubetydelige. Gud har tiltænkt os

hver sin plads og tjeneste i Hans legeme og vi vælger ikke selv den funktion, men har fået den givet ved Ånden. Vi må altid befinde os i Guds skygge og nærhed for at kunne tjene Ham på den måde, som Han ønsker og har tiltænkt os. Det gælder både valg af menighed, vores tjeneste indenfor menigheden og når vi rækker ud til folk uden for menigheden, som ikke kender Jesus. Det er vores opgave, at opmuntre og vejlede hinanden, så hver enkelt er tro mod den tjeneste Gud har betroet vedkommende og givet ham eller hende nåde til. Gud har kun ét tempel, og det er kun i kraft af enheden, at vi kan rumme hele Hans fylde. Ligesom israelitternes materialer, som var sammensat efter Guds forordning, var en afspejling af Guds virkelighed i det åndelige, sådan har vi den store ære, at Jesu menighed på samme måde er tiltænkt at reflektere Guds herlighed. Samtidig er vi betroet den ærefrygtindgydende opgave, at berede jorden til at være et sted, hvor Guds herlighed hviler, indtil Hans rige oprettes i Sin fuldkommenhed på den genskabte jord.

Ordet blev kød og tog bolig iblandt os

2. Mosebog 38:21-40:38

Med ugens læsning er vi kommet til afslutningen af 2. Mosebog. Der indledes med regnskabet (*Pekudei* – bogstavligt "beregninger") over de materialer, der blev brugt til tabernaklet. Afsnittet fortsætter i samme spor som sidste uges læsning med den detaljerede beskrivelse af, hvordan israelitterne udførte arbejdet præcist efter Guds ord og med kulminationen, hvor Guds nærvær tog bolig blandt folket.

Tabernaklets navne

Gennem hele beskrivelsen af israelitternes arbejde med at bygge tabernaklet, støder vi på tre forskellige betegnelser: Bolig, Helligdom og Åbenbaringstelt. Hver af disse navne understreger en særlig side ved tabernaklet, som afspejler forskellige dimensioner af Guds væsen.

Bolig. Det ord, der på dansk er oversat som bolig, er det hebraiske ord *Mishkan*. Ordet kommer af verbet "at dvæle" eller "at tage bolig". Sidstnævnte betegnelse bruges, da Gud befaler israelitterne at bygge Ham et hus, så Han kan tage bolig hos dem (2.Mos. 25:8). Tabernaklet blev det sted, hvor Gud kom nær og tog bolig blandt Sit folk. På smukkeste vis forudgriber det begivenheden, hvor Gud kom ned til jorden i menneskeskikkelse, da Ordet blev kød og tog bolig blandt os (Johs. 1:14).

Helligdom. På hebraisk bruges ordet *Mikdash*, som kommer af ordet "hellig". Det danske ord 'helligdom' indfanger derved ganske fint betydningen af det hebraiske. Når noget er helligt, betyder det, at det er udskilt og sat til side til Guds formål. Helligdommen blev bygget til Ham, efter Hans instruktion. Den var fuldstændig sat til side og indviet til Herren, for at Han, i Sin altfortærende hellighed, kunne bo midt i israelitternes lejr.

Åbenbaringstelt. Det hebraiske ord for åbenbaringstelt er *Ohel moed*. Tabernaklet var netop et telt lavet af dyreskind, som israelitterne bar med sig på ørkenvandringen. Ordet for "åbenbaring" *moed* har desuden en anden betydning. Det kan også oversættes som "fastsat tidspunkt." I 3. Mosebog 23 er ordet netop brugt til at betegne Herrens fester – dvs. den ugentlige sabbat og de syv årlige fester. Tabernaklet er således det fastsatte mødested, hvor Gud havde sat sit folk stævne på de fastsatte tidspunkter, for at åbenbare sig for dem.

Jesus som bygmester

Da israelitterne var færdig med arbejdet bragte de alle tabernaklets enkelte dele hen til Moses, for at han kunne vurdere arbejdet. Alt stemte overens med det billede, Gud havde vist ham på bjerget! Israelitterne havde stået for materialernes bearbejdningen, men det var Moses som samlede tabernaklet og placerede de enkelte dele, hvor de skulle stå. Han salvede boligen, Aron og hans sønner og indsatte dem derved til præstetjeneste i Guds hus. Måske er det netop Moses rolle som bygmester af tabernaklet, hebræerbrevets forfatter havde i tankerne, da han skrev, at Moses var tro som tjener i hele hans hus for at vidne om det, som engang skulle forkyndes (Hebr. 3:5). Ordet hus bærer en dobbeltbetydning. Det kan både betyde en fysisk bygning, og det kan betyde et fædrenehus, dvs. en slægt eller familie. I Moses' rolle som bygmester af det fysiske hus ligger forkyndelsen af Jesus som den ultimative bygmester af det levende hus – Guds kirke.

Lydighedens klæder

Et vigtigt aspekt ved arbejdet med tabernaklet var, at det blev gjort præcis efter Guds ord. Arbejderne tog sig ingen kunstneriske friheder, men udførte det hele som Gud havde forordnet. Det understreges gentagende gange, at israelitterne gjorde "sådan som Herren havde befalet". Alene i de to sidste kapitler, hvor fremstillingen af ypperstepræstens dragt og tabernaklets opførsel beskrives, forekommer ordene hele 18 gange.

Sætningen nævnes syv gange i forbindelse med fremstillingen af præstedragten, som Aron skulle iklædes, når han skulle gøre tjeneste i tabernaklet. Kun når Aron bar den dragt, som var fremstillet i fuld lydighed mod Guds design, kunne han indtage sit embede som ypperstepræst. På samme måde klædte Jesus sig, som den himmelske ypperstepræst, i lydighedens klæder, da Han aflagde Guds skikkelse og blev menneske og var lydig indtil døden på korset (Fil. 2:6-8). Hele Hans liv som menneske på jorden var gennemsyret af lydighed. Hans syndfrie natur indebærer perfekt lydighed mod Torahens bud, og alle Hans gerninger strømmede ud af lydighed mod Hans himmelske far. Selv sagde Han: "*Sandelig, sandelig siger jeg jer: Sønnen kan slet intet gøre af sig selv, men kun det, han ser Faderen gøre; for hvad Faderen gør, det samme gør også Sønnen*" (Johs. 5:19).

Herren tager bolig hos Sit folk

Tabernaklet blev opstillet på den første dag i det andet år (2.Mos. 40:17). Da israelitterne havde fuldført arbejdet, var der kun gået ét år siden Gud i Sin

enevælde havde fældet den sidste dom over egypterne og ledt israelitterne ud til et nyt liv i frihed. Omtrent to måneder derefter havde Gud på Sinajs bjerg åbenbaret sig i ild og røg, lyn og torden og sluttet en evig pagt med Israel om at være deres Gud og de Hans folk. Ved samme lejlighed havde Herren i Sin herlighed talt til Moses på toppen af bjerget og befalet folket at bygge en helligdom, for at Han kunne komme helt nær og tage bolig hos dem (2.Mos. 25:8). Det til trods for, at Gud ikke bor i huse lavet af menneskehænder, men har himlen som trone og jorden som fodskammel (Apg. 7:48-49).

Da israelitterne havde udført alt arbejdet med de enkelte dele i fuld lydighed mod Guds design, og da Moses havde indrettet boligen fuldstændig efter Guds forskrifter, trådte tabernaklets hellighed i kraft. Først da alt var udført i perfekt overensstemmelse med Guds væsen, kunne Han tage bolig blandt israelitterne. Skyen, som havde hvilet over Sinajs bjerg, flyttede sig ned over teltet, og Herrens herlighed fyldte boligen. Folket skulle ikke blot bære oplevelsen af Guds manifesterede herlighed på Sinajs bjerg med sig i erindringen, men Gud tog nu bolig midt blandt folket som en levende virkelighed.

I Jerusalem mange år senere fandt lignende tegn sted, da Guds herlighed tog bolig, ikke blot hos, men i sit folk. "*Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. Da blev de alle fyldt af Helligånden*" (Apg. 2:1-4).

3. Mosebog

Jesu offer ifølge Moses

3. Mosebog 1:1-5:26

"Gud kaldte" (*Vayikra*) er navnet på både det første Torahafsnit i 3.Mosebog og på hele 3.Mosebog. 2.Mosebog slutter med, at Guds hus er bygget færdigt, og at Hans herlighed har taget bolig i det, så ingen kunne komme det nær (2.Mos. 40:33-35). Situationen var den samme som på Sinaj, hvor ingen kunne nærme sig Gud og bevare livet. Men nu kalder Herren Moses til Sig indefra Sin bolig, for at fortælle ham, hvordan han og resten af Israel kan komme Ham nær. Det sker ved ofringer, som på hebraisk hedder *korban*, og som netop betyder "*komme nær*".

Gud kalder mennesket nær, fordi Han ønsker fællesskab med det. Allerede i Edens Have kaldte Gud på Adam og Eva (1.Mos. 3:9), fordi Han ikke ville opgive dem, selvom de havde syndet. Gud kalder stadig på alle mennesker, for at de skal komme nær (*korban*) til Ham ved et offer (*korban*). Det er ikke bare et nærvær, hvor Gud tåler os, fordi Han ikke kan være andet bekendt, nu da Han har skabt os. Guds kalden er derimod et kald til os om, at komme ind i et intimt kærlighedsfællesskab med Ham. På hebraisk er ordstammen i *korban* det samme som i *familie*, så Herren kalder os til at komme i familie med Sig, og her i de første kapitler af 3.Mosebog, viser Han os hvordan.

Ofringerne

I Torah afsnittet bliver vi præsenteret for de 5 grundlæggende ofringer, som hele offersystemet er baseret på. Det er: *brændofferet, afgrødeofferet, måltidsofferet, syndofferet og skyldofferet.* Selvom der er gennemgående træk i ofringerne, har de dog hver især en selvstændig procedure, hvilket giver dem deres egen identitet og funktion, men de giver samtidig et samlet billede på, hvad samværet med Herren er basseret på.

De 5 ofringer falder i to kategorier. De første 3 er frivillige ofringer, som man selv bestemmer, om man vil give, mens de sidste to, syndofferet og skyldofferet, er nødvendige og tvungne ofre, hvis man vil være sammen med Gud. I forbindelse med ofringerne indgår der en håndspålæggelse på offerdyrets hoved foretaget af dem, der kommer med offeret (3.Mos. 1:4; 3:2; 4:4,15,24,29). Dette indbærer både syndsbekendelse og identifikation med offerdyret, hvori der ligger en erkendelse af, at det, der sker med dyret, egentlig

skulle ske med den, der bringer dyret. Det bliver så et stedfortrædende offer for giveren, så han eller hun kan komme Gud nær og nyde fællesskabet med Ham.

Det endegyldige offer

"*For ved ét eneste offer har han for altid ført dem, han helliger, til målet*" (Hebr. 10:14). I Messias Jesu en-gang-for-alle offer af Sig selv, har Han ført os til evigt fællesskab med Faderen i den himmelske helligdom. I Hans offer samler alle ofringer i offersystemet sig i sin hovedsum. For til fulde at forstå og værdsætte Hans offer, må vi studere offersystemet, da alle de forskellige ofringer er billeder på elementerne i Herrens offer. Eller sagt på en anden måde er tempelofringerne den linse igennem hvilken, man klarest ser Jesu offer.

Jesus omtaler sit offer som et bæger, Han skal drikke. Et sted beder han i Sin angst Faderen om at blive fri for bægeret (Lukas 22:42-44), mens han et andet sted triumferende ønsker at drikke det (Johs. 18:11). De to udsagn, som synes uforenlige, relaterer sig til forskellige aspekter i de ofringer, vi har i Torahen. Det angstfyldte bæger relaterer sig til det uundgåelige syndoffer, hvor Han i et eneste grufuld moment af universel død tager skylden og straffen for alle menneskers synd til alle tider på Sig. Her oplever Messias den ubærlige smerte, der ligger i total-adskillelse af Gud og mennesker pga., at vi havde vendt os fra Ham. Han træder i stedet for os, som dyret gjorde det for israelitten, der kommer med det til templet. Som israellitten lægger sin hånd på dyrets hoved i identifikation, lægger vi åndeligt set vore hænder på Jesu hoved og bekender vor synd og skyld, og at det egentlig var os, der skulle være i Hans sted. Med Jesus som *korban* (syndoffer) bringes vi i familie med Gud. Det er et offer, der viser os Hans uendelige kærlighed til mennesker.

Det triumferende bæger relaterer sig til det frivillige offer, specielt brændofferet, som vi belæres om i Torahafsnittet. Det er det aspekt af Hans offer, som har med Hans uendelige kærlighed til Faderen at gøre. Guds Søn havde altid sin lyst og glæde i fuldstændig at gøre Sin Faders vilje. Det var derfor, Han kom til verden. Der var ikke noget i Jesus, som ikke ønskede Guds vilje, hvilket viser hen til brændofferet, fordi dette skulle konsumeres fuldstændig på alteret; der skulle ikke være noget tilbage. Messias "i brændofferet" er udelukkende en kærlighedserklæring til Faderen, hvor Sønnen kun har Faderen i tankerne. Derfor kan Han triumferende drikke det bæger. Samme dobbelthed af gru og glæde hos Jesus ser vi i det aspekt af Hans offer, der relaterer sig til afgrødeofferet - brødofferet (Johs. 12:24-28). Jesus må som et korn dø og lægges i jorden for i opstandelsen at kunne give sit liv som brød til verden. Som afgrødeofferet skulle laves af usyret brød, måtte Jesus være

syndfri for at kunne give liv til andre. Syrnet brød er et symbol på synd i Skriften.

Vore bægre

Mens vi ikke skal drikke det nødvendige syndoffer-bæger, så opfordrer Skriften os til som Jesu disciple, at drikke de frivillige bægre.

"*Så formaner jeg jer, brødre, ved Guds barmhjertighed, til at bringe jeres legemer som et levende og helligt offer, der er Gud til behag – det skal være jeres åndelige gudstjeneste*" (Rom 12:1). Dette er en formaning - ikke en befaling - til mennesker, som har smagt Guds frelse i Jesus, til at give sig helt og uforbeholdent hen til Gud og tjenesten for Ham. Forbilledet er Guds Søn, og skyggebilledet på det er brændofferet. Af kærlighed til Gud bringer vi vore liv, kræfter og tjeneste til Ham som et heloffer, en liflig duft (3.Mos. 1:9,13,17), hvor vi ikke holder noget tilbage af os selv.

Når vi bryder brødet og drikker vinen som et symbol på Jesu legeme og blod og derved fejrer afhængigheden og enheden med Ham, kan vi se Ham som afgrødeofferet/brødet (3.Mos. kap 2) og måltidsofferet (3.Mos. kap 3). "Måltidsofferet" hedder egentlig "fredsofferet" på hebraisk. Ved Hans død og opstandelse har vi fred, og ved det måltid, kan vi nyde fuldendt fællesskab med Gud Den Almægtige.

Ved Jesu korban (komme-nær offer) er vi for altid kommet den levende Gud nær, og endda bragt i familie med Ham. Aspekterne af det forståes bedst, når vi ser dem i Guds Lov og dér hører Hans kalden (*Vayikra*).

Templet salvet med Messias

3. Mosebog 6:1-8:36

Denne uges Torahlæsning indledes med, at Gud pålægger Moses en befaling (*Tzav*) til Aron og hans sønner om, hvordan de som præster i Guds Helligdom skal udføre og forvalte israelitternes fremtidige ofringer. Mens de menige israelitter som udgangspunkt ikke behøvede at vide alt om ofringernes administration, fordi dette var præsternes ansvar, skulle de dog kende ofringernes betydning, hvorfor sidste uges Torah afsnit indledtes med en henvendelse til hele folket (3.Mos. 1:1).

Guds og menneskers del

På Guds foranledning instruerer Moses Aron og hans sønner i, hvordan de enkelte ofre skal parteres, hvor og hvordan de skal ofres og ikke mindst i, hvad der er Guds del, hvad der er giverens del, og hvad der er præsternes del af offergaverne.

Brændofferet er udelukkende for Herren. Det er bestemt for Ham, og der bliver ikke noget tilbage til hverken præsterne eller dem, der bringer brændofferet. Af afgrødeofferet får Herren en repræsentativ del, mens det meste tilfalder præsterne som mad. Kun præsterne må spise af det. Det afgrødeoffer, som præsterne bringer i forbindelse med deres indsættelse, får de dog ingen del af selv; det er til Herren (3.Mos. 6:13-16). På nær de syndofre, hvis blod bæres ind i selve Helligdommen, får præsterne deres del af kødet, ligesom de får det af skyldofferet, plus en del af huden af skyldofferet - sandsynligvis til tøj (se også 1.Mos. 3:21). Offerkødet skal spises i Helligdommen og må ikke tages væk fra Herrens nærvær på Helligdommens område, da det er ofret til Ham. Dog får præsterne aldrig del i fedtet, som brændes helt til Herren. Måltidsofferet stikker lidt ud, da det er det eneste offer, som giveren af det selv får del i og må spise, bortset fra det som er tiltænkt præsterne. Desuden skal giveren selv frembringe det for Herren (3.Mos. 7:30). Giveren må ikke være uren, når han spiser kødet, det vil sige, at han ikke må være i en tilstand, hvori det er forbudt, at komme ind på Helligdommens område. Senere i 3.Mosebog får vi at vide, hvad det vil sige at være uren. Der er desuden regler for, hvor mange dage giveren må spise af måltidsofferet lidt afhængig af, om måltidsofferet er et takoffer, løfteoffer eller frivilligoffer (3.Mos. 7:15-18). Betegnelserne er en reference til giverens motiv og anledning for måltidsoffergaven.

Der er tydeligvis en stor vægtlægning på, hvilken del af offergaverne der er tiltænkt Gud, og hvilke der er tiltænkt mennesker. For det første skaber det parallellen til Messias Jesu offer, hvoraf noget kun er til Faderen, mens en anden dimension af Hans offer involverer mennesket (se sidste uges Torah kommentar). For det andet er det en formaning om, at vi skal være agtpågivende med vore liv både i og udenfor menighedens sammenhæng, så vi ikke kommer til at give mennesker noget af det, der udelukkende er til Herren. Det kan f.eks. være vores taknemmelighed overfor eller beundring af menneskers evner og/eller nådegaver. En faldgrube som verden er dybt begravet i, og som ikke så få troende falder i nu og da. Vi skal give til andre mennesker, hvad de tilkommer af respekt og ære, men tilbedelsen og den dybe taknemmelighed tilhører Gud og ingen anden.

I det hele taget videregiver Guds Ånd i beskrivelsen af omgangen med offergaverne indtrykket af, at i Guds Helligdom, hvor Guds nærvær residerer, kan man ikke bare gøre, som man vil. Guds Hus og offersystemet er helligt. Det er ved alteret, at mennesker og Gud mødes, og det fællesskab er dyrebart og helligt. Her er ikke plads til hverken ligegyldighed eller overfladiskhed. Idag er menigheden, Messias' legeme, Guds Hus med Hans iboende nærvær. Også der må man færdes med ærefrygt og dybde. Vi kan komme der gennem Jesus og frimodigt være os selv og til fulde nyde fællesskabet med Herren og hinanden, men uden ærefrygt bliver alting før eller siden ligegyldigt og kedeligt.
I ugens tekst står der, at ilden på alteret til stadighed skal brænde og aldrig må gå ud (3.Mos. 6:6). Sådan må Gudsfrygtens ild aldrig forlade os, og når vi altid husker på, at Jesu offer for vores skyld er det eneste, der sikrer os fællesskabet med en hellig Gud, så vil vi bevare både taknemmelighedens og Gudsfrygtens brænd i os.
"I skal ligne Gud som hans kære børn og vandre i kærlighed, ligesom Kristus elskede os og gav sig selv hen for os som en gave og et offer til Gud, en liflig duft. Men utugt og al slags urenhed og griskhed må end ikke nævnes iblandt jer; det sømmer sig ikke for hellige. Heller ikke skamløshed og tåbelig snak eller overfladisk vid; det passer sig ikke, men derimod taksigelse". (Ef. 5:1-4)

Blod og salvingsolie
I kapitel 8 indsætter Moses Aron og hans sønner til tjeneste i helligdommen, som foreskrevet i 2.Mos. 29 med blodet og salvingsolien som de to afgørende ingredienser i ceremonien. Både Helligdommen, dens redskaber og alter og

Aron og hans sønner (3.Mos. 8:10-15,23-24,30) skal berøres med blod og salves med olie, før præsterne og Helligdommen kan bruges til tjeneste for Gud og mennesker. Blodet på øreflipperne skal sone og hellige præsternes lydighed, så de kan følge Guds veje, blodet på deres tommelfinger så de kan gøre Guds gerning og blodet på deres storetå, så de kan vandre på Guds veje. Salvingen er først og fremmest en helligelse til Gud, dvs. en tilsidesættelse til Guds formål. Uden denne helligelse kan ingen tjene Gud. Dette gælder også idag. Uden at være udvalgt til tjeneste som Aron og hans sønner, renset i Jesu blod og have Helligåndens olie, kan vi ikke tjene Herren.
Blod og salvingsolie er indbegrebet af Messias Jesu liv og tjeneste. Messias betyder "den salvede" og blodet i Hans tjeneste var Hans eget, som helliger alle, der tror på Ham. Således er indsættelsen af Aron og hans sønner fyldt med Messias. Man kan næsten sige, at både Helligdommen og præsterne "smøres ind i Messias", for at kunne tjene Gud. Og det er ikke så sært, da Helligdommen her er en kopi af den himmelske Helligdom (2.Mos. 25:8-9), som Jesus tjener i. Det er således Messias, der giver kraft og legitimitet til tjenesten i den jordiske Helligdom. Arons præstetjeneste står ikke i modsætning til Messias' tjeneste, men den er underordnet Ham (Mal. 3:1-3) og viser hen til Ham.

Endnu en ting kan vi lære grundreglerne om i denne uges Torah læsning. Det er om Helligåndens to dimensioner i vore liv. Da tabernaklet var færdigt, tog Guds herlighed bolig i det (2.Mos. 40:35). Det svarer til det menneske, i hvem Guds Ånd tager bolig, når han eller hun omvender sig og kommer til tro på Jesus som Guds Søn og verdens frelser. Det er Helligånden ***i os***.
Mens det er nok til frelse, er det ikke nok til tjeneste. Salvingsolien, som Helligdommen og præsterne smøres ind i, svarer til Ånden, der kommer ***over os***, som giver Åndens kraft til at tjene Gud med lydighed (øreflip), arbejde (tommelfinger) og livsførsel (storetå).

Fortærende herlighed og kærlig hellighed

3. Mosebog 9:1-11:47

Efter 7 dages indsættelse under Moses' ledelse, skulle Aron på den ottende (*Sh'mini*) dag have sin debut som yppersteпræst og sammen med sine sønner selv stå for ofringerne. Efter at have frembragt først sit eget offer (3.Mos. 9:8) og dernæst folkets offergave (3.Mos. 9:15) og udført de tilhørende svingninger for Herrens ansigt, kunne han velsigne folket i Herrens navn. Efter at have været inde i Åbenbaringsteltet i Herrens nærvær, kunne Moses og Aron igen velsigne folket, og en ild slog ud fra Herren og fortærede offergaverne (3.Mos. 9:23-24). Dermed blev det klart for hele folket, at alt var udført i overensstemmelse med Guds vilje, og at Herren havde modtaget deres gaver og ladet sin herlighed komme over Israel.

En hellig Gud

Umiddelbart efter denne jublende begyndelse på tempeltjenesten, får vi den tragiske beretning om Arons sønner, Nadab og Abihu, som frembar uhellig ild for Herren, hvorefter den samme ild, som havde fortæret offergaverne, nu fortærede Arons to sønner. Det fremgår ikke klart, hvad deres forseelse var. Nogle mener, at ilden, de frembar, ikke var fra alteret, andre at sønnerne var berusede (3.Mos. 10:9), men pointen er, at de ikke nærmede sig Herren på den måde, Han havde foreskrevet. Man kan altså ikke bare komme ind i Herrens nærvær på den måde, man selv finder for godt. Hans ild vil slå ud enten i herlighed og glæde, når mennesket kommer til Ham på Hans måde, eller til destruktion, når mennesket kommer uden respekt. Ilden er den samme. Guds kærlighed og vrede kommer fra samme herlighedsild, og det var netop præsternes opgave, at bringe folket ind i Herrens nærvær på den rigtige måde. Så Arons to sønner forsyndede sig desuden mod deres kald.

Også vi kan glemme, at vi tjener en hellig Gud og derfor kommer til Ham på en selvvalgt måde. Vi kan "blive for lige" med Ham og betragte Ham som en selvfølgelighed, men vor Gud er en fortærende ild (Hebr. 12:29), som vi kun kan komme til i Jesu navn og ved Hans offerblod, uanset hvor godt vi mener at kende Gud som Fader. Et eksempel finder vi med Ananias og Safira, som mente, de kunne være i Guds menighed på en uværdig måde (ApG. 5:1-11). For vor egen skyld skjuler Gud sig ofte, når vi kommer, som vi vil. Hans hellige nærvær forbliver da uerfaret, men vi fortæres heller ikke af det.

Mere hellighed

I 3.Mos. kapitel 11 finder vi optegnelsen af, hvilke dyr Gud har givet mennesket til mad, og gennem århundrede er der blevet spekuleret over, hvorfor listen ser ud, som den gør. Forklaringerne har været og er mange. Nogle ser i Guds madplan et sundhedsaspekt, bl.a. fordi giftstoffer i ringere grad ender i en drøvtyggers kød end i andre dyrs kød. Andre mener, listen er givet for at lære mennesket selvkontrol og ikke lade sig beherske af appetitten, som jo førte mennesket i fordærv i Edens Have med den forbudte frugt. Andre igen har set de urene og rene dyr allegorisk og mener, at de repræsenterer menneskelige karaktertræk, som man skal henholdsvis fornægte og fremme. Som eksempel nævnes det, at de spaltede hove (3.Mos. 11:3) henviser til at kunne skelne mellem godt og ondt, og det at tygge drøv til at "tygge" på Guds ord, mens kryb, der kryber på jorden, er afskyelige, fordi de hengiver sig til begærlighed og opererer i døden. Desuden har mange set "madlisten" som uforklarlig og vilkårlig, hvilket har ført til antagelsen af, at reglerne er givet til optræning i lydighed af bud, der tilsyneladende ikke giver menneskelig mening. Uanset hvor meget eller lidt, der er rigtigt i disse forklaringer, så er den eneste begrundelse, Gud giver for spisereglerne, at *I skal være hellige, for jeg er hellig* (3.Mos. 11:45). Alene deri ligger den fantastiske tanke, at Herren ønsker, vi skal have samme karakter som Han, så vi kan have fuldendt fællesskab med Ham! Men hvad er så forbindelsen til Guds hellighed, da vi tydeligvis ikke bliver hellige som Gud af at spise rene dyr?

At være hellig betyder, at være "sat til side" til et specielt formål, som f.eks Aron, der helliges til at frembære ofre for Herren. Man sættes altså ind i en bestemt sammenhæng eller kategori efter Guds vilje, ligesom man måske kan sige, at Gud er i en kategori for sig selv. Desuden bærer ordet hellighed i sig betydningen af "helhed", "fuldkommenhed" og "perfektion" både fysisk og åndeligt. En sådan tilstand kommer kun i stand gennem orden, hvor alt fungerer i sit Gudgivne formål. Gud er ordenens Gud, som ud af kaos skaber orden og mangfoldighed. Han skabte alting ud af mørke og kaos, og Han skaber nu orden i det kaos, mennesket gennem synden har afstedkommet. En konsekvens af synden er, at alting blandes sammen, og intet fungerer i sin Gudgivne funktion. Man må ikke blande uld og hør til klædedragt, fordi det ene er fra dyreriget, det andet fra planteriget. Man må ikke så to slags korn i en mark, en mand må ikke bære kvindedragt og vice versa, og man må ikke have kønslig omgang med en af samme køn eller med et dyr etc. Alt sammen Guds måde at bringe orden i kaos, så alt er i enhed, harmoni og fuldkommenhed, så hver art har sin funktion og udfoldelsesdomæne. Følger man dette i sit liv,

velsignes man og helliges til sit formål. Gør man det ikke, forbliver man i kaos og rod.
Ligesom himmel, hav og jord spillede en rolle i Guds skabelse af orden i universet (1.Mos. 1:1-8), spiller de samme elementer en rolle i spiseforordningerne ved de væsener (dyr, fugle, fisk), der befinder sig i disse elementer. Det ser ud som om, at de dyr, der erklæres rene, er dem, der bevæger sig bedst i deres element, altså dem der passer bedst til elementernes karakter, fordi deres bevægelser nævnes (3.Mos. 11:41-42). Kryb med både vinger og 4 ben er afskyelige, fordi de i deres krop bærer både vinger til luften og 4 ben til jorden, hvilket er uorden. Hvad angår rovfugle og rovdyr, som med deres adræthed bevæger sig fantastisk i deres element, så erklæres disse måske urene, fordi de har udviklet en tilpassethed, som misbruges til rovdrab. Det er en dysfunktion, der engang vil blive rettet op på (Es. 11:6-9).

Ideen er altså, at ved at følge spiseforordningerne, får man daglig indsigt i Guds tankegang om orden i de arter og kategorier, skabningerne og tilværelsen er opdelt i, og som man må holde adskilte - med fuldendthed, harmoni og enhed til følge. Alting har sin funktion og formål. Som dyr, fugle og fisk har deres element, de skal fungere i, således er Gud menneskets rette element, fordi vi er skabt i Hans billede, og i *Ham lever vi, ånder vi, og er vi* (ApG 16:28). Vi kan således ved det, vi spiser, blive mindet om dette og i vort liv stræbe efter Hans hellighed, uden hvilken, vi ikke kan se Herren (Hebr. 12:14)
Dette besvarer selvfølgelig ikke alle spørgsmål mht. madreglerne, men der er ingen tvivl om, at orden i forbindelse med hellighed er et aspekt i dem. Man kan få visdom af at grunde på lovene ud fra Guds hellighed, orden og fuldkommenhed, hvilket Peter også henviste til (1.Peter 1:13-16).

Livets hellighed

3. Mosebog 12:1-13:59

I denne Torah portion finder vi i kapitel 12 bestemmelserne om, hvordan en gravid (*Tazria*) kvinde efter fødslen igen kan komme i templet, og i kapitel 13 får præsterne en vejledningen i diagnostisering af spedalskhed.

Gud er liv, ren og hellig

Der er ingen død, urenhed og vanhellighed hos Gud. Han er liv, ren og hellig i en sådan dimension, at vi mennesker ikke kan begribe det, men i Torah portionen her giver Ånden os et lille glimt af det, fordi Han vil, vi skal blive som Ham.

Med menneskets frafald fra Skaberen kom døden og urenheden ind i tilværelsen. I mellemtiden har vi vænnet os til det, så vi næsten ikke bemærker det, men Herren vil, at vi skal kende forskellen på liv og død, renhed og urenhed, hellighed og vanhellighed. Hvad vi betragter som det mest naturlige i verden af både positivt og negativt, så som barsel og hudlidelser, bærer i sig en grad af urenhed og død, som gør, at der må tages hånd om det, før mennesket kan komme ind i Guds nærvær. Der er to ting at holde sig for øje. For det første er bestemmelserne her om renhed og urenhed set i forhold til at komme fysisk ind i Tabernaklet, Guds jordiske og synlige bolig. For det andet er der ikke en direkte forbindelse mellem rituel urenhed og synd, sådan at de urene er særlige syndere, men de er i en falden verden kommet i berøring med dødens og dermed syndens område.

Barselskvinder

Der er ikke noget syndigt ved at blive gravid og føde børn i de rammer, Gud har sat for dette. Tværtimod befales manden og kvinden at gifte sig og få børn (1.Mos. 1:28), og det glæder Skaberen, når det sker. Så hvorfra kommer urenheden og behovet for renselse (3.Mos. 12:2,4)?

Mennesket er en falden skabning, der har mistet herligheden fra Gud, hvilket tydeligt ses på vore legemer. Efterhånden som vi bliver ældre, bliver det til stadighed tydeligere, at vore kroppe er dødsmærkede og langsomt vil gå til grunde for til sidst at forgå. Grunden hertil er syndens indtog i verden på grund af ulydighed. Gud sagde, at hvis mennesket spiste af kundskabens træ skulle det dø, og da mennesket gjorde det, fældede det dødsdommen over sig selv. Således hænger synd og død uløseligt sammen.

Når et barn fødes, fødes også en synder, der er dødelig. Det, der er født af kød, er og forbliver kød, så selvom barnet stadig er skabt i Guds billede, må det fødes af Ånden for at kunne være Ham nær (Johs. 3:5-6). Ved at føde et menneskebarn, der er underlagt synden og døden, kommer en fødende kvinde i berøring med syndens og dødens område og må derfor renses. Den lidenskabsløse beskrivelse af dette i kapitel 12 understreger, at baggrunden for bestemmelserne er velkendte og umiddelbart forståelige.
Vedrørende renselsestiden er denne dobbelt så lang efter en pigefødsel som efter en drengefødsel (3.Mos. 12:4-5), hvilket ikke umiddelbart er indlysende. Men måske er begrundelsen herfor, at en pige i sig bærer "problematikken", i og med hun selv vil komme til at skulle føde børn senere i livet.
Renselsesdagene er desuden en beskyttelse af kvinden og det sårbare nye menneskeliv, hvor moderen og barnet må blive hjemme. De bliver således fritaget for at drage op til templet (i andre sammenhænge), til de er stærke nok. Også Maria og Jesus gennemgik nøjagtigt de samme forordninger, og udførte alt som foreskrevet (Lukas 2:22-24,39). Måske var dette den eneste gang i historien, hvor det ikke var nødvendigt, fordi Jesus var syndfri, men Han blev som os og iklædte sig syndigt køds lighed (Rom. 8:3) og underkastede sig i alle henseender menneskelige forhold og svagheder, for at rejse os til værdighed igen.

Spedalskhed

I Kapitel 13 får vi en instruktion i, hvordan præsten skal undersøge mennesker med forskellige hudlidelser for spedalskhed, og i kap. 14 (næste uges Torah læsning) beskrives renselsen efter helbredelsen, så den angrebne igen kan komme ind i templet. Det er lidt uvist, hvilken lidelse der er tale om, da den også rammer ting, tøj og huse (3.Mos. 13:47-59; 14:33-53).
I Judaismen ses bibelsk spedalskhed som en lidelse, der er direkte påført af Gud (2.Mos. 4:6; 4.Mos. 12:1-10; 2.Kong. 5:25-27; 15:5; 2.Krøn. 26:19), som konsekvens af en skjult synd - typisk det at tale ondt mod andre. Tanken bygger specielt på, at Miriam blev ramt af spedalskhed, da hun talte ondt om Moses (4.Mos. 12:1-2). At tale ondt og sladre om andre er at bevæge sig ud på syndens og dødens område (Ordspr. 18:21). Sladder ødelægger relationer, fællesskaber og venskaber og skaber ensomhed for én selv. Man isolerer med sine ord andre, med den konsekvens, at man selv isoleres uden for lejren (3.Mos. 13:46), indtil Gud forbarmer sig og helbreder en. Derfor betragtes en spedalsk som en levende død (4.Mos. 12:12) og opfører sig som en, der sørger over en afdød - måske sig selv (3.Mos. 13:45).

For det moderne menneske er det yderst bemærkelsesværdigt, at det er en præst og ikke en læge, der skal undersøge de forskelligartede hudlidelser og symptomer for at stille en diagnose. Men for det føste har alle sygdomme i Guds husholdning en åndelig side, og for det andet skal diagnosen ikke stilles ud fra syg eller rask, men ud fra ren eller uren, som er præstens domæne, da det indbefatter adgangen til templet, Guds Helligdom. Måske kunne vi lære lidt af tankegangen om, at sygdomme også er åndeligt relaterede, ikke som en dom, men som her i Torahen, som en hjælp til genoprettelse.
En anden iøjnefaldende ting er den omhyggelighed, Gud befaler præsten at udøve i undersøgelsen af en lidelse, som pludselig har vist sig (3.Mos. kap 13). Her er ikke plads til hurtige afgørelser. Alt må bero på en nøjagtig analyse foretaget af en udvalgt person (præst), før der fælles en afgørelse. Af det kan vi lære ikke at fælde hurtige domme over hinanden, når der viser sig tilsyneladende svagheder og synd. For det første er det ikke sikkert, der er nogen synd, og for det andet skulle vi måske overlade undersøgelsen til en, der er salvet med en nådegave til det! Og ikke selv begive os ud i al for mange bedømmelser af andre. Det isolerer bare én selv.

Den spedalske Messias

3. Mosebog 14:1-15:33

Denne uges Torah portion begynder med beskrivelsen af det ritual, en spedalsk (*Metzora*) skal gennemgå efter sin helbredelse, så han eller hun igen kan komme i templet, samt bestemmelserne for renselse efter samleje, sædafgang, udflåd og menstruation - ligeledes med henblik på at komme i templet igen.

Isolation og helbredelse

Hvad end spedalskheden måtte skyldes - om det er en følge af at sladre og tale ondt om andre, som vi var inde på i sidste uges Torahlæsning eller noget andet - så skal den angrebne isoleres fra resten af folket uden for lejren og erklære sig selv uren, når andre nærmer sig (3.Mos. 13:45-46). Det kan synes en hård skæbne, men er tænkt ikke så meget som en straf, som en forebyggelse af smittefaren, så resten af folket ikke angribes af samme svaghed eller sygdom. På den måde lærer den syge at drage omsorg for andre gennem sine ord, hvilket måske var det modsatte af det, der foranledigede sygdommen, hvis vi holder fast i tanken om, at denne kunne skyldes ondsindet snak.

Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke siges noget om selve den spedalskes helbredelse, kun at præsten skal gå ud til ham eller hende og se, om vedkommende er blevet rask (3.Mos. 14:3). Så hvem helbreder? Svaret er tydeligvis, at det er Gud selv, der forbarmer sig over den syge uden for lejren. Det er et scenarium, vi kender fra Ny Testamente. Gud søn går også udenfor lejren for at genoprette dem, der var kommet i berøring med syndens og dødens område, de forhutlede, synderne og netop de spedalske, hvorefter Han befaler disse at følge de anvisninger, vi læser om i nærværende Torah portion (Matt. 8:1-4). I det jødiske Skrift, Talmud, tales der endda om Messias som spedalsk, fordi Han skulle bære folkets lidelser og tage spedalskheden på sig. Også Jesus taler om helbredelse af spedalskhed som et Messiastegn (Matt. 11:1-5).
Vi møder altså her et eksempel på, at det, der er delvist skjult og underforstået i Torahen (Herrens helbredelse uden for lejren), udfoldes helt og fuldt i Jesu liv. Han var og er helbrederen.

Renselse og indvielse

Når præsten har forvisset sig om ægtheden af helbredelsen, skal den helbredte renses. Renselsen er som antydet ikke en helbredelsesakt, men en genindvielse og genindtrædelsesceremoni til fællesskabet med Herren i Templet og med folket, menigheden. Renselsen tjener som en visuel og klar overgang fra en tilstand af urenhed til renhed - ikke kun en anskueliggørelse for den ramte selv, men for hele menigheden og dermed en synlig påmindelse om, at den helbredte skal regnes som fuldstændig genoprettet. Her er ikke plads til en skjult inkludering, som bare ville kunne afstedkomme en lunken modtagelse fra menigheden. Nu bliver det en åben begivenhed og fest.
Der er klare paralleller til renselsesproceduren efter berøring med lig (4.Mos. 19), hvilket understreger spedalskhedens forbindelse til 'død'. Noget meget bemærkelsesværdige ved renselsesmetoden er, at den ligner proceduren for indsættelsen af ypperstepræsten til tempeltjeneste med påstrygning af blod og olie på øreflip, tommelfinger og storetå (smlg. 3.Mos. 8:23-24 og 14:14-18). Det viser, at når Gud helbreder og renser, er der fuld genoprettelse, endda måske til en værdighed, man ikke havde før. Det signalerer også, at den ramte nu ikke blot kan komme ind i fællesskabet med Gud og næsten og være tålt der, men kan optage sin tjeneste i fællesskabet for Gud og næsten. Blodet og olien er tydelige Messiastegn. Ved Hans blod er der renselse og ved Hans Ånd (olie) er der genoprettelse. Som ypperstepræsten blev også den tidligere spedalske "indsmurt i" Messias' væsen og gerning.
Ritualet med de to fugle, det karminrøde garn, cederetræet og isopen (3.Mos. 14:3-7) synes ugennemskuelig. Men liv og død spiller på forskellig måde en rolle. Den ene fugl dør, den anden slippes levende løs. Den røde farve i både garnet og cedertræet minder om blod, som igen bærer i sig både liv og død, og isopen er kendt for sin bakteriedræbende duft (død) og helbredende virkning (liv). Alt dette signalerer overgangen fra død til opstandelsesliv i renselsesprocessen af den helbredte.

Kønslig omgang og forplantningsorganer
3.Mos. 15 omtaler urenheden som følge af samleje, menstruation, sædafgang mm. Altså det, der kan henføres til menneskets forplantning og forplantningsorganer. Som ved fødsler er der i sig selv ikke noget syndigt ved dette, men det bringer alligevel mennesket i berøring med den almen menneskelige syndighed og dermed død. Forplantningsorganerne er hellige, fordi de tjener til at frembringe et menneske i Guds billede, hvorfor der skal gives særligt agt på dem. Sæd og menstruationsblod har med liv og død at gøre. Spildt sæd og menstruationsblod repræsenterer liv, der ikke er blevet til, dvs er

forblevet dødt og uden frugt. Selvom dette er uundgåeligt, står tabt liv i modsætning til livets Gud.

Ved stædigt at fastholde disse renselseslove, fastholder Torahen for det første livets hellighed og ukrænkelighed og for det andet, at der ikke altid har været brug for sådanne renselser, og at der kommer en tid, hvor der ikke er brug for dem mere. Adam og Eva undfangede ingen børn før syndefaldet. Alle mennesker er undfanget og født under syndens mærke. Men på et tidspunkt sendte Gud en sidste Adam - Messias Jesus - som samtidig var før den første Adam og derfor ikke indbefattet i det menneskelige kollektive syndefald. Han gjorde det dårlige godt igen med Sin død og opstandelse. I vores fysiske opstandelse vil der ikke være brug for flere renselser.

Opstandelsen

I den umiddelbare kontekst viser Torahen os, hvordan mennesket efter at være blevet rituelt urent igen kan komme ind i Guds nærvær i det jordiske tempel, som et syndigt og dødsmærket legeme ikke kan entre. Men hvordan forholder det sig for den af tro retfærdiggjorte synder, som Gud har taget bolig i ved Helligånden? Problemet er det samme. Kød og blod kan ikke arve Gud Rige (1.Kor. 15:50), og vi kan ikke være hjemme hos Herren, så længe vi er hjemme i det dødsmærkede legeme (2.Kor. 5:6). Men Gud har beredt os et opstandelseslegeme som Jesu uden nogen alderdomstegn eller fejl som følge af syndens indtog i verden (2.Kor. 5:1). Når vi iklædes dette legeme ved Jesu tilsynekomst, kan vi for altid være Gud nær på en måde, som vi kun erfarer stykkevis nu. Gud starter indefra i det genfødte hjerte og arbejder frelsen ud i vore sjæle og afslutter det med det herliggjorte legeme i opstandelsen.
Så også i dette Torah afsnit kan vi se Evangeliet indskrevet, så vi kan glæde os over det:
"Død, hvor er din sejr? Død, hvor er din brod? Dødens brod er synden, og syndens kraft er loven. Men Gud ske tak, som giver os sejren ved vor Herre Jesus Kristus!" (1.Kor 15:55-57)

Spejlvendt forsoning

3. Mosebog 16:1-18:30

Efter Arons to sønners død (*Acharei mot*) giver Herren Moses en detaljeret protokol over ofringer og procedure for Forsoningsdagen (kap 16), som den dag idag er Jødedommens helligste dag.
I portionen har vi desuden de to første kapitler af det, der på grund af den gentagne brug af ordet "hellig" er blevet kaldt "hellighedskoden", og som går fra 3.Mos. kap 17 til 26.

Forsoningsdagen

Beskrivelsen af Forsoningsdagen efterlader mange indtryk. Der er indtrykket af en hellig Gud, som man må nærme sig ad en nøje beskrevet vej og ikke som Arons sønner på en selvvalgt måde. Der er indtrykket af syndens afskyelighed og alvor, så selv det menneske, som slipper folkets syndebuk løs, bliver uren (3.Mos. 16:26). Synden er alvorlig, fordi den sætter et afgrundsdybt skel mellem Gud og mennesket, som via forsoning må fjernes. Vi, som er forsonet med Gud ved Jesu blod, kan let overse, hvor omfattende, møjsommelig og dyrekøbt den forsoning er, og hvor meget der skulle til, for at vi kunne komme Gud nær. Men vi mindes om det på Forsoningsdagen.
Endelig er der indtrykket af Guds gigantiske kærlighed til synderen. Gud hader synden, men elsker synderen! Bag den detaljerede beskrivelse af syndens alvor og soning, banker Guds hjerte med længsel efter at være sammen med Sin skabning. Han går derfor den lange forsoningsvej med os. På Forsoningsdagen kan vi høre Ham sige, "kom til mig, jeg længes efter at give jer kærlighed og hvile"!

Spejlbilledet

Gud gjorde mange gange Moses opmærksom på, at Hans bolig på jorden skulle være en kopi af den himmelske helligdom (2.Mos. 25:9,40). Selve tabernaklet såvel som det, der foregik i det, skulle fungere som et synligt spejlbillede af den usynlige himmelske virkelighed, så folket gennem det jordiske tabernakel fik syn for den himmelske og åndelige virkelighed. I Hebræerbrevet forklarer forfatteren, hvordan den jordiske Forsoningsdag afspejler den endegyldige himmelske forsoning ved Jesus, og at forsoningen i det synlige tabernakel, som giver adgang til Guds nærvær der, er en årlig påmindelse om en evig adgang til Guds Rige. Forsoningen i Torahen er ikke noget mindreværdigt, for det har netop skullet tjene til at åbne troens øjne for

den himmelske virkelighed. Jesu offer svævede over Forsoningsdagen som Guds Ånd over vandene i skabelsen, og enhver israelit, der havde troens øjne kunne se dette. Det ved vi med sikkerhed, fordi Jesus var slagtet før verden blev til (1.Peter 1:20). Det var ikke noget Gud først senere fandt på.

Ypperstepræsten, blodet og folket

Ypperstepræsten er den centrale person i forsoningen mellem Gud og folket. Som repræsentant for folket forestår han ofringerne, og går denne ene og eneste dag om året ind i Det Allerhelligste med blodet til forsoning. Arons centrale rolle i forsoningen afspejler Messias Jesu centralitet i forsoningen i den himmelske Helligdom. Men i "spejlet" ser vi også forskellen på Aron og Jesus. Mens Aron en gang om året gik ind i Helligdommen med blodet til forsoning, gik Jesus en gang for altid ind i det himmelske. Mens Aron først måtte skaffe soning for sig selv, før han kunne skaffe folket soning, fordi han selv var en synder, så var dette ikke nødvendigt for Jesus, fordi Han var syndfri (Hebr. 9:11-12). I den årlige gentagelse af forsoningen i tabernaklet signaleres desuden, at forsoningen kun var midlertidig, fordi folket jo ville synde igen, mens Jesu en-gang-for-alle offer endegyldigt gjorde det af med synden til retfærdiggørelse for alle, der tror på Ham (Hebr. 9:24-28). Forskellen på de to præstedømmer markeres af, at Arons er et levitisk præstedømme, mens Jesu er efter Melkisedeks evige orden, som også er den første (Hebr. 7:4-11). De to præstedømmer står altså ikke i modsætning til hinanden, men afspejler hinanden med Messias som den øverste myndighed. Derfor optræder Messias også hos Malakias som den, der lutrer Levi, så offergaverne bliver helliget (Mal. 3:3).

Blodet er tydeligvis det afgørende forsoningselement, fordi livet er i blodet (3.Mos. 17:11). Det er ikke døden eller det røde blodplasma, der frembringer tilgivelsen, men livet. Offeret giver ikke sin død til Gud, men sit liv. Døden er en omkostning derved. I forsoningen i det jordiske tabernakel kommer blodet fra et stedfortrædende offerdyr. Når folket derfor så syndofferbukken blive slagtet, blev de mindet om, at det egentlig var dem, som skulle have lidt døden for deres overtrædelser. Samtidig måtte de have erkendt et dyrs utilstrækkelighed i at gøre endelig fyldest for et menneskes synd. Der skulle noget bedre og stærkere til, nemlig blodet fra et andet menneske - og ikke et hvilket som helst menneske - men et syndfrit menneske, da det ellers bare ville være ligeså utilstrækkeligt som dyreblod. Men Jesu blod er tilstrækkeligt, og med det har Han skaffet endelig soning - selv for vor samvittighed, så vi kan

tjene Gud på en levende måde i fred og glæde (Hebr. 9:11-14). Vi kan ved Jesu blod frimodigt og oprigtigt og uden bekymring komme Gud nær, fordi vi ikke kommer i eget navn, men I Jesu navn (Hebr. 10:19-22). Det er ikke os selv, der skaffer os adgang, men alene Messias.

Det var folket, nationen Israel, der kollektivt var genstand for frelse og forsoning på Forsoningsdagen. Det er sigende, at folket skulle optræde som passive tilskuere. Folket skulle uden aktiv deltagelse opmærksomt stå og iagttage, hvordan ypperstepræsten på Guds bud frembragte forsoningen. Befalingen lød, at ingen - hverken indfødte israelittere eller tilflyttere - måtte foretage sig noget. De skulle holde fuldstændig hvile og faste for at være fuldt fokuserede på begivenheden (3.Mos. 16:29-31).
Heri ser vi en vigtig sandhed om den himmelske forsoning gennem Messias Jesus som vores ypperstepræst, nemlig at det ene og alene er et anliggende mellem Faderen og Sønnen. Vi forbydes at blande os eller medvirke i det. Vi skal alene i tro iagttage og tilegne os den forsoning som kun Guds søn kan tilvejebringe. Derfor begynder al frelse med hvile.

Apostelmødet i Jerusalem
3.Mos. 17 og 18 er interessante, fordi apostlene med Peter og Jakob i spidsen tilsyneladende henviser de hedninger, der var kommet til tro på Messias Jesus, til netop disse kapitler. Situationen var den, at hedningerne i stort antal havde vendt sig fra afgudsdyrkelsen til Israels Gud gennem Hans søn, og nu opstod spørgsmålet om, hvad man skulle stille op med denne gruppe, som ikke kendte meget til hverken Skrifterne eller et helligt liv (ApG. 15:1-29). Apostlene og Helligånden besluttede at pålægge dem, *at de skal holde sig fra besmittelse med afguder og fra utugt og fra kød af kvalte dyr og fra blod* (ApG. 15:20). Og lige netop disse ting er hovedtemaer i 3.Mos. kap 17 og 18: Besmittelse med afguder i stedet for dyrkelse af Herren (3.Mos. 17:1-9), ikke at spise blod enten direkte eller kød med blod i som f.eks. kvalte dyr (3.Mos. 17:10-16) og utugt (3.Mos. 18:1-30). Apostlene belærte hedningerne om, hvordan de skulle begynde at leve et helligt liv i overensstemmelse med den Ånd, de tydeligvis havde modtaget og det skrevne ord, som de ikke kendte særligt godt, ved at henvise dem til Torahen. Der skulle de begynde, så ville de under Helligåndens vejledning og ordets forkyndere kunne tilegne sig mere og mere af det skrevne ord, fordi Torahen jo i forvejen blev forkyndt i synagogerne (ApG 20:21). For apostlene var Torahen tydeligvis en værdifuld hjælper i oplæring af disciple.

Praktisk hellighed

3. Mosebog 19:1-20:27

"Hellighedskoden" (3.Mos. kap 17-26) fortsætter i kapitel 19 og 20 med Guds bud til Sit folk om at være helligt (*Kedoshim*). At hellighed ligger Gud på sinde for folket ses af, at Han 14 gange alene i kapitel 19 lader de enkelte hellighedsbud følge af, *Jeg er Herren* eller *Jeg er Herren jeres Gud*. At være hellig er at være udvalgt af Gud og taget ud af verden for at være Hans ejendom (3.Mos. 20:26).

Hellighed i praksis

Hellighed for Gud er ikke kun en gang imellem at folde sine hænder og tænke fromme tanker. Det er at være hellig i hele ens daglige livsførelse i alle situationer og gøremål. Man må vende sig væk fra verdens afguder, magter og myndigheder og have Gud i tankerne på alle ens veje.

Det gælder hellighed i seksuallivet (3.Mos. 18 og 20:11-21), hvilket dengang som nu generelt set er ude af kontrol både i tanker og praksis og må bringes ind under Guds herredømme, så det kan nydes af mennesket og ikke beherske det. Det gælder familielivet og ægteskabet (3.Mos. 20:9-10). Det vedrører forretningslivet (3.Mos. 19:35-36), så vel som landbrugslivet (3.Mos. 19:19,23-25). Det gælder retsplejen i samfundet (3.Mos. 19:15). Det gælder forholdet til de fremmede (3.Mos. 19:33-34), de fattige (3.Mos. 19:19:9-10) og alle almindelige mellemmenneskelige relationer (3.Mos. 19:11-14, 16-18). Og det gælder måden, man behandler Guds gode gaver til os på (3.Mos. 19:5-8). Selv de sorger, vi kommer ud for, skal gennemleves i hellighed, dvs. med Gud for øje, for Han har omsorg for os. Vi skal ikke bearbejde sorgen som hedninger (3.Mos. 19:26-28).

Der er ikke det område i menneskelivet, der ikke er indbefattet i Guds fordring om hellighed, og det er let at se, at det samfund, der efterlever dette, vil være gennemsyret af Guds godhed, kærlighed, retfærdighed, glæde og fred. Det er billedet på et samfundsliv og samliv, der leves i Åndens frugt (Gal. 5:22-25).

Den Herre som helliger

Vi ville være uendelig dårligt stillet, hvis Herren lod os alene med Sine fordringsfulde bud om hellighed i alle livets aspekter. Måske ville vi kunne klare os så nogenlunde i sammenligning med visse mennesker, men den vildfarelse bliver helt blokeret i indledningen til Torah portionen, hvor det underforståes, at vi skal være hellige, som Herren selv er hellig (3.Mos. 19:2). Da Gud vil,

Hans folk skal være som Ham, er Hans hellighed målestok for vores. Det er krav, som intet menneske kan leve op til. Hvis vi derfor lades alene med Guds skrevne bud, ville de stå som en dødsskrift. over vore liv. Budene ville kun kunne fordømme os, de kunne ikke hjælpe os i sig selv. Det er det, der menes med, at *bogstaven slår ihjel* (2.Kor. 3:6), selvom det er *helligt og retfærdigt og godt* (Rom. 7:13), hvilket vi jo alle kan skrive under på, at kapitel 19 er.
Men så kommer de forløsende ord: *Det er mig, Herren, der helliger jer* (3.Mos. 20:8). Et løfte som gentages flere gange i næste Torah afsnit. Herren påtager selv at gøre os hellige, som Han er hellig, og hvordan skulle det iøvrigt ellers kunne lade sig gøre! Det betyder ikke, at vi så er fritaget fra at holde budene, eller kan sætte os hen i et hjørne og vente på, at Herren tager affære, for løftet gives samtidig med buddet om at følge Hans ord. Vi skal altså påtage os budene sammen med Ham, stræbe efter dem og det liv, der udspringer af dem, men vi skal ikke gøre det hverken i os selv eller alene. Det er et samarbejde med Herren. Han bærer åget for os, men vi skal mærke trykket af det, mens Han skriver budene i vore hjerter - og endda glæde os over det, fordi Hans ord er godt. Når vi i tro bøjer os under ordet, vil Guds Ånd rette os op i ordet, så det bliver liv og ikke uopnåelig og dermed fordømmende moral!

Det nødvendige led

For at det liv, budene beskriver, kan blive til en erfaret virkelighed af retfærdighed, fred og glæde ved Helligånden, forudsætter Torahen altså en sammenkædning af Gud og mennesket, et led eller "link". Dette link er Messias Jesus, fordi han er både Menneskesøn og Guds Søn. Han er vor helligelse (1.Kor. 1:30) dvs. Guds helliggørende gave til os, så alle i Ham bliver hellige, som Gud er hellig.
Jesu yppersteprælstelige bøn for Sine disciple til alle tider centrerer sig om dette: "*Jeg har givet dem dit ord; og verden har hadet dem, fordi de ikke er af verden, ligesom jeg ikke er af verden. Jeg beder ikke om, at du skal tage dem ud af verden, men at du vil bevare dem fra det onde. De er ikke af verden, ligesom jeg ikke er af verden. Hellig dem i sandheden; dit ord er sandhed. Ligesom du har udsendt mig til verden, har jeg også udsendt dem til verden. Jeg helliger mig selv for dem, for at de også kan være helliget i sandheden.*" (Johs. 17:14-19).
Jesus har givet os Guds sandhedsord og beder Faderen om at hellige dem, der tilhører Ham (ikke andre) igennem det ord, samtidig med at Han selv helliger os. Det ord er Skriften, og bl.a. den Torah portion med budene om hellighed, vi har foran os. I Jesus bliver det ord levet ud, og gennem Helligånden bliver det levet ind i Jesu disciple. Hellighedskæden bestående af det skrevne ord og

det levende ord hænger nu sammen - og vi er i Messias for evigt forbundet med Gud i hellighed. Garanten for dette er ikke os, men Faderen, Sønnen og Helligånden.

Torahafsnittet slutter i 3.Mos. 20 med en opremsning af de overtrædelser, der er nævnt i 3.Mos. 18, som kræver dødsstraf. Selvom vi måske helst vil springe let hen over dette, og selvom megen teologi har "afskaffet" Guds dødsstraf, så er den dog en umistelig del af Evangeliet. En afgørende del af Jesu helligelse for os, er Hans død for os. Dødsstraffen er ikke afskaffet, den er eksekveret på korset. Ved at betale for vores uhellighed, som kræver dødsstraf, helliger Han os. Men den helligelse finder først sin fuldbyrdelse, når vi tager dødsstraffen på os ved at erklære os skyldig til døden og derfor korsfæstet med Ham. Det nye hellige opstandelsesliv med hellighedskoden indskrevet i sig findes på den anden side af døden - ellers vil det vel næppe kunne kaldes opstandelsesliv.

Opdragelse i Jesu hellighed

3. Mosebog 21:1-24:23

Herren byder Moses at tale (*Emor*) til Arons sønner om den hellighed, der forventes af dem i tjenesten for Gud, hvilket opregnes i 3.Mos. 21 og 22, mens talen om hellighed i 3.Mos. 23 og 24 er henvendt til alle israelitter. Igen ser vi teksten gennemvædet af understregninger af, at Herren er Herre, at Han er hellig og den, der helliger Israel, fordi Hans folk skal være helligt.

Præsternes hellighed

Der er tydeligvis skærpede krav til præsternes hellighed i forhold til den almindelige israelit, fordi præsterne skal bære Herrens ofre frem for en hellig Gud (3.Mos. 21:6-8). F.eks. må præsten ikke gifte sig med hvem som helst eller røre ved et dødt menneske, med mindre det er en afdød i nærmeste slægt (3.Mos. 21:2). Død er forbundet med synd og udgør derfor en væsensforskellighed fra den hellige Gud, i hvem der kun er evigt liv.
Vi ser desuden en yderlige skærpelse i kravet om hellighed hos ypperstepræsten ift. de almindelige præster, han står over. Han må end ikke omgåes et dødt menneske i nærmeste slægt, ligesom han kun må ægte en jomfru fra egen slægt (3.Mos. 21:10-15). Signalet er klart, jo nærmere man kommer Herrens manifesterede nærvær i Det Allerhelligste, jo større er kravene om hellighed. Det er ikke kun en moralsk hellighed, men omfatter også præstens fysik, så en ypperstepræst med legemsfejl ikke må nærme sig Herren.
Med til præsternes hellighed hører en ærefrygt for helliggaverne, som er de ofre, israelitterne bringer til templet, og som er beregnet som føde udelukkende til præsterne (3.Mos. 22:1-2,10), dog kun når disse er i en tilstand af rituel renhed, dvs. i en tilstand, hvor de ville kunne komme nær Herren i tabernaklet og tjene Ham. Også offerdyrene, helliggaverne, skal være fejlfrie (3.Mos. 22:18-25).

Den skjulte virkelighed

Alle disse krav om hellighed for at kunne nærme sig en hellig Gud synes endeløse og uopnåelige. Præsternes legemer, deres åndelige tilstand, helliggaverne og offerdyrene må være aldeles fejlfrie for at være brugbare for Gud og for overhovedet at kunne bevæge sig ind i Hans nærhed uden at dø. Man tænker, det ingen ende får, og at en anden virkelighed må skjule sig i alt dette - og det er lige præcist det, der er tilfældet. Den virkelighed er Guds egen Søn, som kun troens øjne kan se. Selvom Han kom i syndigt køds *lighed* (Rom. 8:3), var Han uden synd og helt igennem hellig og fejlfri. Han er den perfekte

ypperstepræst og det perfekte offer og helliggave, vi lever af. Han er den eneste, der kan opfylde kravet om absolut hellighed foran Gud. I Torah portionen beskrives et scenarium, hvor hovedpersonen end ikke er nævnt, men som dog er virkeligheden i scenariet, og som kun kan ses og værdsættes af troen. Helligånden har behaget at fremstille Messias Jesus som en usynlig livgivende realitet i en synlig tabernakeltjeneste, som omvendt kun får evighedsperspektiv ved Ham.

Så er Han da hellig helt igennem, men hvad med os? Til alle, der har placeret deres tro i Messias Jesus lyder løftet fra Gud: "*For før verden blev grundlagt, har Gud i ham udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed.*" (Ef. 1:4). I Jesus kan vi komme nær til Gud og have fællesskab med Ham, ikke længere på afstand med en relativ hellighed, men helt nær med en absolut hellighed som Guds. Og her er pointen i denne uges Torah portion: Engang vil Guds hellighed og herlighed, som var begrænset til Det Allerhelligste i tabernaklet, fylde hele universet, og enhver, der ikke er hellig som Gud, vil ikke kunne bestå. Kun hvis man mener, at være lige så hellig som Gud selv, behøver man ikke Hans Søn. For standarden, vi vil blive bedømt efter, er Guds eget væsen, og den standard lover den hellige Gud selv at opfylde i enhver, der er i Hans Søn.

Oplæring i hellighed

I 3.Mos. 23 følger så Herrens praktiske anvisning på, hvordan Hans folk opdrages i og til hellighed. Det gør de gennem "Herrens fester" (3.Mos. 23:2) bestående af 7 årlige fester - Påskemåltidet, De Usyrede Brøds Fest, Førstefrugtsfesten, Ugefesten, Hornblæserfesten, Forsoningsdagen og Løvhyttefesten - og så den ugentlige sabbat, som på en måde er summen af dem alle. Det hebraiske ord for 'fest' er *moed*, som betyder 'fastsat tidspunkt'. Festerne er Herrens stævnemøder med Sit folk, hvor Han kalder folket sammen til 'hellig festforsamling' og belærer det om frelsen og helliggørelsen. Hver enkelt fest bidrager med et tema i Guds frelse. Det starter med udfrielsen fra Egypten, verden og synden i Påskemåltidet og slutter med Guds bolig hos menneskene i Løvhyttefesten. Ved som fællesskab at fejre festerne og fordybe sig i dem, grundfæstes man i Guds frelse og helliggørelse på Ordets grund.

Som tabernaklet og tempeltjenesten er også festerne et skyggebillede af Guds Søn: *"Lad derfor ikke nogen dømme jer på grund af mad eller drikke, eller på grund af fester eller nymåne eller sabbatter. Det er kun en skygge af det, som skal komme, men legemet selv er*

Kristus." (Kol. 2:16-17). Helligånden tilbyder os altså gennem festerne at blive undervist og grundfæstet i Messias og livet i Ham.
De fire første fester beretter om Jesu første komme, Påskemåltidet viser Ham som Guds Lam, der bærer al verdens synd, De Usyrede Brøds Fest viser Ham som det syndfrie brød, der giver liv til verden, Førstefrugtsfesten viser Hans opstandelse som førstefrugten af de døde, og Ugefesten (Pinsen) hvordan den herliggjorte Herre kommer ind i os ved Helligånden. De sidste 3 fester foregriber Jesu andet komme i herlighed. Hornblæserfesten med Kongekroning og opstandelsen af de døde, Forsoningsdagen med Israels frelse og hvordan Jesus virker i det himmelske tabernakel og Løvhyttefesten med Guds Riges komme i fuldt flor.

Alt dette beskrives kun skjult i kapitel 23, og man kan derfor enten forledes til at holde festerne uden blik for den usynlige virkelighed, eller helt se bort fra dem. Men begynder man at studere festerne i lyset af hele Skriften, vil et vidunderligt portræt af frelsen og Frelseren tone frem. Det er således ingen tilfældighed, at de første to ting, der nævners efter festerne, er lysestagen (Menorahen) og skuebrødene i tabernaklet (3.Mos. 24:1-9). For Messias Jesus er både lyset og brødet, der giver os liv - evigt liv.

Et nådeår fra Herren

3. Mosebog 25:1-26:2

Moses fortsætter på Sinajs bjerg (*Behar*) med at give Israel instrukser om, hvordan de skal behandle landet, de skal ind i, og om hvordan det økonomiske system skal være der. Det helt elementære i forordningerne er for det første, at det fysiske land tilhører Herren (3.Mos. 25:23) - ikke Israel - og at Han giver den evige forvaltningsret over landet til israelitterne, og for det andet at også israelitterne selv tilhører Herren - ikke sig selv eller andre (3.Mos. 25:55).

Landet og folket

Gud befaler, at agerjorden hvert syvende år i sabbatåret ikke må dyrkes. Jorden skal have hvile, ligesom folket skal have et sabbatårs hvile fra arbejdet (3.Mos. 25:2-7). Guds hvile omfatter både mennesker, dyr og jord. På den måde knytter sabbat-konceptet folket sammen med landet. Folket Israel kan ikke tænkes væk fra landet Israel i Guds husholdning. På et tidspunkt i Israels historie glemte Israel dette ved at undlade at give landet dets sabbatår, hvilket var medvirkende til, at israelitterne blev sendt i landflygtighed i Babylon i 70 år, mens landet hvilede (3.Mos. 26:34-35; 2.Krøn 36:20-21).

Da mennesket i Edens Have faldt fra Gud og ind i synd, blev mennesket overmåde foretagsom og aktiv, og siden da har vi haft det svært ved at hvile med Gud. Den ugentlige sabbatdag er en belastning for det foretagsomme menneske, der har svært ved at bruge bare en time af dagen sammen med Skaberen. Men Gud ønsker "kvalitetstid" med Sit folk, og en gang hvert syvende år sørgede Han for rigeligt føde fra det sjette år (3.Mos. 25:20-22) - ligesom Han sørgede for en ekstra portion manna den sjette dag - så Hans folk kunne hengive sig til Ham, studere Hans ord (5.Mos. 31:10-13) og lære at leve på Hans nåde.

I 5.Mos. 15:1-3 gives en yderligere befaling vedrørende sabbatåret, nemlig at man det år skal eftergive sin landsmands gæld. Det må forståes som de almindelige lån, man har ydet sin næste, og ikke den gæld, der er tilknyttet overdragelse af jord og afgrøder, som omtales i denne Torahlæsning.

Det økonomiske system

Torahens samfundsøkonomi er bygget op på andre præmisser, end vi kender idag. Her er der ingen brug for banker eller realkredit. Herren forudser, at mennesker, der lever sammen, kan komme i økonomiske vanskeligheder og må søge hjælp hos andre. Disse skal beredvilligt hjælpe uden at udnytte andres

uheld eller berige sig på deres bekostning ved at tage renter (3.Mos. 25:17, 35-38). Den, der er kommet i økonomiske vanskeligheder, har to muligheder. Han kan sælge sin jord, eller rettere brugsretten (afgrøderne) til sin jord et antal år indtil jubelåret, hvor han så automatisk får brugsretten til sin jord tilbage (3.Mos. 25:13-16), og/eller han kan sælge sin egen arbejdskraft enten til en landsmand eller en tilflytter (3.Mos. 25:39-43, 47-55) igen indtil jubelåret, hvor han bliver frigjort for sine forpligtelser.

I jubelåret - hvert 50. år - gives alt frit igen, og alt vender tilbage til det oprindelige. Den, der har måttet sælge sin ejendom med jord, får det tilbage, og den, der har måttet sælge sig selv og sin arbejdskraft bliver sat fri. Mellem jubelårerne er der en mulighed for, at den gæld, der har tvunget en til kontraktlige forpligtelser på salg af afgrøder eller arbejdskraft kan indløses enten af en selv eller et familiemedlem, en såkaldt '*løser*' (3.Mos. 25:25-28). I Torahen er det ikke samfundet eller andre, der er forpligtet på at hjælpe af med gælden, men den nærmeste familie, hvis den er i stand til det. Princippet i det økonomiske system er, at det har konsekvenser - og nogle gange store konsekvenser - at komme i økonomisk uføre, men at det har en grænse. Gud ønsker ikke, at mennesker hverken skal komme i eller forblive i gæld. Men sker det, skal man hjælpes, først og fremmeste af ens nærmeste, og den gældsatte skal behandles med respekt og værdighed.

Messias

"*Herrens ånd er over mig, fordi han har salvet mig. Han har sendt mig for at bringe godt budskab til fattige, for at udråbe frigivelse for fanger og syn til blinde, for at sætte undertrykte i frihed, for at udråbe et nådeår fra Herren.*" (Lukas 4:18-19)

Med disse ord indledte Jesus Sin frelsesgerning. Gennem udråbelsen af et nådeår med frigivelse for fanger og fattige sammenlignede Han Sin gerning med indvarslingen af et evigt jubelår. Ligesom cyklussen af de gentagne ofringer i templet pegede hen på Jesu endegyldige og evige offer, pegede jubelårets cyklus hver 50. år hen på et endeligt og evigt jubelår, som kom med Messias Jesus. Ligesom det gældbundne menneske i jubelåret bringes økonomisk fri tilbage til den "fædrende jord", således bringes det gældbundne menneske ved Jesus også tilbage til den "fædrende jord" i Edens Have - fuldstændig fri for syndegælden med dens konsekvenser af fangenskab, sygdom, undertrykkelse og fattigdom. Befrielsen begyndte, da Jesus stod frem i menneskeskikkelse og fuldendes i opstandelsen, når Han står frem i herlighed: "*Skabningen blev jo underlagt tomheden, ikke fordi den selv ville, men på grund af ham, der*

gjorde det, og med det håb, at også skabningen selv vil blive befriet fra trældommen under forgængeligheden og nå til den frihed, som Guds børn får i herligheden. Vi ved, at hele skabningen endnu sukker og vånder sig sammen. Og ikke alene det: også vi, der har Ånden som førstegrøde, sukker selv i forventning om barnekår, vort legemes forløsning." (Rom. 8:20-23).

I Torah portionen omtales en "løser", som kan indfri gælden for et familiemedlem. Konceptet ser vi udspillet i Ruths Bog, hvor Boaz er løser for Ruth og No'omi, hvilket sikrer dem slægt og fremtid i hjemlandet. Og i Jobs Bog ser vi, hvordan tanken om en løser, der skal stå frem, holder Job oppe midt i alle hans uendelige trængsler (Job 19:25). Messias er den afgørende (for)løser. Men for at kunne optræde som menneskets løser, måtte Han bringe sig i familie med os. Det gjorde Han ved at blive menneske og betale løsesummen for os, så vi kunne komme ud af den bundløse gæld og ind i friheden. Men da der ikke kun er tale om økonomisk gæld, der kunne betales med penge, men en menneske-gæld, måtte Han betale med Sit eget liv. Han betalte, og vi gik fri. Ugens Torah portion tegner et smukt portræt af denne "handel".

Noget af det fascinerende og værdifulde ved Torahen er, at den i de mest jordnære forordninger altid afspejler det Guds Rige, som Jesus forkynder er kommet nær med Ham. Det indlægges ikke kun i temaer, som her med 'jubelår' og 'løser', men også i detaljen, som når Gud slår fast, at Israels folk er fremmede og tilflyttere hos Ham (3.Mos. 25:23). Dermed giver han tilkende, at der er et himmelsk fædreland, de skal se frem til (Hebr. 11:13-16).

Min ven er min, og jeg er Hans

3. Mosebog 26:3-27:34

3.Mos. 26 er sidste kapitel i "hellighedskoden" (3.Mos. kap 17-26) og beskriver frugten af at 'vandre efter Guds love' (*Bechukotai*), og konsekvensen af ikke at gøre det, mens 3.Mos. 27 omhandler de nødvendige indtægtskilder til opretholdelse af templets drift.

Søg først Guds Rige….

Gud lover Israel, at hvis de søger Ham og følger Hans vej og vilje, så skal de ikke bekymre sig om noget, for Han vil tage sig af alle deres behov og være centrum i deres liv ved at tage bolig blandt dem. Man kan næsten høre Messias Jesu opfordring til, at vi ligesom himlens fugle og markens blomster ikke skal bekymre os, men koncentrere os om at søge Guds Rige og Hans retfærdighed. Så har Han lovet os, at alle vore daglige behov så så rigeligt vil blive dækket. Det gælder mad, klæder, tryghed, fred, sejr over alle fjender (3.Mos. 26:3-10). Til gengæld vil Israel få trængsler på alle fronter, hvis de falder væk fra Gud og glemmer Hans ord og pagt. De vil få lige det modsatte af velsignelserne og komme i mangel til en sådan grad, at de spiser deres egne børn (3.Mos. 26:29) og bliver dødsens angste ved lyden af et vissent blad. De vil blive fordrevet fra landet af deres fjender og omkomme ved krig og sygdom. Vender Israel ikke om, vil Gud op til flere gange syvdoble deres smerte og problemer (3.Mos. 26:18,21,24,28).

Men hvad er det for et hjerte, der gemmer sig bag de grusomme ting, der skal komme over Israel? Svaret er, at det er et Faderhjerte! Gud ønsker kun en ting: At være sammen med Sit elskede folk, og dertil bruger Han alle midler. Han insisterer på Sit folk. Mange af de ting, der beskrives i dette kapitel er en præcis beskrivelse af Israels faktiske historie med landflygtighed, angst og udryddelse. Mange har deri fejlagtig kun set Guds vrede og ikke den kærlighed, Hans vrede altid er indhyllet i, og derfor har de sluttet, at Gud er færdig med Israel. Men lige det modsatte er tilfældet. Trængslerne viser, at Gud ikke har glemt Sit pagtsfolk, for trængslerne er "pagts-trængsler", en del af pagten og pagtskærligheden. Og selvom Israel bryder deres del af aftalen, vil Gud ikke bryde Sin del, men forbarme Sig over dem, som Han har lovet fædrerne (3.Mos. 26:44-45). Gud vrager aldrig Israel, for Israel er Hans søn (Hos. 11:1), og som sådan behandler Han Sit folk. "*Min søn, foragt ikke Herrens opdragelse,mist ikke modet, når du irettesættes af ham; for Herren tugter den, han elsker, han straffer hver søn, han holder af. For jeres opdragelses skyld skal I holde ud; Gud behandler jer som sønner. For*

hvor er den søn, som ikke tugtes af sin far? Hvis I lades uden den opdragelse, som er alles lod, er I uægte børn og ikke sønner." (Hebr. 12:5-8)
Guds forhold til både Israel som Hans søn eller os troende som Hans efterfølgende sønner hviler ikke på vores lydighed, men på Hans nåde og pagtstroskab, omend det at vende sig fra Ham har store konsekvenser. "*Er vi utro, forbliver han dog tro, thi fornægte sig selv kan han ikke.*" (2.Tim 2:13).

Templets økonomi
I 3.Mos. 27 opregnes de indtægtskilder, der skulle dække templets "driftsomkostninger" vedrørende de mange ofringer, præsternes underhold og templets vedligeholdelse. Den sidste udgift var møntet på templet i Jerusalem, hvilket bl.a. håndhæves i 2.Kong. 12:5-6, hvor Kong Joash reparerer det.
Indtægtskilderne, som i overvejende grad består af frivillige gaver, var:
1) Pengegaver ud fra en fastsat taksering (3.Mos. 27:1-8),
2) Gaver i form af dyr til ofring (3.Mos. 27:9-13),
3) Overdragelser (helligelse) af byejendom, landejendom og tilkøbt landbrugsjord (3.Mos. 27:14-25),
4) Helligelse af alt det førstefødte (3.Mos. 27:26-27),
5) Overdragelse af det, der er lagt band på (3.Mos. 27:28-29), og
6) Tiende af afgrøder og dyrehold (3.Mos. 27:30-33).

Den første indtægtskilde vedrørende pengegaver ud fra takseringer af mennesker tiltrækker sig opmærksomhed. Der er tale om mennesker, der ønsker at give sig selv eller sin husstand til Herrens tjeneste i templet. Et prominent eksempel herpå er Hannah, der lover at give sin søn til Helligdommen, bare Herren vil lade hende få en sådan. Efter Samuel er vænnet fra, overdrager Hannah ham til Herrens tjeneste under ypperstepræsten Eli (1.Sam. 1:1-2:11).
Da der for det første ikke er brug for så mange hænder i Helligdommen, i og med den centrale tjeneste dækkes af præsterne og levitterne, oprettes et system, hvorigennem man giver en takseringssum for det menneske, der indvies til Helligdommen. På den måde ydes der enhver israelit, der ønsker at tjene Herren på en særlig måde, mulighed for det. Ved at lade pengegaverne udregne efter en taksering af mennesket, der indvier sig, giver Herren til kende, at Han modtager pengegaven, som var det giveren selv. Omvendt signalerer det også, at Gud forventer, at det man giver, giver man som om, det var én selv, man giver. På den måde bliver en abstrakt pengegave til et helt personligt anliggende, og giveren inddrages på den måde aktivt og ansvarligt i

tempeltjenesten. Paulus trækker heftigt på dette koncept i Torahen, hver gang han opfordrer til pengegaver til menigheden.
At takseringssummen er forskellig for mænd og kvinder, gamle og unge gemmer ikke over en menneskelig værdiansættelse, men har at gøre med værdien af arbejdet, den enkelte magter at udføre.

En anden iøjnefaldende "indtægtkilde" til Helligdommen er det, der er lagt band på (3.Mos. 27:28-29). I modsætning til flere af de andre løftegaver, som kan indløses mod tillæg af en femtedel - måske som følge af at giveren fortryder sit løfte - er dette ikke muligt her. Mens 3.Mos. 27:29 kan være en henvisning til en afgudsdyrker (2.Mos. 22:19), er 3.Mos. 27:28 sværere at forstå, da det 'at bandlægge' i Torahen ikke forbindes med noget frivilligt, men derimod ofte med et dekret fra Gud vedrørende krigsbytte, når Han har givet Israel sejr. En mulig forklaring er, at der er tale om, at et menneske har aflagt et løfte om at bandlægge noget til Helligdommen, hvis et eller andet nærmere bestemt indtraf. I et sådant tilfælde var der ingen mulighed for indløsning. Når der lægges band på noget (på hebraisk *cherem*), er den normale betydning, at dette skal destrueres, dræbes eller i enkelte tilfælde gives til Helligdommen til et ganske bestemt og begrænset formål. Selvom konceptet er vanskelig at forstå, da Torahen ikke giver nogen egentlig forklaring på det, kan man dog trække en parallel til Evangeliet. På korset blev der lagt band på Guds Søn. Han blev dræbt og taget væk fra de levendes land på vore vegne, og i videre betydning blev der i Ham lagt band på os som syndere. Fra starten havde Gud jo lagt band på synden og synderen (1.Mos. 2:17). På den måde blev vi i opstandelsen gjort højhellige for Herren (3.Mos. 27:28).

Alt i Torahen hviler på kærlighed! Først når vi ser dette, forstår vi Guds ord. Bag kapitel 26 banker brudgommens hjerte for Sin brud. Herren slipper hende ikke i hendes frafald og Hans stemme toner frem: "Du er min, jeg elsker dig". Brudens reaktion får vi i kapitel 27 gennem alle typerne af indvielse: "Min ven er min, og jeg er hans". Det er brudens stemme, som Gud længes efter at høre bag alle teknikaliteterne i indvielsen til templets opretholdelse.

4. Mosebog

Levitterne, et forbillede for menigheden

4. Mosebog 1:1-4:21

Hele 4. Mosebog og første Torahportion deri har samme navn, som angiver stedet hvor begivenhederne foregår: I ørkenen (*Bamidbar*). På hebraisk deler ordet ørken ordstamme med "at tale". Gud taler i ørkenens ødemark og det golde vildnis til Israel. På samme måde kan vi opleve, Han taler til os i perioder af vore liv, der ellers synes frugtesløse og uvejsomme. Når Herren taler skabes liv af døde.

Mønstring
Israel befales at danne en hær af våbenføre mænd fra 20 år og opefter (4.Mos. 2:1-3). Hæren skal bruges til erobringen af Det forjættede Land. På den måde inddrager Gud Sit folk i et aktivt samarbejde i opfyldelsen af Sine løfter. Der er altid et aspekt af menneskelig deltagelse, når Gud opfylder Sit ord.
Antallet af alle stammernes våbenføre mænd opregnes omhyggeligt. Ikke én er glemt af Gud; alle er lige vigtige. *"Ja, selv alle jeres hovedhår er talt. Frygt ikke, I er mere værd end mange spurve"* (Lukas 12:7).
Hæren består udelukkende af mænd, hvilket viser mændenes ansvar i kampen for Guds Rige. Om det er den fysiske kamp dengang eller den nuværende åndelige kamp, kan denne ikke overlades til kvinderne. Mændene må tage ansvaret og gå forrest.

Lejren
Israelitterne får besked om, at hæren skal lejre sig stammevis omkring tabernaklet, hvor Guds "Shekina", Hans manifesterede nærvær, har taget bolig, og om hvordan de skal bevæge sig fremad og forholde sig, når de bryder op, og når de slår lejr. Gud er en ordenens Gud, ikke forvirringens Gud.

Man kunne få den tanke, at hæren skulle beskytte tabernaklet, men Israels historie viser, at nøjagtig det modsatte er tilfældet. Når Pagtens Ark ikke var i deres midte, blev Israel altid slået af deres fjender. Det var Guds Ark, der beskyttede Israel og banede vejen for dem. Pagtens Ark er den overenskomst mellem Gud og Hans folk, der ligger som en beskyttende mur omkring det.

Også idag er det tilgivelsens pagt ved Messias Jesu blod, der giver os sejr over alt ondt og syndigt og gør, at vi kan stå fast midt i de trængsler, vi måtte møde.

Præstetjenesten og levittjenesten
Kapitlerne 3 og 4 omhandler præsternes og levitternes opgaver, da de er fritaget for deltagelse i hæren. Levis sønner er Gershon, Kehat og Merari (4.Mos. 3:17). Moses og Aron, som tilhører Kehats slægt, får tildelt selve præstetjenesten. Udvælgelsen af levitterne til at gøre tjeneste ved Tabernaklet er som en erstatning for alle førstefødte af hankøn, som derefter skulle frikøbes fra tabernaklet. På den måde skulle evangeliet om udfrielsen fra Egypten, hvor Herren dræbte alle Egyptens førstefødte af mænd og dyr, holdes i erindring. At levitterne fik opgaven med arbejdet ved tabernaklet i stedet for de førstefødte af hankøn, kan føres tilbage til den trofasthed den stamme viste Herren, da regnskabet efter Israels frafald med guldkalven skulle gøres op (2.Mos. 32:25-29).

Levis 3 sønner fik tildelt hver deres opgave ved Tabernaklet. Kehatitterne skulle tage sig af de indre ting, så som arken, forhænget og redskaberne (4.Mos. 4:1-20). Næste Torah portion fortæller om, at Gershonitterne skulle tage sig af de ydre ting ved tabernaklet, forgårdens forhæng og teltduge, mens meraritterne skulle bære de tunge ting som planker, tværlægter og stolper.

Forbillede for menigheden
De nøjagtige instruktioner i, hvordan de hele skulle foregå, springer i øjnene. Intet er overladt til levitternes og præsternes egen fantasi eller forgodtbefindende. Denne Torah portion viser formningen af et folk, et legeme, der skulle fungere efter præcise anordninger fra Herren, for at Hans vilje kunne ske og formål nåes. Dette er et forbillede på, hvordan Herren ønsker Sit legeme idag, Kirken, skal fungere.

De 3 levitslægter blev ikke spurgt om, hvad de helst ville, eller hvad de mente de havde anlæg for og var gode til. En menneskelig tilgang ville være, at udpege de stærke til at bære de tunge ting i tabernaklet og de svage til at tage sig af de lette ting, men sådan er Guds veje ikke. Han udvælger ikke efter vore anlæg, kapacitet og ønsker, men udruster i stedet for dem, Han vælger. Vores problem er, at vi går frem efter egen logik, hvilket kan ses, når vi danner menigheder efter en sådan logik og ikke efter Åndens målestok.

Paulus, som jo var velbevandret i Torahen, havde måske denne Torah portion i tankerne, da han skrev 1.Kor. 12-14 med tanke på Messias legeme.
Tildeling af nådegaver er ikke efter menneskelig målestok, men *"alt det virker den ene og samme ånd, der deler ud til hver enkelt, som den selv vil"* (1.Kor. 12:11).
Legemet er heller ikke en menneskelig logisk kreation, men *"Gud har nu engang givet hver enkelt del dens plads på legemet, som han ville det"* (1.Kor. 12:18).

Mange i legemet idag er ikke tilfredse med den plads eller nådegave, de har fået tildelt, og påtager sig ikke den opgave og det ansvar, Gud har givet dem. Mange vil hellere være noget andet i menigheden, end det de af nåde har fået givet. Som vi skal se i en senere Torah portion (4.Mosebog 16), stillede heller ikke Levis sønner sig tilfredse med det, de havde fået.

Det hellige almindelige præsteskab

4. Mosebog 4:22-7:89

I ugens Torahlæsning fortsættes optællingen (*Nasso* - Egentlig løft (hovedet) - altså "holde mandtal") af levitterne og tildelingen af deres tjeneste i Åbenbaringsteltet. Desuden introduceres vi for en anden slags præsteskab.

Jalousi

Lige så mystisk og fremmedartet ritualet vedrørende en kvinde, der bringes til præsten mistænkt for utroskab, kan forekomme, ligeså dagligdags er temaet, nemlig jalousi. I ritualet ligger en erkendelse af, at jalousi kan ødelægge selv det bedste forhold, hvis der ikke bliver taget hånd om det. Torahen foreskriver en måde, hvorpå jalousien en gang for alle enten kan blive bekræftet eller afkræftet. I begge tilfælde er det Gud selv, der med præsten som mellemmand, dømmer.

Kvinden bringes ind i Helligdommen foran Herrens ansigt og må først indvilge i at blive bedømt med mulighed for på det tidspunkt at bekende sin synd, hvis en sådan foreligger (4.Mos. 5:22). Er hun uskyldig vil bitterhedens vand ikke skade hende, men er hun skyldig, vil hun blive gjort ufrugtbar. I det første tilfælde vil manden stå tilbage som den skamfulde pga. de falske anklager, og i det andet tilfælde er det kvinden, der står med skammen.
I ritualet ligger der ikke blot en mulighed for at genskabe tillidsforholdet mellem manden og kvinden baseret på Guds dom, men også en klar tilkendegivelse af, hvor alvorligt utroskab er i Guds øjne.

Behandlingen af kvinden kan synes hård og ydmygende, så hvor er nåden i hendes tilfælde? Den findes i det mindste deri, at det er den alvidende og retfærdige Gud, der dømmer. Dommen afhænger ikke af en sygelig jaloux ægtemand eller for den sags skyld af andre, der afsiger en selvbestaltet dom, som ikke bliver verificeret. Er kvinden uskyldig, vil hun kunne gå derfra med løftet hoved, mens de falske anklagere må bøje deres. I sidste instans er det en beskyttelse af kvinden i et samfund, hvor hun måske ikke har den samme status og autoritet som manden.

Nasirær

4.Mos. 6:1-21 omhandler nasirær-loven. En nasirær er en person, der i en nærmere fastlagt periode og på en særlig måde indvier sig til Herren. I den

periode må han ikke indtage noget fra vintræet, hverken vådt eller tørt. Desuden må han ikke klippe sit hår og ikke komme i kontakt med lig.
I nasirærtiden ophøjer nasiræren sig til en slags 'præstestatus for lægmænd', hvor han i den givne periode forpligter sig på en større grad af hellighed. Hellighed i Skriften bærer i sig betydningen "at blive sat tilside for Gud til et særligt formål". Derfor går ordet 'indvielse' igen i beskrivelsen af nasiræren. Nasirærløftet giver altså ethvert menneske en ret til at lade sig indvie til Herren - ofte med et bestemt formål for øje - uden at skulle være af Arons slægt. To af formerne for afholdenhed - vin og kontakt med lig - spiller også ind hos præsterne i Helligdommen (3.Mos. 21:1,11; 2.Mos. 10:9-11), hvilket "låner" betydning til nasirærens hellighed.

Nasirærtiden kan være en kortere eller længere periode, hvor man er bundet af det afgivne løfte. Perioden kan vare hele livet som i Samsons (Dom. 13:4-5), Samuels (1.Sam. 1:11) og i Johannes Døbers tilfælde (Lukas 1:15). Højst sandsynligt indgik også Paulus et nasirærløfte (ApG. 18:18), hvor han ved den forordnede afslutning på nasirærtiden - som er foreskrevet i denne Torah portion - betalte udgifterne til de krævede ofringerne i templet for yderligere 4 personer, som også sluttede deres nasirærtid (ApG. 21:23).

Selvom det specifikke "nasirær-forløb", som omtales i Torahen, forudsætter et tempel, er der god grund til at tænke over forordningen og overveje selv at hengive sig til Herren i et tidsrum - måske i et særligt anliggende for at søge Ham for ny helligelse i livet. Fasten er en måde at gøre det på, enten det nu er faste fra føde, seksuelt samkvem (1.Kor. 7:5) eller andet.

Givere og gaver
Kapitel 7 er et af de kapitler, man kan forledes til hurtigt at læse igennem eller endog springe over, fordi det synes at være en lang endeløs gentagelse af de samme ord. Men intet i Guds ord er overflødigt. Tværtimod skal man være ekstra opmærksom på passagerne med de mange gentagelser, fordi disse måske netop afslører, at der er noget Gud har på hjerte at kommunikere til os.

Gentagelserne viser Guds hjerte for Sit folk. Alle gaver og givere er lige vigtige og kærkomne for Ham, de sidste så vel som de første. Helligånden kunne have valgt kun at skildre den første stammes, Judas, gaver og så tilføje, at alle andre stammer gjorde og gav det samme. Men hver stamme og stammehøvding som repræsentant inklusiv gaverne nævnes omhyggeligt med navns nævnelse. Gud

elsker enhver glad giver, og bliver øjensynligt ikke træt af at opregne hverken giverne eller de gaver, vi giver Ham. Det gælder også for os som hans børn idag.

"Lad os bestandig ved ham bringe Gud takoffer, det vil sige frugten af læber, som bekender hans navn." (Hebr. 13:15).

"Kom til ham, den levende sten, som blev vraget af mennesker, men er udsøgt og kostbar for Gud, og lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus, til et helligt præsteskab, der bringer åndelige ofre, som takket være Jesus Kristus er kærkomne for Gud." (1.Peter 2:4-5).

Måske kunne vi med inspiration i denne Torahtekst, som en slags moderne nasirær, indvie os til en periode, hvor vi som et helligt almindeligt præsteskab bringer Gud åndelige ofre gennem Messias Jesus.

Ledt af Guds herlighed

4. Mosebog 8:1-12:16

Opsætningen (*Beha'alotcha*) er af Menorahen, den syvarmede lysestage, som altid skulle lyse foran Herrens ansigt i tabernaklet.

Levitternes indvielse til tjenesten i Tabernaklet

I de foregående kapitler læste vi om levitternes udvælgelse til at tjene Herren og folket som en erstatning for alle de førstefødte, der var helliget Herren. Dette skulle være en påmindelse om drabet af alle førstefødte, da Han friede Israel ud af Egypten. Nu instrueres Moses så om, at foretage indsættelsen af levitterne til det udvalgte job.

Udvælgelse alene er ikke nok, der må en særlig indvielse og helligelse til, før levitterne er brugbare til tjenesten. Ved alle indvielser til tabernakeltjenesten spiller blod, vand og olie en betydelig rolle.

Heller ikke Jesu disciple kan - selvom de er udvalgt til at udføre et bestemt kald - tjene Ham uden en særlig indvielse, en fremstilling for Herren. I denne helligelse forekommer de samme ingredienser. Jesu blod, der renser Hans disciple og tjenere for al synd, vandet som det gamle menneske i dåben "går under i" og olien som tegn på Helligånden, der udruster tjenerne til opgaven.

Påsken i ødemarken

Herren minder israelitterne om at holde deres anden påske. Den første påske, som banede vejen for dem ud af Egypten (4.Mos. 9:1-2), skete i fangenskab, mens denne den anden foregik i friheden i ørkenen. Vi læser desuden i Josvas bog om en tredje påske, som Israel fejrer efter at have sat foden på jorden i Det forjættede Land" (Josva 5:10). Påsken og påskelammets blod var altså grundlaget både for udfrielsen fra slaveri, for vandringen mod Det forjættede Land og for indtagelsen af og livet i det lovede land.

Dette fortæller noget vigtigt til os: Jesu blod er grundlaget for, at vi kan slippe trældommen i syndens og dødens favntag. Det er også grundlaget for den vandring, vi nu er i mod den ny himmel og jord inklusiv de trængsler og forvandlinger, vi skal undergå på denne vandring. Endeligt er det grundlaget for, at vi kan entre og tilegne os livet i det Ny Jerusalem.

Guds ledelse

Herren ledte Israel ved sky- og ildsøjlen over tabernaklet. Når skyen blev liggende, forblev Israel i lejren, og når skyen flyttede sig, flyttede israelitterne

sig med den. Herren overlod ikke til Sit folk selv at finde ud af hvornår og i hvilken retning, de skulle bevæge sig. Den eneste, folket skulle gøre, var at have opmærksomheden og blikket rettet mod Guds bolig og skyen over den i stedet for selv at foretage egne kalkulationer om den bedste vej. Israel var aldrig i tvivl om vejen pga. Herrens tydelige ledelse.
Som troende kan vi være usikre med hensyn til Herrens ledelse og konstant spørge Ham om vejen, vi skal gå. Eller vi kan komme til Ham med alle gode forslag, som vi så forventer godkendt eller forkastet. Men det er ikke at blive ledt af Herren. Som i ørkenen viser Herren, at Han er opsat på at lede Sit folk - mere end folket er på at blive ledt af Ham. Der er ingen grund til at tro, at dette har ændret sig. Som i ørkenen må initiativet komme fra Ham og ikke fra os, og som i ørkenen må opmærksomheden være rettet mod Ham, så vi "fanger" ledelsen.
Sky- og ildsøjlen repræsenterer Herrens herlighed. Måske skulle vi alle grunde over, om det er Herrens eller vor egen herlighed, der hviler over det, vi foretager os, udretter og siger.

Opstandelsen og genkomsten

"*Og hvergang arken brød op, sagde Moses: 'Rejs dig, Herre, så dine fjender spredes og dine modstandere flygter for dig!' Og hver gang den standsede, sagde han: 'Vend tilbage, Herre, du Israels stammers titusinder!'*" (4.Mos. 10:35-36).
Disse to vers er i den hebraiske tekst omgivet af det hebraiske bogstav 'nun', men vist omvendt, som det ses nedenfor i ciklerne. 'Nun' er symbolet for en fisk, der bevæger sig i vand, hvilket i jødisk tradition signalerer liv. Et omvendt 'nun' kunne således passende signalere "omvendt død", altså opstandelse, liv af døde.
Tematisk passer det til versene. Da Messias Jesus rejste sig fra graven, slog Han alle fjenderne en gang for alle, og nu lyder råbet fra dem, der tilhører Ham, om, at Han skal vende tilbage med Sine hærskarere (Åb. 22:17).

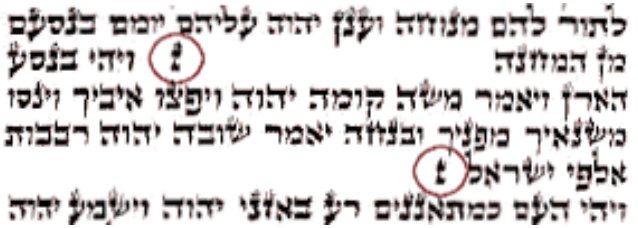

De ord, Moses udtalte, gennem 40 år i ørkenen skulle vise sig at være en præcis profeti om det, der skulle føre mennesket tilbage til Gud.

Sladder og stolthed

Torah portionen slutter med beretningen om Arons og Miriams oprør mod Moses. Måske var de blevet smittet af folkets forudgåede utilfredshed og grådighed (4.Mos. 11). Eller måske var Guds nådegaver til dem steget dem til hovedet og havde vækket en slumrende stolthed og jalousi. Hvorom alting er, så falder Guds dom over deres forehavende øjeblikkeligt, hvilket medfører, at Miriam bliver spedalsk. Denne begivenhed har foranlediget de jødiske skriftlærde til at konkludere, at årsagen til den bibelske spedalskhed (3.Mos. kap. 13-14) skal findes i tungens aktivitet, at det er en følge af ondsindet tale og sladder.

Jakob bekræfter alvoren i, hvordan vi bruger vores tunge, når han siger, at den kan intet menneske tæmme, og at med den både velsigner og forbander vi (Jakob 3:1-12).

Moses, som beskrives som den sagtmodigste mand på jorden (4.Mos. 12:3), brugte sin tunge rigtigt til at forsvare og gå i forbøn for Miriam, som netop havde fornægtet ham og stræbt efter hans position (4.Mos. 12:13), hvilket afslørede hans karakter som en sand Guds mand.

"*Velsign dem, der forbander jer, bed for dem, der, mishandler jer*" (Lukas 6:28). Moses kendte sin Messias og fulgte Ham trofast.

Hvad spejder du efter?

4. Mosebog 13:1-15:41

Gud befaler Moses at sende (*Sh'lach*) spejdere ud for at udspionere Kana'ans land. Da spejderne skulle være overhovederne for Israels 12 stammer, ville deres afrapportering, når de kom tilbage, være udslagsgivende for folkets indstilling.

Hvad vi ser på

Efter i 40 dage at have udspioneret landet og dets indbyggere vendte de 12 spejdere tilbage med en enig rapport om, at landet som lovet flød med mælk og honning, og at indbyggerne var kæmper, der levede i befæstede byer. Der hørte enigheden så op. 10 af spejderne var blevet så modløse pga. indbyggernes frygtindgydende styrke, at de ikke ville forsøge at erobre landet, mens Josva og Kaleb som de eneste mente, de sagtens kunne indtage landet.
Holdningsforskellen lå i, hvad de så på. De ti så på de ugunstige omstændigheder ift. deres egen styrke, mens de to så på Gud og Hans styrke. Det ene skaber mismod og opgivenhed, mens det andet vækker tro. Det er et eviggyldigt princip, der dramatiseres her i Torah portionen. Hver gang vi fokuserer på os selv og omstændighederne, bedrøves og lammes vi, mens vi opmuntres i troen, når vi ser hen til Gud for opfyldelsen af Hans ord i vore liv. Også Peter måtte sande dette, da han gik på vandet hen mod Messias Jesus (Matt. 14:25-33). Mens blikket var rettet mod Jesus, gik han på vandet, men da han begyndte at se på omstændighederne, han befandt sig i, begyndte han at synke.
Senere i Israels historie skulle folket møde endnu en Anak-søn i skikkelse af Goliat. Også her tøvede Israelitterne, men den dag fødtes en konge, David. Han gik frem med blikket rettet mod Hærskares Herre og strakte mod alle odds kæmpen til jorden (1.Sam. 17)

Oprør, tilgivelse og falsk omvendelse

De 10 spejdere fik folket med sig, og modløsheden udviklede sig til åbent oprør med ønsket om, at vende tilbage til Egypten. Det var en hån mod Herren (4.Mos. 14:11), som derfor truede med tilintetgørelse af israelitterne, men igen træder Moses i karakter som forbeder for Israel. På Moses' bøn tilgiver Herren Israel (4.Mos. 14:20), men ikke uden konsekvenser, for ingen af de oprørske mænd fik lov til at komme ind i landet. Folket måtte vandre i ødemarken, indtil pågældende generations mænd var døde.

Åndeligt set er det et billede på, at kød og blod ikke kan arve Guds Rige. Et menneske må fødes på ny for at kunne se og entre Guds Rige. Det, der er kød, må dø, det kan ikke komme ind i Det forjættede Land. Det gjaldt dengang, og det gælder idag. Heri ligger forklaringen på, at vort liv ofte kan føles som en ørkenvandring. Der er noget i os, som Gud i Sin nåde må befri os for, før Han fører os ind i Sin herlighed. I stedet for at give ondt af os, skulle vi lære udholdende og tålmodigt at vente.

Da folket hørte Guds dom, fortrød det deres modvilje og besluttede at gøre det godt igen ved bagefter at gå ind i landet. Omvendelse er godt, hvis den er ægte og efter Guds vilje, ellers afføder den bare død (se 2.Kor. 7:9-10), og for Israels våbenføre mænd blev netop døden udkommet af deres "omvendelse", for da de efterfølgende gik ind i landet, led de et forsmædeligt nederlag (4.Mos. 14:44-45). Hele forklaringen ligger i, at Guds nærvær, symboliseret ved Pagtens Ark, ikke gik med.
Israel erfarede syndens to skikkelser i form af at undlade at gøre det Gud befaler, og gøre det, Han ikke befaler. Måtte vi lære af dette, så vi ikke også skal høste smertelige erfaringer.

Trofastheden
Hvor 4.Mos. 14 lærer os, at der er en alvorlig konsekvens af synd og ulydighed, lærer 4.Mos. 15 os, at den dog ikke kan annullere Guds udvælgelse, trofasthed og løfter.
Kapitel 14 slutter med konsekvensen af ulydigheden (v. 43), og kapitel 15 begynder med, at Guds trofasthed står fast: *"Når I kommer ind i det land, jeg giver jer at bo i…"* (v. 2). Hvor må det have været sød musik i ørerne på israelitterne, at høre Gud gentage Sit løfte om Det forjættede Land, og at der ville komme en tid, hvor Han ville tage imod deres ofre.

Dette udslag af Guds grænseløse nåde - at korrigere uden at give slip på Hans børn - rummer den fare, at man kan misbruge eller misforstå den nåde og lade den blive en anledning for kødet, hvilket både Paulus og Peter advarer imod (Gal. 5:13; 1.Peter 2:16).
Måske skal hændelsen i 4.Mos. 15:32-36 ses i dette lys. Moses tør ikke træffe en afgørelse udelukkende ud fra det, der sker i det synlige. Han må have Herrens indblik i hjertet på den mand, der trodser Guds bud. Også her kan Moses tjene som et forbillede for os. Han dømmer ikke efter det, hans øjne ser, men venter på Herrens dom.

Påmindelsen om og kraften i Guds bud

Torah portionen slutter meget passende med befalingen om, at israelitterne skal sy kvaster på deres tøj som en varig ydre påmindelse om vigtigheden af den indre lydighed mod Guds bud (4.Mos. 15:38-41).

På mange ortodokse jøders klædedragt ses den dag idag disse kvaster. Den egentlige opfyldelse af buddet sker selvfølgelig i hjertet og ikke på tøjet, men for Gud er både det indvendige og udvendige vigtigt - ellers ville Messias Jesus, som jo ikke havde synd, ikke have behøvet at bære kvasterne på sit tøj, men som en retfærdig jøde opfyldte Han også den del af Guds bud.

Vi kan læse i Evangelierne, hvordan mennesker søgte at komme til at røre ved kvasterne på Jesu tøj og således blive helbredt og frelst (Matt. 9:20;14:36). For jøderne, der behøvede helbredelse og hjælp, var kvasterne et symbol på Guds barmhjertighed og retfærdighed - og netop dette fandt de i Herren Jesus. Der er kraft i et retfærdigt og lydigt liv i og mod Guds bud (Jakob 5:16).

Sande og falske ledere og deres lod

4. Mosebog 16:1-18:32

Kora (*Korach*), som denne Torah portion er opkaldt efter, er navnet på en af anførerne for oprøret mod Moses og Herren. Han var kehattit fra Levis stamme. Hans medsammensvorne var Datan fra Rubens stamme.

Misundelse og selvhævdelse

Kora var ikke tilfreds med den opgave, Herren havde tildelt ham, og tragtede efter Arons præstetjeneste, som Herren udtrykkeligt havde sagt, at kehattitterne ikke måtte komme i nærheden af (4.Mos. 4:1-20). For Datans vedkommende bundede misundelsen sikkert i, at han som den førstefødte var blevet tilsidesat som præst for Herren og måtte vige pladsen for levitterne (4.Mos. 3:45), og at han iøvrigt også måtte overlade den førstefødtes dobbelte velsignelse til Josef som følge af sin stamfader Rubens utroskab med Jakobs medhustru (1.Mos. 49:4; 1.Krøn. 5:1).

Begge ville altså have del i præstetjenesten, og Moses føjede dem ved at lade det komme an på en prøve om, hvorvidt Herren kunne godtage dem som præster eller ej. Det skulle ske ved at frembære røgelsesild på fyrbækkenerne. Kora og 250 andre tog udfordringen op, hvilket førte til deres endeligt. Oprørenes sørgelige skæbne var ikke så meget et udslag af Herrens straf, som det var en stadfæstelse af Hans ord. Israelitterne var blevet givet hver deres kald at udføre og advaret om, at kun Arons slægt måtte forrette præstetjeneste; andre ville dø.

Selvom vi ikke oplever den samme kontante afregning i menigheden idag, så tjener Torah portionen alligevel som instruktion for menighedslivet. Gud har en passende opgave til hver enkelt, som Han nu vil det. Vi skal ikke søge at få andres kald og position, men glad tjene Herren, der hvor Han sætter os og med de nådegaver, Han tildeler os.

Det betyder på den anden side ikke, at menighedsledere kan bruge denne Torah portion til at manifestere deres position. For det første er kaldelsen i menigheden ikke så tydelig som i Israels organisering, og for det andet åbner Skriften selv for muligheden af, at gå i rette med både ældste og ledere, hvilket dog må ske retfærdigt og på det rigtige grundlag (1.Tim. 5:19).

Hvis hjertets indstilling er ret, vil der ikke være hverken misundelse eller selvhævdelse, for hvor disse ting er til stede, hersker der alt muligt ondt (Jakob 3:16).

Forbøn
Forbøn er et stort tema i denne Torah portion. Vi ser, hvordan Moses og Aron går i forbøn for dem, som egentlig vil dem til livs eller i det mindste have dem sat fra bestillingen, så disse ikke skal udsættes for Herrens straf og vrede (4.Mos. 16:4, 22). Det viser noget om, at netop Moses og Aron havde forstået, at præstetjenesten drejer sig om at stå i kløften mellem Gud og mennesker og forrette tjeneste der. Det tjener til belæring for menighedens ledere idag. De skal ikke kun selv bedes for af menigheden, men de må være parate til at bede for alle i flokken, selv for dem, der ikke er dem venligt stemt.

Det var Arons forbønstjeneste, der reddede folket fra at gå til grunde som følge af deres modvilje mod Moses og Aron. Aron løb ind blandt forsamlingen med fyrbækkenet med røgelsen på og skaffede folket soning, idet han stillede sig mellem de levende og døde (4.Mos. 17:12-15).
Vi ved fra Åbenbaringsbogen 8:3-4, at røgelse på fyrbækkenet symboliserer bøn, hvilket Moses var vidende om, da alle redskaberne i tabernaklet var en efterligning af dem i Himlen (2.Mos. 25:38-40).
Så Aron kastede sig ind i forsamlingen med fare for eget liv for at forrette forbønstjensten med de redskaber, Gud havde udvalgt til det. Den handling spejler englenes handling med vore bønner for hinanden og for verden idag (Åb. 8:3-5).

En lille sløjfe på beretningen er, at nogle af Koras efterkommere måtte have undsagt ham i hans oprør, hvorfor de blev sparet for udryddelse (4.Mos. 26:11). Mindst 11 af salmerne i Salmernes Bog er skrevet af Kora-sønnerne, hvilket blot understreger Gud som tilgivelsens og genoprettelsens Gud.

Liv af døde
Herren udvælger Arons slægtsgren påny på den mest sigende måde, idet Han så at sige placerer Aron under Messias Jesu scepter ved foden af korset (4.Mos. 17:17-26).
Gud befaler Moses at tage en stav for hver stamme og lægge dem ind i tabernaklet for Herrens ansigt en nat over. Alle stavene er af dødt træ, og kun Arons stav får liv, sætter skud og blomstrer. Ved at give liv til noget dødt udvælger Gud Aron til præstetjenesten.

Det er let at se, hvordan dette viser hen til Messias Jesus, som også var død og blev begravet, men som rejste sig i opstandelsen til nyt liv for at være ypperstepræst for os i det himmelske for evigt.
Gud kan kun bruge det, der har været igennem døden og er blevet levende igen for aldrig mere at dø. Det er også en henvisning til vores tjeneste for Gud. Kun det i os, der er blevet berørt af korsets virkelighed, kan tjene Gud. I selvfornægtelsen får vi del i opstandelseslivet.

Da sagde Jesus til sine disciple: "*Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig. Den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig, skal finde det"* (Matt. 16:24-25).

Dødens urenhed og den levende Gud

4. Mosebog 19:1-22:1

Navnet på denne uges Torah portion relaterer sig til de rituelle regler (*Chukat*), der skal give israelitterne renselse, efter de har været i berøring med lig. Desuden berettes der om Miriams og Arons død, Moses og Arons fejltrin samt frelsen ved kobberslangen.
Vi kan endvidere konstatere, at et eller andet sted i afsnittet "forsvinder" 37-38 års ørkenvandring uden specifik omtale. Enten refererer "den første måned" (4.Mos. 20:1) til det 3. år eller til det 40. år af ørkenvandringen. Men fra 4.Mos. 20:14 er vi med sikkerhed i det 40. år lige før indgangen til Israels land. Tavsheden om de 38 års vandring skyldes sikkert, at det er en "dødens udflugt", hvor man afventer, at de ulydige israelitter, der ikke ville indtage landet, skulle dø. 4.Mos. 19 beskriver så, hvordan Israel skulle omgås al denne død.

Renselse for død

I Skriften hører synd og død sammen. Døden kom til mennesket som følge af synden, hvilket gør døden uren i Den Levende Guds øjne. I Ham er der kun retfærdighed og liv. Når en israelit derfor kom i kontakt med en afdød, blev han eller hun uren og måtte renses for igen at kunne komme ind i Guds nærvær i Tabernaklet.
Alligevel befaler Gud, at man som en god gerning skal tage sig af de døde og begrave dem. Selv forbrydere skal man vise den godhed at begrave (5.Mos. 21:22-23) - også de er skabte i Guds billede. Således vises også de ulydige krigere, der måtte dø i ørkenen, en ære ved at blive begravet. Men samtidig bliver man uren ved denne omgang med lig og må renses. Dette sker ved, at man tager asken fra en fejlfri rød ko, som er brændt sammen med cedertræ, isop og karminrødt garn, og blander asken med rent vand, som så stænkes på den person eller de materialer, der er kommet i kontakt med døden. Derefter erklæres personen og genstandene for rene.

I Torahens instruktioner illustreres for det første Guds retfærdighed og hellighed, så vi bedre kan forstå Hans karakter. For det andet giver den os dyrebare billeder på den endelige forløsning i Messias Jesus. Således er denne Torah portions renselsesritualer mættet med henvisninger til Jesu frelsesværk:

- Koen skulle være uden fejl (4.Mos. 19:2) - Messias Jesus var syndfri og uden fejl.
- Koen måtte ikke have båret åg (4.Mos.19:2) - Herren trællede ikke for verden, Han bar kun Faderens åg.
- Koen skulle modsat andre syndofre slagtes uden for lejren (4.Mos. 19:3) - Jesus blev korsfæstet uden for byporten, hvor vi opfrodres til at opsøge Ham for at dele Hans skæbne (Hebr. 13:12-13).
- Koens blod var alene forbeholdt Gud (4.Mos. 19:4) - Jesus gik ind i den himmelske helligdom til Faderen med Sit blod. Det er afgørende for blodets rensende virkning, at Faderen ser og godtager det.
- Bortset fra blodet, som bringes ind i Det Allerhelligste, skal alt andet brændes (4.Mos. 19:5-6) - I Jesu død for os går alt til grunde tillige med verden og dens "materialer".
- I asken ser vi vore syndere og verden tilintetgjort, som i Jesu død. Vi er korsfæstet med Ham.
- Koen kommer ikke tilbage fra asken. Asken er således en påmindelse om, at Jesu død er en en-gang-for-alle begivenhed, der rækker til alle tider.

"*Når nu blodet af bukke og tyre og asken af en ung ko ved at stænkes på mennesker, som er blevet urene, helliger dem og gør dem rene i det ydre, så må Kristus, der i kraft af en evig ånd frembar sig selv som et lydefrit offer til Gud, med sit blod langt bedre kunne rense vor samvittighed fra døde gerninger, så vi kan tjene den levende Gud*" (Hebr. 9:13-14).

Om at se og blive frelst

I forbindelse med en af israelitternes utallige brokkerier over deres liv og skæbne (vi ligner dem), sendte Gud slanger, som bed folket, hvilket førte til manges død (4.Mos. 21:4-9). Da Israel omvendte sig, forbarmede Herren sig og befalede Moses at rejse en kobberslange. Når de, der var blevet bidt, så rettede deres blik mod kobberslangen, blev de helbredt. Modgiften var altså hverken lægebesøg eller terapi, men *at se*!
Man kan godt forstille sig, at mange måske ikke troede på den kur og i stedet søgte andre løsninger inden for det menneskeligt mulige, men det var alene synet på kobberslangen, der kunne frelse.

Herren sammenligner denne begivenhed med frelsen i sig selv (Johs. 3:14-18), hvilket giver en enestående undervisning i, hvordan vi får evigt liv i Ham.
Vi er alle siden Edens Have bidt af slangen og bærer en dødbringende gift. i os, der er kommet ind gennem ulydighed og selvrådighed. Men Gud har

fundet en udvej til os. Hvis vi i simpel tro ser hen til den korsfæstede og opstandne Herre, som blev en forbandelse for vores skyld - nøjagtig som Israels skulle se hen på et billede af det, der havde bidt dem - så helbredes og frelses vi til evigt liv.
Når vi med tro i hjertet ser hen på Jesus, føder Helligånden evigt liv i os fra Ham, vi ser på. Og derefter er det ikke meningen, at vi skal tage blikket fra Ham igen. Gør vi det, slår slangen til igen.

Det drejer sig om *at se* hen til Herren - hvad enten det er for helbredelse for synd og udfrielse fra død eller for fysiske sygdomme og mentale svagheder. Vi må se hen til Ham og ikke lade blikket flakke. Det er evangeliet for simple mennesker. Vi frelses ved *at se* på Ham, vi forvandles nu her i tiden ved *at se* på Ham (2.Kor. 3:18), og vi bliver ligesom Ham ved *at se* på Ham (1.Johs. 3:2b).

Den kur vil verden ikke vide af. Måske forekommer den mange for simpel og æreløs, som om der må noget mere til, noget vi selv kan tage æren for eller kontrollere. Men for den troende er det naturligt *at se* hen til Herren for alle genvordigheder og blive frelst og glad igen. Den eneste forudsætning er, at man erkender, at man er blevet bidt af slangen og trænger til liv og helbredelse. Ellers vil man næppe bevæge sig uden for lejren til Ham, der formår alle ting.

Hvem kan forbande, når Gud velsigner?

4. Mosebog 22:2-25:9

Torah afsnittet bærer navn efter Moabs konge, Balak (*Balach*), som ville udslette Israel, fordi han var bange for dets styrke og talrighed. Med den ambition indskriver Balak sig i en lang række af konger og regenter i historien, der vil gøre det af med Guds folk, Israel. Det lykkedes hverken for Balak, dem før ham eller efter ham, ligesom det heller ikke vil lykkes for dem, verden endnu ikke har set.

Velsignelse og forbandelse

Balak synes at høre til de åndeligt set mest indsigtsfulde af de tyranner, der gennem tiden har forsøgt at komme Israel til livs. Hvor Farao brugte tvangsarbejde og Hitler gaskamre, forsøgte Balak sig med åndelige midler og ordets magt. Tilsyneladende vidste han, at både liv og død er i tungens vold (Ordspr. 18:21).

Vi ved, at når Gud velsigner, taler Han liv og frugtbarhed ind i mennesker (1.Mos. 1:28). Da mennesket er skabt i Guds billede, har det noget af samme kraft i munden. At tale velsignelse over andre er at tale godt om dem og tale liv ind over dem. At forbande andre er at tale ondt om dem og dermed død ind i deres liv. Vi gør klogt i at have det i tankerne, før vi taler.

Balak hyrer en profet, Bileam, til at udtale en forbandelse over Guds folk for at blive af med det. Og Bileam er på trods af sin tilsyneladende fromhed kun alt for villig til at deltage i komplottet (2. Peter 2:15; Judas 1:11). Men Herren styrer Bileams tunge, så der ud af hans mund kun kommer liv og gode ord over Israel, endda nogle af de smukkeste profetier om folket, der overhovedet findes i Skriften, tillige med en strålende forudsigelse om den Messias, der skulle dukke frem af Israels historie (4.Mos. 24:17). Spåmanden Bileam og med ham Balak må således sande, at spådomskunst inter udretter mod Jakob (4.Mos. 23:23). Hvem kan forbande, når Gud velsigner? Dette gælder for Israel, som det gælder for Messias' legeme.

Profeter og profetier

Der er for mange, der idag søger at gå i Balaks og Bileams profetiske fodspor og tale nedsættende om Israel. Desværre findes disse også i Kirken. Vores Torah portion kan hjælpe med at få det rette perspektiv på Israel, så vi samarbejder med Gud i Hans plan. Det drejer sig nemlig slet ikke om,

hvorvidt Israel opfører sig rigtigt eller forkert, men om Guds løfter og udvælgelse.
Hvis vi ser på Israels opførsel under ørkenvandringen med de talrige oprør mod Gud, er der al mulig grund til at tale nedsættende om dem, men det forbyder Herren os så åbenlyst at gøre. Sådan kan vi også idag finde en række fejl i Israels opførsel, men alligevel er det ikke op til os at dømme dem. De er velsignet for fædrenes skyld, og fordi Gud har lovet dem land og genoprettelse - og ikke fordi de er uden fejl. Så profetier og profeter kan i det mindste til en vis grad bedømmes på deres forhold til Israel.

Der er en tydelig sammenhæng mellem at velsigne og tale profetisk. Paulus opfordrer os til under kærlighedens banner at tale profetisk til menneskers opbyggelse, formaning og trøst (1.Kor. 14:1-3). Gud ønsker at velsigne, og vi kan søge Ham for at bringe den velsignelse videre gennem ord fra Ham til liv for andre mennesker. Det kan indbefatte endog strenge irettesættelser, men altid ud fra ønsket om at give liv til dem, der tales til. Er motivet et andet, bliver "profetien" til forbandelse og død.
Og skulle Herren bruge os til at udtale profetiske velsignelser, så kan vi tænke på, at det ikke er noget, vi kan smykke os af, da Han er i stand til at bruge selv et æsel til at forhindre andres ulykker (4.Mos. 22:28-33).

Ødelæggelsen indefra
Da Bileam og Balak indså, de ikke kunne gøre skade på Israel udefra med forbandelser og spådomskunst, skiftede de taktik og førte "krigen" ind i israelitternes egen lejr (4.Mos. 25:1-9). De sendte moabittiske kvinder ind i Israel, så Israelitterne med dem begik både utugt og dyrkede deres afguder (4.Mos .31:16; Åb. 2:14) - to ting der i Skriften næsten altid går hånd i hånd, fordi det ene fører det andet med sig, selvom det ikke altid er synligt.
Det Bileam ikke kunne udefra, kunne synden indefra, nemlig vække Herrens vrede. Intet udefrakommende kan skille os fra Gud, kun vor egen synd kan. Samme taktik brugte Satan i Edens Have. Han kunne ikke skade Adam og Eva, det skulle han have dem selv til ved at få dem til at bryde med Skaberen. En lignende taktik bruger Satan idag - både mod Israel og mod Kirken. Vi skal ikke være så bange for Satan, han kan i virkeligheden ikke gøre os så forfærdeligt meget. Men vi skal være bange for os selv og vor eget kød. Satan har kun den magt, vi rækker ham - bevidst og villet eller ubevidst og uvillet. Men holder vi os til Herren og straks bringer ethvert fejltrin frem for Ham, er Han retfærdig og tilgiver os, og intet kan skade os (1. Johs. 1:7-10).

Herren befalede Moses og folkets overhoveder at skære det kødelige væk fra Israel, hvilket de tilsyneladende tøvede med, selvom utugten og afgudsdyrkelsen blev dyrket provokerende åbenlyst (4.Mos. 25:4-6). Men præsten Pinehas stod frem og standsede plagen ved at jage en lanse gennem synden og synderne. På den måde reddede han Israel, så "kun" 24.000 måtte undgælde.

Pinehas' lanse frelste Israel ved den begivenhed, men fjernede ikke roden til miseren. Dertil behøvedes en anden lanse eller spyd, som blev jaget igennem Israels allerøverste overhoved og Konge på et kors mange århundrede senere (Johs. 19:34; 1.Johs. 5:6-8). Der blev ikke blot synden, men også synderen gennemboret og behandlet en gang for alle. Pinehas lanse gik gennem de skyldige, mens det romerske spyd gik gennem den uskyldige på alle skyldiges vegne. Deri ligger den forløsende og evige kraft.

Til hverdag og fest

4. Mosebog 25:11-30:1

Ugens Torahafsnit har navn efter Arons barnebarn Pinehas (*Pinchas*), som ved sin nidkædhed og resolutte indgriben afværgede Herrens vrede. Som belønning gav Herren ham og hans efterkommere en evig fredspagt og præstetjeneste. Pinehas var en fremtrædende leder, ligesom den mand og kvinde, som førte an i frafaldet og døde for Pinehas hånd, var det. Dette viser lederes store ansvar. Deres adfærd kan føre til henholdsvis hellighed og fald for dem, som følger dem.

Mangfoldighed og beskæring

Moses havde på Guds befaling holdt mandtal og hærmønstring over Israel ved begyndelsen af ørkenvandringen (4.Mos. 1:1-3). Nu her ved slutningen af vandringen, holdes endnu en optælling. Ved den første optælling var der 603.550 våbenføre mænd, mens antallet her ved den anden var reduceret til 601.730. Af de våbenføre mænd fra den første tælling overlevede kun Josva og Kaleb, fordi de som de eneste stolede på, at Herren ville give dem Det Forjættede Land. Nu stod en ny hær så klar til erobringen af landet.
I optællingen ser vi to vigtige principper om ulydighed og beskæring. Gud havde ofte lovet Israel, at de skulle blive talrige som himlens stjerne og havets sand, men her ser vi det modsatte; de blev færre som følge af ulydighed og troløshed mod Herren. Lydighed og trofasthed vil altid fremme Herrens løfter til os. Men troløshed og vantro kan dog ikke forhindre Gud i at opfylde Sine løfter, hverken til Israel eller os, men der må en beskæring til. Det døde må kappes af, så det levende kan vokse og gro. Således måtte 603.550 mænd minus to dø for at give plads til andre, der i tro ville kæmpe under Herrens banner. Messias Jesus taler om dette i Johs. 15, hvor Han betegner sig selv som vintræet og Sine disciple som grenene. Vi må modtage den beskæring i vore liv, der er nødvendig for at Guds liv og løfter kan gro frem. Interessant er det, at vintræet i Skriften samtidig er et symbol på Israel (Es. 5:1-7; Matt. 21:33-46). Både Israel og de troende fra nationerne næres af samme livstræ og må udholde den samme beskæring.

Moses' fejltrin

Moses og Arons fejltrin kostede dem adgangen til Det Forjættede Land, fordi de "*ikke troede på Herren og agtede Hans hellighed for øjnene af israelitterne*" (4.Mos. 4:12) og "*trodsede Herrens befaling*" (4.Mos. 27:12,14). Nøjagtig hvori deres

overtrædelse lå er der mange meninger om i de jødiske skrifter, men Moses slog på klippen i stedet for at tale til den, ligesom han tydeligvis for en sjælden gangs skyld mistede besindelsen (4.Mos. 20:8,11). Måske var den egentlige forseelse, at Moses satte sig selv i Guds sted, da han sagde "mon *vi* kan få vand ud til jer" (4.Mos. 20:10), som om det var noget, Aron og han kunne gøre i egen kraft.
Hvorom alting er, så stod Herrens beslutning fast. Hverken Moses eller Aron kom ind i Israel ved den lejlighed. Det må de vente med til opstandelsen, når alt genoprettes.
Det kan synes en hård skæbne for Moses, som havde slidt i 40 år med et genstridigt folk og trofast gjort Herrens gerning, kun at få lov til at kigge ind i det land, der bar så mange løfter i sig. Men heri ser vi Guds strenghed mod dem, Han sætter i spidsen for Sit folk. Af dem kræves en højere grad af hellighed, besindighed og kærlighed både til Gud og dem, de er hyrder for.

Moses var fårehyrde i 40 år, før han blev folkehyrde i 40 år, og selv i den stund hans egne drømme om landet blev knust, tænkte han som en sand hyrde på Herrens folk og bad Gud om en efterfølger, der kunne tage sig af folket. Det blev Josva, som trofast og uegennyttig havde stået Moses bi i alle årerne, der blev indsat som Moses efterfølger.

Til hverdag og fest
4.Mos. 28 og 29 beskriver de ofringer, der skulle bringes i Guds Helligdom. Det drejer sig om både hverdagsofringer og ofringerne til Herrens fester, som er forordnet i 3.Mos. 23.
Ordet *offer* på hebraisk er *korban*, som betyder at *bringe nær*. Ordet går igen i det hebraiske ord for *slægtning*. Når man altså kommer nær til Gud som Hans familiemedlem, må man medbringe et offer. Dette viser samtidig Herrens ønske om at have Sit folk omkring sig og lade dem komme nær. Gud er kærlighed, og kærligheden ønsker at være sammen med de elskede. Således er befalingerne om ofringerne en kærlighedserklæring og invitation til Israel om at komme nær til Gud på hverdage og festdage. Ofringerne er ikke noget indviklet eller besværligt, det er noget ganske vidunderligt for dem, der ønsker at være i Herrens nærvær.
Vores *korban* idag er Messias Jesus. Gennem Hans offer for os og i Hans navn kan vi komme Gud nær og nyde fællesskabet med Ham. Som Gud sørgede for de offerdyr, der blev bragt i det jordiske tempel, har Han sørget for det endegyldige offer ved Hans søn, der for evigt bringer os ind i det allerhelligste i

Himlen (Hebr. 10:19). Vi kan ikke og behøver ikke komme til den hellige Gud i eget navn, for vi har fået navnet over alle navne til at komme i: Messias Jesus. Det alene er årsagen til, at vi kan komme, som vi er: Tilgivne og af nåde retfærdiggjorte syndere. Og i det navn kan vi fejre fællesskabet med Herren på hverdage og festdage (3.Mos. 23).

Israel befales på hverdage at bringe to lam som brændoffer, ét om morgenen og ét om aftenen (4.Mos. 28:3-4). Disse to ofringer, som iøvrigt danner grundlaget for de daglige bønnetider i de jødiske synagoger den dag idag, kan også tjene som et forbillede for vores daglige personlige andagter. Det kan minde os om at sætte mindst to daglige stunder til side til aktivt at søge Herren og fællesskabet med Ham. Vi har brug for sådanne fastsatte tider - stævnemøder med Herren - for ikke at drive væk i dagliglivets gøremål. Verden har altid noget, der lige skal gøres, men hvis vi søger Guds rige først, skal vi nok nå alt det andet også (Matt. 6:33).

En mand, et ord

4. Mosebog 30:2-32:42

I ugens Torahportion (*Mattot - Stammer*) gives forordningerne for aflæggelse af løfter til Herren, beskrivelsen af sejren over midjanitterne samt tildelingen af jordlodderne til Rubens, Gads og halvdelens af Manasses stamme..

Aflæggelse af løfter til Herren

I 4.Mos. 30 omtales betingelserne for aflæggelse af et mundtligt udtalt løfte til Herren enten i form af et løfte om at gøre noget eller afholde sig fra at gøre noget. Det kunne være at forpligte sig til at give noget til Helligdommen (3.Mos. 27:1-13) eller som nazirær at leve i afholdenhed (4.Mos. 6:1-21) eller noget af mere personlig karakter.

Hvis løftet gives af en mand, skal det indfries under alle forhold. Afgives det derimod af en kvinde, kan løftet ophæves af den mand, under hvis autoritet hun lever, om det er hendes far eller ægtemand. Betingelsen er, at det skal ophæves samme dag, han erfarer det. Ellers står løftet ved magt.

Den dag manden hører om løftet, overgår det overordnede ansvar for løftets indfrielse til ham og dermed også konsekvensen af et eventuelt løftebrud. En enke eller fraskilt kvinde betragtes som selvstændige personer, hvorfor løftet i deres tilfælde ikke kan ophæves.

Bestemmelsen viser, at i Guds husholding er manden den ansvarsbærende over for Gud. Det betyder ikke, at han har bestemmelsesretten over kvindens forhold til Gud, idet hun jo - som det her beskrives - kan aflægge suveræne løfter til Herren. Men han har alligevel det overordnede ansvar. Vi ser dette hos Adam og Eva. Det var Eva, der først spiste af den forbudte frugt, men gennem hele Skriften er det Adam, der pålægges skylden. Mandens ansvar for kvinden er givet som en beskyttelse af hende, ikke som en tyranni over hende. Paulus skriver i bl.a. 1.Kor. 11:1-16 om ansvar og autoritet i forholdet mellem mand og kvinde.

Det er en alvorlig sag, at aflægge et mundtligt udtalt løfte til Herren, som det også påpeges andre steder i Skriften. "*Når du aflægger et løfte til Gud, må du ikke tøve med at indfri det, for han bryder sig ikke om tåber! Indfri dit løfte! Det er bedre, at du ikke aflægger løfte, end at du gør det og ikke indfrier det.*" (Præd. 5:3-4).

Også Jesus advarer mod letsindigt at love noget gennem højtideligt aflagte løfter (Matt. 5:33-37). Som Hans disciple skal vores tale altid være sand, uanset i hvilke sammenhænge, vi ytrer os, og uanset om vi taler under ed eller i en

hverdagssituation. Hvis mennesker ikke kan stole på det, vi siger, hvordan skal de så kunne stole på Herrens ord, som vi siger, vi følger.

Sejren over 'fristerne'

Som hans sidste gerning befaler Herren Moses at skaffe Israel hævn over midjanitterne, hvorefter Moses bliver kaldt hjem. Det hebraiske ord for 'hævn' bærer mere betydningen i sig af 'oprejsning' og 'gengældelse' end egentlig blind hævn, som er langt fra Guds karakter.

Midjanitterne var blevet årsag til Israels frafald fra den levende Gud gennem snedige fristelser. De havde bevidst søgt at ødelægge forholdet mellem Gud og Hans folk ved at lokke Israel til noget, de vidste, Gud ikke tolererede. Dette er stadig Satans metode. Han frister Guds folk til synd, hvorefter han foran Gud anklager dem for det, han har lokket dem til - i håbet om at Gud for Sin helligheds og retfærdigheds skyld må forkaste Sit folk.

'Hævnen' over midjanitterne var en nødvendig fjernelse af det, der insisterede på at ødelægge pagtsforholdet til mellem Herren og Israel. Moses udførte befalingen, selvom det måtte have gjort ham ondt så brutalt at slå midjanitterne, da han jo selv var gift med en midjanittisk kvinde, Zippora, og havde nydt godt af sin svigerfars råd (2.Mos. 2:16-22;18:24-26). Desuden stammede midjanitterne fra Abraham (1.Mos. 25:2).

Det kan måske være svært at læse om Israels krigsscener i Bibelen, men de har direkte relevans for os som troende idag. Guds modstander, Satan, har altid forsøgt at udrydde Israel gennem andre folkeslag, for at Guds løfter til hele verden om, at der skulle komme en frelser fra Israel, skulle forhindres. Var Israel ikke blevet bevaret, havde vi ikke haft en frelser idag! Problemet er stadig det samme. Udryddes Israel, kan Jesus ikke komme tilbage til Sit folk på oliebjerget og frelse det, som lovet.

Nogen må dø

Selvom krigen mod Midjan var forordnet af Gud, befales alle, der har dræbt nogen eller rørt ved de dræbte, at rense sig (4.Mos. 31:19) ifølge forordningerne herfor, før de igen kunne komme ind i Guds nærvær (4.Mos. 19).

Heri ses det, hvor langt blodsudgydelser ligger fra Guds hjerte. Det retfærdiggøres kun ved, at det kan forhindre en endnu større ulykke, nemlig at ingen bliver frelst.

"…..*Gud, vor frelser, som vil, at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden"* (1.Tim. 2:3-4).
Men erkendelsen af den sandhed og frelse må holdes i live blandt mennesker gennem Guds folk, både Israel og kirken. Derfor må det folk, som er bærer af nåden, for enhver pris holdes i live.
Midjanitterne måtte betale prisen, for at Israel kunne overleve. Omkring 1400 år senere, måtte Guds Søn betale den endelige pris, for at hele verden kunne overleve.

Pilgrimsliv

4. Mosebog 33:1-36:13

Ugens afsnit begynder med en omhyggelig optegnelse af alle de stationer, Israel kom til i deres vandring (*Massei*) fra slaveriet i Egypten til friheden i Det Forjættede Land.

De brød op…og slog lejr

Selve opregningen af alle de steder, Israel kom igennem under ørkenvandringen, kan i sig selv synes ørkesløs, men ikke én station er glemt af Gud. Hvert ophold var forordnet af Gud og vigtig, uanset om der skete noget betydningsfuldt eller ej.

Sådan er det stadig. Ikke et sted, vi i kortere eller længere tid opholder os i vort liv, er glemt af Gud. De er designet af Ham og tjener til at forme os som Hans børn og gøre os rede til herligheden hos Ham. Mange ting i vore liv kan synes tilfældige, ligegyldige eller uvigtige, men for Gud er hver station og livsafsnit en anledning til at lære os noget. Som Israel kan vi kigge tilbage på vort liv og se Guds aftegning i det, hvordan Han førte os fra sted til sted, fra omstændighed til omstændighed; hvordan Han bevarede og forsørgede os på rejsen. På den måde kan vor livsrejse blive et vidnesbyrd om Herrens trofasthed fra start til slut.

De mange stationer fastholdt Israel som det, de var: Pilgrimme på vej til deres bestemmelsessted. De mange opbrud og slåen lejr tjente til advarsel om ikke at slå rod i ørkenen. Det er en fristelse, som også møder os i dag. Mange gange orker vi ikke mere og ønsker bare at slå os ned, nyde livet og lade det være nok. Men Gud har noget bedre for øje for os, noget som dette liv ikke kan give os, uanset hvor frugtbar en oase, vi synes, vi er kommet til. Derfor minder Han os om, at vi er fremmede og udlændinge på denne jord (Sl. 119:19; 1.Peter 1:17; 2:11) og lærer os på vandringen at fornægte os selv og følge Ham (Lukas 9:23-25).

"I skal have kjortlen bundet op om lænderne og have lamperne tændt og være som mennesker, der venter på, hvornår deres herre vil bryde op fra brylluppet, så de straks kan lukke op for ham, når han kommer og banker på. Salige de tjenere, som herren finder vågne, når han kommer!" (Lukas 12:35-37)

Landet er Guds
Gud befaler Israel at erobre Kana'ans land og fordele det mellem stammerne (4.Mos. 33:53-54). Der var tale om at forvalte landet for Gud, men ikke om egentlig ejerskab, fordi landet stadig tilhørte Gud (3.Mos. 25:23). Betingelsen for, at Israel kunne nyde livet i landet under Guds bevågenhed, var, at de fjernede al afgudsdyrkelse fra landet (4.Mos. 33:52). Ellers ville de aldrig få fred. Dette er en erfaring for alle troende. Hvis vi ikke udrydder de gamle synder, vaner og mønstre i livet vil de vende tilbage og hjemsøge os. Freden nydes bedst i et rent og helligt liv, som Herren kan vedkende sig.
Fejler vi i opgaven, betyder det ikke, at Gud trækker Sine løfter tilbage. Israel fejlede, men Gud gav aldrig landet til andre af den grund. Landet stod under årtusinders landflygtighed - som følge af Israels ulydighed - stadig og ventede på folket, så snart de helhjertet omvendte sig til Gud. Men ulydigheden betød og betyder trængsler og rodløshed.
Mange folk har siden gjort krav på Israels land, men Gud har aldrig efterkommet et sådant krav - og vil heller ikke gøre det, for Sine gaver fortryder Gud ikke (Rom. 11:2). Der er også forsøgt gjort indhug i landet, men også det vil der til sidst blive rådet bod på. Herren giver her i 4.Mos. 34 grænserne for det land, Han har overladt til Israel til på en særlig måde at forvalte for Ham.

Livet er helligt
Mennesket er skabt i Guds billede, og ingen kan hverken forsætligt eller uforsætligt tage et andet menneskes liv, uden det får konsekvenser. Disse er ikke grundlagt i hævn, men i livets hellighed og ukrænkelighed.
Forsætligt drab straffes med død, ganske simpelt fordi et menneskeliv er uvurderligt. Kun liv kan forløse liv. Til drabsmænd, der har begået uforsætligt drab, oprettes 6 tilflugtsbyer ud af levitternes 48 byer, hvortil drabsmændene kan søge beskyttelse, indtil den fungerende ypperstepræst afgår ved døden. Derefter kan de vende tilbage til deres hjem.
Både når det drejer sig om forsætligt og uforsætligt drab, skal der være en forudgående rettergang med flere vidner, inden dommen fældes (4.Mos. 35:24,30).

Vi ser, at ypperstepræsten, som i sit liv formidlede forsoning mellem Gud og mennesker, også ved sin død formidler forsoning og forløsning (4.Mos. 35:25). Dette er et skyggebillede på vores himmelske ypperstepræst, Messias Jesus, som med Sin død købte en evig frifindelse til alle, der tror på Ham.

Den forskelligartede konsekvens eller straf for henholdsvis uforsætlig og forsætlig drab tegner desuden et tydeligt portræt af den dobbelte dimension i Messias Jesu død. *Hans død for os* og for vore syndige gerninger afspejles i ypperstepræstens død for den uforsætlige drabsmand, mens *vores død med Ham* pga. vor syndige natur svarer til dødsdommen over drabsmanden, der begår forsætligt mord.
Jesu blod tager sig af vore handlinger (Hans død for os), mens Hans kors (vor død med Ham) tager Sig af vort væsen.

5. Mosebog

Disciple har en aftale med Gud

5. Mosebog 1:1-3:22

Ord (*Dvarim*) er navnet på 5. Mosebog såvel som navnet på den første Torah portion heri. Ordene er Moses' afskedstale til folket, inden han måtte overdrage lederskabet til Josva, der skulle lede folket ind i Det Forjættede Land.

5. Mosebog som pagts-dokument

5. Mosebog består af én lang tale af Moses, hvori han henvender sig til folket, da det efter 40 års ørkenvandring befandt sig på østsiden af Jordanfloden, inden det krydsede over for at erobre Kana'ans land, som Gud havde lovet Abrahams efterkommere. I talen indskærper Moses Guds Torah for folket og formaner det til at overholde budene, når det har bosat sig i landet.
Femte Mosebog bærer i sin struktur stor lighed med et pagts-dokument fra det antikke Nærøsten. Et pagts-dokument bestod typisk af en indledning, som anførte hvilke parter, der indgik pagten (5. Mos. 1:1-5), en historisk prolog (5.Mos. 1:6-3:29), pagts-forpligtelserne (5.Mos. 4:1-26:19), anførslen af straffen for at bryde pagten samt velsignelser ved overholdelsen af den (5.Mos. 27-28), sammenfatning (5.Mos. 29:1-30:20) og afslutning (5.Mos. 31:1-34:12). I det lys ser vi, at Torahen ikke er et lovkodeks i negativ forstand, som kun består af love, forbud og formaninger. Tværtimod viser denne struktur, at 5. Mosebog (såvel som de øvrige fire Mosebøger) er en fortegnelse over Guds pagtsforhold til Israel; en pagt, som Gud indgår med ønsket om fællesskab med sit folk på grund af Sin dybe kærlighed til det. Budene fungerer som rammer for forholdet og vejledning i, hvordan forholdet bliver frugtbart og til velsignelse for begge parter - ligesom et ægteskab.

Moses, et skyggebillede på Jesus

Talen er samtidig Moses afskedstale inden hans død. Han minder folket om Guds løfter og formaner det til at holde fast ved Guds bud i den opgave, som ligger foran dem: At erobre landet og bosætte sig i det. På samme måde talte Jesus til sine disciple, inden Han tog afsked med dem og steg op til himlen. "*Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at*

holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende." (Matt. 28:18-20)
Jesus indprentede disciplene, at al magt i himlen og på jorden er givet til Ham, og Han betroede dem opgaven at "erobre" hele verden for Sit rige. Det sker ved at gøre alle folk til Jesu disciple og derved bringe dem ind i pagtsrelationen til Gud gennem Ham.
Ligesom Moses indskærper Torahen for Israel, pålægger Jesus disciplene at holde fast ved Sine bud og at lære andre at gøre det samme.

Guds trofasthed
Første del af Moses' tale indledes med en historisk prolog, et tilbageblik på ørkenvandringen, der starter med israelitternes opbrud fra Sinajs bjerg, udvælgelsen af stammeoverhoveder som skulle bistå Moses med at lede og dømme folket (2. Mos. 18; 4. Mos. 11), episoden med de 12 stammehøvdinge som skulle udspejde Kana'ans land (4. Mos. 13-14) og folkets sejr over amoritterkongen Sihon og Bashans konge Og, hvis riger lå på østsiden af Jordanfloden (4. Mos. 21:10-35).
På dette tidspunkt er der gået 40 år siden udvandringen fra Egypten og hele den første generation af våbenføre mænd er døde i ørkenen. Moses taler til en generation, der ikke har oplevet underne ved udfrielsen fra Egypten og åbenbaringen på Sinajs bjerg, og han starter det historiske tilbageblik netop ved pagtsindgåelsen på Sinajs bjerg. Moses befalede folket at bryde op fra bjerget, idet han mindede dem om at holde fast ved de løfter, Gud har givet dem om at indtage og bosætte sig i landet.
Det er iøjnefaldende, at Moses minder folket om to episoder, der understreger folkets frafald og manglende tro og tillid til Gud. Det er dog netop i kraft af disse dunkle episoder, at Gud viser Sin altoverskyggende trofasthed. Trods folkets utroskab mod Ham forbliver Gud stadig tro mod Sine løfter og pagten med folket. Paulus skriver, "*er vi døde med ham, skal vi også leve med ham; holder vi ud, skal vi også være konger med ham; fornægter vi ham, vil han også fornægte os; er vi utro, forbliver han dog tro, thi fornægte sig selv kan han ikke*". (2. Tim. 2:11-13).
Det er Guds natur at være trofast og tilgive. Gud ændrer sig ikke og fortryder ikke sit ord, heller ikke selvom vi er utro mod Ham. Han forbliver trofast. Det gælder Hans evige løfter til Israel som nation, og det gælder Hans trofasthed mod os personligt som disciple af Jesus. Vores synd har konsekvenser i vores liv, somme tider store konsekvenser – f.eks. måtte israelitterne betale straffen for deres oprør ved at vandre omkring i ørkenen i hele 40 år. Dog kan synd aldrig forpurre Guds planer. Han magter at føre Sine planer igennem trods

menneskers skrøbelighed og oprør – bevidst såvel som ubevidst. Gud viser gennem Israel, at menneskers utroskab og fejlbarlighed ikke sætter Hans løfter ud af kraft. Gud opfylder tværtimod Sine løfter (gennem Israel og ultimativt gennem Jesus) netop med det formål at sætte synden ud af kraft. Sejren over de to kongeriger øst for Jordanfloden var Guds garanti for Hans trofasthed mod løfterne, inden israelitterne krydsede Jordanfloden for at indtage Kana'ans land.

Hør, disciple! Der er kun én Gud!

5. Mosebog 3:24-7:11

Moses' *bønfaldelse* (*Va'etchanan*) om at få lov til at komme med ind i Det forjættede land lægger navn til denne uges Torah portion, hvor Moses fortsætter sin tale til folket**.** Det gennemgående tema i afsnittet er formaningen om kun at tilbede den eneste sande Gud og undgå al afgudsdyrkelse, herunder forbuddet mod at lave fysiske gudebilleder.

Forbuddet mod afgudsbilleder

Gud åbenbarede ikke sit fysiske billede og Sit ansigt for israelitterne på Sinajs bjerg, da intet syndigt menneske kan se Ham og bevare livet. Derimod gav Han sit indre væsen til kende: Som frelser af israelitterne, som en hellig fortærende ild og gennem Sin vejledning og opdragelse af Sit folk, hvilket vi finder i Torahen. Guds evige kraft og guddommelighed er indskrevet i skabningen og ses i alle Hans gerninger (Rom. 1:19-20).

Da Gud ikke lod israelitterne se Sig selv på Sinajs bjerg lyder formaningen gentagende gange om ikke at lave fysiske gudebilleder af Ham. Vi ved ikke, hvordan Gud ser ud og intet menneskeskabt kan vise Hans herlighed. Dog ved vi, at mennesket er skabt i Guds billede i det ydre såvel som i de indre menneskelige kvaliteter og evner. Vi bærer Guds billede og væsen i os, selvom det billede forvrænges på grund af synden i os.

Forbuddet mod at afbillede Gud gennem noget fysisk hænger måske også sammen med, at det at videregive et "billede" af Ham, er en opgave, Han har betroet sit folk gennem deres livsførelse. Som vi læser, vil et liv i efterlevelse af Torahen få folkene rundt om Israel til at erkende Guds retfærdighed og godhed (5.Mos. 4,1-8). Når vi ved Helligånden lever et liv efter Guds vejledning i Torahen, forvandles vi efter Hans billede, og derved vidner vi om, hvem Han er.

Det største problem for Guds folk i dag synes ikke at være, at vi går og laver gudebilleder af sølv og guld, men snarere at vi kommer til at tilbede os selv og vores eget selvbillede, som om vi var Gud. Mange mennesker er i dag optaget af at følge deres egne drømme, at realisere sig selv og skabe et fejlfrit ydre hvad enten det gælder den fysiske fremtoning eller det virtuelle billede på f.eks. de sociale medier. Når vi dyrker os selv og prøver at skabe vores eget billede efter menneskelige idealer, bliver det en endeløs stræben, der i bedste fald munder ud i vores egen ufuldkommenhed og i værste fald ender i afgudsdyrkelse.

Vender vi os til Gud og følger Hans veje, forvandles vi, så vi får skikkelse af Jesu herlighed og bliver et lys for folk omkring os.
"I skal aflægge det gamle menneske, som hører til jeres hidtidige levned, og som ødelægges af sine forføreriske lyster, og I skal fornyes i sind og ånd og iføre jer det nye menneske, skabt i Guds billede med sandhedens retfærdighed og fromhed" (Ef. 4,23-24).

Helhjertet tilbedelse af Gud
Gud er én, Han er udelt. Derfor befaler Han, at vores tilbedelse skal være efter Hans hjerte og Hans væsen – udelt og helhjertet. Vi skal elske Gud af hele vores hjerte, af hele vores sjæl og hele vores styrke (5. Mos. 6:5). Jesus påpeger, at hele loven og profeterne hviler på netop dette bud, samt buddet om at elske vores næste som os selv (Matt. 22:34-40). Grundlaget for alt i livet med Gud starter og slutter med kærlighed. Gud ønsker vores udelte opmærksomhed og tilbedelse og lydighed mod Hans bud, aldrig som noget mekanisk, men altid drevet af helhjertet kærlighed til Ham.
Den anden side af påbuddet om at tilbede Herren, er forbuddet mod at tilbede noget som helst andet. Herren befalede derfor israelitterne at udrydde Kana'ans folk og rive alle deres afgudsaltre ned, for at det ikke skulle bringe israelitternes hjerter væk fra Gud, så de kom til at tilbede andre guder. Den åndelige lektie for os er, at vi ikke skal forsone os med uhellighed eller synd, men i stedet udrydde alt i vores liv, som kan forårsage åndeligt frafald fra den eneste sande Gud. Jesus udtrykte dette princip således: "*Hvis din hånd eller fod bringer dig til fald, så hug den af og kast den fra dig; du er bedre tjent med at gå lemlæstet eller vanfør ind til livet end med begge hænder eller fødder i behold at kastes i den evige ild."* (Matt. 18:8)
Gud begrunder forbuddet med, at Han er en lidenskabelig Gud (5. Mos. 6:14-15). Det hebraiske ord for lidenskabelig (*kaneh)* kan også oversættes med jaloux i den forstand, at Gud ikke opgiver det, som retmæssigt tilhører Ham. Han havde forløst israelitterne og frikøbt dem fra Faraos hånd i Egypten. Folket tilhørte derfor Ham. På samme måde har Jesus købt os fri fra synden og døden, og derfor tilhører vi retmæssigt Ham. Det gælder ligeledes vores tilbedelse, som vi ikke må ødsle bort på noget andet eller andre. Johannes´ Åbenbaring beskriver det således, at kun Jesus er *værdig* til vor tilbedelse og ære (Åb. 5:9-14). Gud har lagt noget ned i os, som er så dyrebart, at det kun tilkommer Ham. Når vi tjener Jesus, er der ikke plads til andre guder i vores liv, og dem der måtte være, vil Han hen ad vejen befri os fra. Herren elsker os, og Han vil ikke dele os med andre, fordi Han er én, og ønsker at vi i alt skal forenes med Ham. Må vi lige så lidenskabeligt længes efter at vandre helhjertet

med Gud og binde os til Ham, for "*den, der binder sig til Herren, er én ånd med Ham*" (1. Kor. 6:17).

Én Gud og ét legeme

Da Gud er én, har Han kun ét folk – Jesu legeme. Som ethvert andet legeme går Jesu på to ben: Det ene er jøder, det andet hedninge. Skriften opererer ikke med andre grupper end disse to. I Efeserbrevet forklarer Paulus, at enheden i legemet beror på Jesu forsonende død og opstandelse. Med Sin død nedrev Han muren af fjendskab mellem jøder og hedninge, og kun ved troen på Jesus er vi - hvad enten vi er jøder eller hedninge - en del af Hans legeme (Ef. 2:11-18). Begge grupper er lige uundværlige og lige værdige. Hvis ikke begge to er repræsenteret i legemet halter det, for kun i den enhed fungerer legemet efter hensigten med at gøre Guds visdom kendt for magter og myndigheder i himmelrummet (Ef. 3:10).

For at det skal gå dig godt

5. Mosebog 7:12-11:25

Torah portionen begynder direkte oversat fra hebraisk: "Det vil være *fordi* (*Ekev*)….", underforstået at det vil være fordi, Israel hører og følger Guds Torah, Hans love, at det vil gå dem godt.

Søg først Guds Rige og Hans retfærdighed

Gennem Moses opfordrer Gud igen og igen Israel til at holde sig til Ham, lytte til Hans ord og følge dem. Hvis de gør det, behøver de ikke bekymre sig om deres personlige behov. Dem vil Gud så rigeligt møde, om det er vedrørende sygdomme, mad eller hjem (5.Mos. 7:13-26). Lige så lidt behøver de frygte for de fjender, de kommer til at stå ansigt til ansigt med i det land, de skal ind og indtage - heller ikke selvom disse fjender er langt større og stærkere, end de selv er.

I realiteten er det samme budskab Messias Jesus giver i Sin store tale, Bjergprædikenen, når Han opfordrer disciplene til som det første og vigtigste at søge Guds Rige og Hans retfærdighed. Gør de det, vil alle deres personlige behov blive mættet af Gud, uden de behøver at bekymre sig om dem (Matt. 6:24-34). Både Moses og Herren Jesus advarer mod at tjene andre guder, fordi man ikke kan tjene to herrer - hvad enten det er fremmede folks afguder eller bekymring for ens eget liv.

Guds Rige og Hans retfærdighed fremgår af Hans ord. For derfor at søge Guds Rige må vi forblive i Hans ord. Bibelen må være os vigtigere end noget andet i vore liv, fordi det er mad til evigt liv. Ind imellem vil Herren lade os opleve trængsler eller modgang for at teste, om vi holder fast i Hans ord, selvom vi lider lidt. Når Gud tester, er det ikke for at afsløre os og vore svagheder, men for at vi skal bestå. Hans test er en del af Hans opdragelse af os som ægte sønner og døtre (5.Mos. 8:2-5).

Glem ikke Herren og husk hvem du selv er

Der er imidlertid den fare, at vi glemmer Gud, når det går os godt, og glemmer at det er Ham, der så rigeligt forsørger os med alt godt. Når det går os godt, kan vi let misforstå det hele og tro, at det er vor egen kraft, evner og dygtighed, der sikrer os de gode kår eller måske endnu værre, at vi har fortjent vore gode liv og vilkår (5.Mos. 9:6). Det første er dumhed, det andet er stolthed.

Sandheden er, at både Israel og Kirken er et stivnakket folk, som kun bevarer udvælgelsen og frelsen ved Guds nåde og barmhjertighed. Er man ikke klar over det, kan man som Moses her gør ift. Israel (5.Mos. 9:7-29), forvisse sig om det ved at se tilbage på både Kirkens og ens egen historie og mærke sig de utallige gange, man har været både utro og stivnakket overfor Guds ord. Samtidig kan man forvisse sig om, at Gud aldrig forlader den, Han har vedkendt Sig og kaldet. Det er sundt engang imellem at genkalde sig disse to kendsgerninger - og Torahen hjælper os dertil på en sigende og vidunderlig måde. Af nåde er vi det, vi er, på trods af det vi af naturen er.

Hvad verden angår, har den for længst glemt Gud, selvom den nu og da omtaler Ham. Gud tilskrives ikke længere nogen stor indflydelse på vores personlige eller samfundsmæssige velfærd. Den ret og pligt har vi tillagt os selv i vores demokratiske hovmod. Det anses for samfundets fortjeneste, at det går os så godt socialt set, og det er videnskabens fortjeneste, at så mange sygdomme nu kan helbredes. Meget få - selv inden for Kirkens rammer - forbinder sundhed og velfærd med at følge Guds ord. Men Moses påpeger, at fejlen vil blive rettet, når alle, der har glemt Gud, vil møde konsekvensen deraf (5.Mos. 8:19).

Du skal elske Herren din Gud

Gud ønsker ikke, vi skal følge Hans Torah, ord og bud, af frygt for konsekvensen, hvis vi ikke gør det. Han vil, vi skal gøre det af kærlighed til Ham, hvilket tydeligt understreges i denne Torah portion (5.Mos. 10:12). Torahen bygger, som Messias Jesus siger, på at vi elsker Gud af hele vort hjerte og sjæl og med al vor styrke og vor næste som os selv (Markus 12:29-31; 5.Mos. 10:18-19), hvilket bare er en gentagelse af det, der siges her. Gud elsker Israel og Han elsker os, der tror på Hans Søn.

Motivet for at holde Guds Torah er i den traditionelle Kirke blevet misforstået, fordi man har antaget, at Det Gamle Testamente siger, at det er gennem lydighed mod budene, man kan blive retfærdiggjort. Problemet er bare, at det siges der ikke noget om i Torahen. Den giver nemlig kun to begrundelser for, at man skal holde den: 1) At man elsker Gud, fordi Han er god og derfor følger Hans bud, og 2) For at det skal gå én godt (5.Mos. 10:13).
Gud er kærlighed, og Hans bud er givet ud af kærlighed, for at det skal gå os godt, ikke for at vi derigennem bliver gjort retfærdige! Retfærdiggørelsen sker kun gennem tro på Ham, som magter at retfærdiggøre den ugudelige (Rom.

4:5) - noget vi ikke selv magter. Så når vi ignorerer Torahen eller endog forkaster den, er det i realiteten Guds kærlighed til os, vi afslår.

Giv det videre

Fordi Herren ønsker det bedste for os, er det Ham magtpåliggende, at vi følger Hans ord og bud, og giver det videre til andre. Vi skal lære vore børn dem, have dem i vore tanker og som motivation for vore gerninger (5.Mos. 11:18). Vi skal fremsige dem konstant og mindes om dem, når vi går ud og ind af vort hjem (5.Mos. 11:19-20). Når vi - som Jesus - ser Torahen under kærlighedens banner, ønsker vi automatisk at give det gode videre.

"Sandelig siger jeg jer: Før himmel og jord forgår, skal ikke det mindste bogstav eller en eneste tøddel forgå af loven, før alt er sket. Den, der bryder blot ét af de mindste bud og lærer mennesker at gøre det samme, skal kaldes den mindste i Himmeriget. Men den, der holder det og lærer andre at gøre det, skal kaldes stor i Himmeriget." (Matt. 5:18-19)

Tilbedelse i ånd og sandhed

5. Mosebog 11:26-16:17

Herren optegner to veje for Israel, så de kan *se* (*Re'eh*) konsekvenserne af begge. Den ene fører til velsignelse og den anden til forbandelse - og Gud ønsker at velsigne.

Sand og falsk Gudsdyrkelse

Skriften fortæller om to grundlæggende former for afgudsdyrkelse. Det er for det første at dyrke andre guder end Herren, og for det andet at dyrke Herren på samme måde som andre guder dyrkes. Den første form er indlysende, mens den anden ofte forbliver upåagtet. I denne Torah portion advares mod den anden form. Israel skulle ødelægge de steder, afguderne blev dyrket af kana'anæerne (5.Mos. 12:1-3), for at israelitterne ikke skulle blive forledt til at dyrke Herren på *samme måde og på samme sted* (5.Mos. 12:4,8,30). Israel måtte kun bringe ofre til Herren i templet i Jerusalem og ikke på de steder, der var blevet bragt ofre til afguderne.

Dette er en pointe, vi idag gør vel i at mærke os, for Satan vil forsøge, at få os til at dyrke Herren på en forkert måde, hvis det ikke kan lykkes for ham at få os til at dyrke andre guder, skabninger og ting. Dette vedrører også tidspunkterne for vores Gudsdyrkelse, hvilket Antikrist netop vil søge at ændre (Dan. 7:25). Det synes som om, dette i vid udstrækning er blevet overset i den traditionelle Kristendom. F.eks. er nogle helligdage i den kristne tradition blevet anbragt "oven på" de dage, hvor solen i fortiden blev dyrket som afgud, om det nu er solens dag (søndag) eller solhverv (Jul og Sct. Hans). At traditionen blev sådan, har mange historiske forklaringer. Bl.a. har det sikkert forekommet lettere at omvende hedningerne i oldkirken ved at lade dem tilbede Den Sande Gud på de samme tidspunkter, som de var vant til at tilbede solen på. Overfor dette står Guds tider for en særlig Gudsdyrkelse (5.Mos. 16:1-16).
Vi må være os bevidste om de traditioner, vi hengiver os til i vores trosvandring, og som vi måske ubevidst har arvet, og så undersøge om de har rod i Ordet eller kun i traditionen. Derefter må vi holde fast i de gode og lade de menneskeskabte ligge.

Glæde

Det er ikke kun rammerne, der skal være de rigtige, også ånden i vor Gudsdyrkelse skal være ægte og sand, hvilket så rigeligt understreges i denne

Torah portion: Vi skal dyrke Herren i og med glæde. Om det er gennem det, Han har givet os (5.Mos. 12:12,18) eller på de af Ham særligt udvalgte helligdage (5.Mos. 16:11,14,15) skal det være med glæde i hjertet over at tilhøre Ham. Dyrker vi Herren i sur pligt eller vrangvillighed og ikke glad og gerne, er det falsk Gudsdyrkelse og giver ingen velsignelse, for Gud er glædens Gud.

Gavmildhed

Ud af glæden skal der strømme gavmildhed. Vi befales på helligdagene at dele de goder, Gud har givet os, med levitterne (dem der arbejder med Guds ord), de fremmede, de faderløse og enkerne. Det skal også være motivet bag den tiende, vi giver af det, Gud har overøst os med (5.Mos. 14:22-29). Passagen fortæller os, at vor tiende skal gå til de nævnte grupper, men også at vi selv skal nyde den i glæde for Herrens ansigt. Tiende skal bruges til at glæde sig sammen med de trængende, sørge for dem og ikke til kirkebygninger, sekretærløn etc.

Guds forventning om, at glæden over Ham og Hans gaver skal flyde over i gavmildhed, gælder ikke kun tiende og Herrens Fester, men hele livet. Hvert 7. år skal man eftergive den gæld andre måtte have til én, og man skal hver dag være rede til at hjælpe den trængende og fattige (5.Mos. 15:1-2,7-11).

Glæde og gavmildhed og medfølelse med den trængende er nøgleord i Guds Rige, og skal være det for hele Guds folk. Det gælder Israel såvel som Kirken. Det er Guds klare bud og vilje, fordi glæde og gavmildhed er Hans karakter.

Elske Gud højere end alt andet

"Elsker I mig, så hold mine bud", siger Messias Jesus (Johs. 14:16), hvilket er som taget ud af kapitel 13 i Torah afsnittet. Elsker vi Gud, vil vi adlyde Ham og ikke lytte til fremmede røster (Johs. 10:4-5). Det gælder falske profeter (5.Mos. 13:2-6), det gælder egen familie (5.Mos. 13:7-12) og det gælder naboer, venner og øvrigheder (5.Mos. 13:13-19).

Gud giver os en tydelig model for bedømmelse af vildlende røster, hvem end de måtte være: Dem der enten føjer noget til Bibelens ord eller trækker noget fra den, skal vi ikke følge (5.Mos. 13:1). Dette er mere udbredt, end man måske i første omgang tror. Hvis man (en selv eller andre) tager noget væk fra Skriften, og f.eks. erklærer Gammel Testamente eller dele deraf for irrelevant, kunne man være på vej til at blive kvalificeret som vildleder eller endog falsk profet. Idag er Guds ord blevet et tag-selv-bord, hvor man tager det, som

behager én, eller som synes logisk, og udelader alt andet. Her må alle vogte sig. Gud er én og Hans ord ét. Alt er fra Ham og alt står til troende.

Vi ser i kapitel 13 ekkoet af Jesu ord: "*Den, der elsker far eller mor mere end mig, er mig ikke værd, og den, der elsker søn eller datter mere end mig, er mig ikke værd. Og den, der ikke tager sit kors op og følger mig, er mig ikke værd"* (Matt. 10:37-38).
Jesus mener naturligvis ikke, at vi skal nære afsky for vor familie, men kommer det dertil, at nogen vil trække os fra Ham, så må vi vælge Ham! Vi må sætte Ham over alt og alle, endog os selv, og følge Ham glad og gerne. Det er en del af denne uges Torah lektie.

Et helligt samfund

5. Mosebog 16:18-21:9

I denne Torah portion (*Shoftim - Dommere*) får vi Guds instruktion om opbyggelse af et civilretsligt samfund grundlagt på retfærdighed og sande åndelige værdier, som overvåges af præster og profeter.

Samfundets øverste myndighed

Gud befaler først, at der indsættes ubestikkelige og retfærdige dommere, der skal dømme i lokale sager (5.Mos. 16:18-20). Selvom det er en "civilretslig" instans, er det værd at bemærke, at dens arbejde består i at sikre Israels status som hellig for Herren og på at modstå og straffe enhver form for afgudsdyrkelse (5.Mos. 16:21-17:7).

Sager, der er for svære for de lokale dommere, skal bringes for den øverste domstol i Jerusalem bestående af levitpræster og en dommer. Deres afgørelse er endelig. Det er denne instans, der senere i Israels historie udviklede sig til Sanhedrinet, som vi også læser om i Ny Testamente.

Som den allerøverste myndighed skal der, når Israel har indtaget landet, indsættes en konge (5.Mos. 17:14-20). Han må ikke have mange hustruer for ikke at elske dem højere end Herren. Han må heller ikke have stor rigdom eller militær magt, som denne verdens fyrster attrår, men være afhængig af Herren. Han skal konstant læse i Guds lov, Torahen, for ikke at glemme hvem han skylder sin position, så han ikke hovmoder sig over sine landsmænd, som han er tjener for.

Det afgørende er at få en retfærdig øvrighed i samfundet, der står til ansvar for Herren, og hvis fornemste opgave det er at sikre israelitternes forbliven i Guds pagt og dømme folket imellem ud fra Guds anvisninger.

Det er let at se, at mange af vore dages demokratiske samfund og institutioner har deres forbillede i Torahen undtagen på dette ene afgørende punkt, at disse ikke ser nogen forpligtelse over for Herren. Derfor er det lige så let at se, hvorfor det halter i vore dages samfundssystemer.

Præster og profeter

I et samfund, der er bygget på Guds ord, spiller præster/levitter og profeter en stor rolle, hvilket er årsagen til, de medtages i denne kontekst (5.Mos. 18:1-8, 20-22). Foruden at forrette tempeltjenesten og forestå ofringerne, skulle præsterne belære folket om Torahen, Guds lov. Det var ikke domstolenes opgave. Derfor er det magtpåliggende for Gud igen og igen at gøre

opmærksom på, at folket skulle tage sig af levitterne, da de ikke havde fået landbrugsland tildelt, som kunne brødføde dem. De skulle kunne koncentrere sig om at formidle Guds ord og forsoning til folket og træde frem for Herren i templet på folkets vegne.

Profeterne i Israel tjente som Guds talerør og en slags 'politi' uden magtbeføjelser. De skulle på Guds foranledning korrigere alle samfundets instanser, når disse var kommet på afveje, så folket og dets ledere kom tilbage til pagten med Gud. Det gjaldt både dommere og konger - og iøvrigt også præster. Vi ser mange eksempler i Israels historie på, hvordan profeterne går op mod både fyrster og konger, når der forekommer frafald fra Guds ord. Profeterne havde ingen formel magt i samfundet, ligesom der ikke var nogen lovgivning vedrørende deres forsørgelse. De skulle i alle ting være helt afhængige af Gud, for at kunne tale Hans ord, så de ikke blev fristet af menneskelig vinding. Herren selv sørgede for dem på en særlig måde. Vi ser eksempler på, at Han gør dette gennem engle (1.Kong 19:5) og dyr (1.Kong 17:4).

Den særlige profet

Profeterne fik deres ord fra Gud gennem drømme og syner modsat Moses, som Herren talte direkte med (4.Mos. 12:6-8). Nu berettes der så om en profet som Moses, der skal komme og lede folket (5.Mos. 18:18-19). Vi ved, dette er en forudsigelse af Guds Søns komme til Israel, som Peter forkynder i sin pinseprædiken (ApG. 3:22-23). Denne profet bliver den afgørende målestok for, om et samfund er i overensstemmelse med Guds vilje eller ej. Ham må alle følge, og de, der ikke vil det, må stå til regnskab over for Gud selv.
Ved at Messias Jesus på den måde bliver flettet ind i Israels Gud-styrede samfundsopbygning og forbindes med Moses, understreges samhørigheden mellem Jesus og Israels folk og land samt med Torahen. Messias Jesus, Israel og Torahen kan ikke rives fra hinanden.

De ældste

Torah portionen slutter med omtalen af endnu en "institution" i samfundet, nemlig "de ældste". Det fremgår ikke om disse besidder nogen form for formel magt, men det er tydeligt, de har et stort ansvar, da de sammen med dommerne i byerne må stå til ansvar over for det, der sker i samfundet (5.Mos. 21:1-9). Ældste er det, de siges at være: De ældste! De formodedes at være de klogeste med den største kendskab til Gud og den største livserfaring. Dette står

ofte i direkte modsætning til nutidens samfund, som ikke sjældent styres af ganske unge kvinder og mænd uden nogen livserfaring (Es. 3:4).

Menigheden

De embeder, der indgår i Israels Gud-styrede samfund, som beskrives i Torah portionen her, går igen i den nytestamentlige menighed: Profeter, præster, ældste, lærere (en præsteopgave) og dommere, som dog ikke nævnes i NT som et embede, men som de ældstes ansvar (1.Kor. 6:1-6). Det er altså fra Torahen, vi har disse funktioner og den første definition af dem, hvilket må tages med i forståelsen af dem, selvom de i menighedssammenhæng tydeligvis har en lidt anden stilling uden civilretlige funktioner. Som der skulle indsættes en konge i Israel, er der indsat en Konge, Messias Jesus, i menigheden, som alle embeder står til regnskab for. Vigtigt er det at få med, at Israels Konge og menighedens Konge er én og samme person. Ældste i menigheden har ansvar over for Kongen for, at menigheden går Guds vej og forbliver i Hans pagt, og at der ikke sniger sig synd ind "i lejren".

Idag er samfundet delt op i et civilretligt samfund og de helliges samfund. Samfund og tro er adskilte. Når Guds Rige kommer, vil denne opdeling forsvinde, alt vil være styret af Herren og Hans folk. Måske får vi i ugens Torah portion et lille indblik i, hvordan Tusindårsriget vil blive administreret.

Barmhjertighed og Evangeliet på bagsiden

5. Mosebog 21:10-25:19

I ugens afsnit (*Kī Tetze – Når du rykker ud*) giver Herren en lang række instruktioner vedrørende samfunds- og familielivet, som er talt ind i en bestemt historie og sammenhæng til et specifikt folk med en specifik baggrund. Betragter man karakteren af forordningerne, bliver det klart, at de er rettet mod et folk, der endnu ikke har lært at leve i retfærdige, hellige og barmhjertige relationer, men som nu via disse love skal til at lære det. Torah portionen er et eksempel på den funktion af Loven, der rettes mod lovbrydere og genstridige og ikke mod retskafne, som jo i forvejen opfylder den (1.Tim. 1:8-11).

Barmhjertighed og adressering af det onde.

Den røde tråd i disse kapitler er opfordringen til Guds folk om "at vise barmhjertighed mod andre og samtidig bortskaffe det onde" i opbyggelsen af et retfærdigt samfund under Guds ledelse.

Israel befales altid at være rede til at vise næstekærlighed og barmhjertighed, det være sig mod krigsfanger (5.Mos. 21:10-14), mod landsmænd, der har mistet noget af deres ejendom eller er kommet i økonomisk knibe (5.Mos. 22:1-3; 23:20,25-26; 24:6-7), mod dyr (5.Mos. 22:6-7), mod ens gæster (5.Mos. 22:8) og mod den trængende, fattige, faderløse, enken og fremmede (5.Mos. 24:10-15,17-22).

Parallelt hermed skal Israel adressere og bortskaffe alt ondt og uhelligt, så samfundet ikke forgiftes af det. 5 gange i denne Torah portion står der, at " du skal udrydde det onde af din midte/Israel". Vægtlægningen er ikke på straffen af overtræderne, men på *bevarelsen* af Israel som Guds folk. Det er ikke Gud, der er truet, men Israels samfund og dets fundament, som er ægteskabet og familien.

Paulus opfordrer menigheden i Korinth til også at udrydde det onde af dens midte:

"*I mit brev skrev jeg til jer, at I ikke må have med utugtige mennesker at gøre. Jeg mente ikke i det hele taget utugtige her i verden eller griske mennesker og røvere eller afgudsdyrkere, for så måtte I jo forlade denne verden. Hvad jeg skrev til jer, var, at I ikke må have med nogen at gøre, der har navn af broder, men lever utugtigt eller er grisk eller er en afgudsdyrker eller en spotter eller en drukkenbolt eller en røver. I må heller ikke spise sammen med sådan en. Er det*

da min sag at dømme dem, der står udenfor? Er det ikke dem, som er indenfor, I skal dømme? Dem udenfor skal Gud dømme. »I skal udrydde den onde af jeres midte." (1.Kor. 5:9-13). Også her var motivet bevarelsen af menigheden, så én synders surdej ikke skulle fordærve hele dejen (1.Kor. 5:1-8). Efter at den person, der levede i synd, så var blevet forvist, ikke som hævngerrig straf, men for at han skulle omvende sig og blive benådet, kom tiden til genforening, barmhjertighed og kærlighed (2.Kor. 2:6-8).
Vi ser altså de samme gældende principper for den nytestamentlige menighed som for Israel: Udøvelsen af barmhjertighed og bekæmpelsen af synd og ondskab for kollektivets skyld.

Guds vilje og Guds tilladelse
Gennem hele Guds ord er det vigtigt at skelne mellem Guds absolutte vilje og så det, Han under visse omstændigheder tillader som en indrømmelse. I dette Torahafsnit har vi et par tilfælde.
Gud tillader en soldat at tage en kvinde som krigsfange og have seksuel omgang med hende, men det er ikke Herrens vilje. Det tillades som en indrømmelse (krig ødelægger mennesker) under de forudsætninger, at soldaten tager hensyn til kvinden og gifter sig med hende (5.Mos. 21:10-14).
Gud tillader, at der forekom bigami (5.Mos. 21:15-17), måske fordi det dengang var en måde, hvorpå kvinder kunne blive forsørget, men det er bestemt ikke Hans vilje. Hans vilje er én mand og én kvinde sammen i ægteskabet, hvilket Jesus udtrykkeligt stadfæster (Matt. 19:4-6).
En sidste ting er vedrørende skilsmisse (5.Mos. 24:1-4). Hvis en mand vil skilles, skal han give hustruen et skilsmissebrev, så hun lovformeligt kan blive en andens hustru og dermed blive forsørget. Skilsmisse er bestemt ikke efter Guds vilje, men Han tillader det under visse omstændigheder pga. menneskets hårde hjerter mod hinanden (Matt. 19:7-8). Et ægteskab kan blive så uudholdeligt og destruktivt (for det meste pga. utugt), at der ikke er anden udvej end at opløse det. I disse tilfælde giver Herren nogle anvisninger på, hvordan det skal ske. Mange er optaget af, hvad de kan få lov til, hvad Gud tillader, men for den oprigtigt troende skulle dette være uinteressant. Han eller hun må være optaget af, hvad der er Herrens udtrykkelige vilje.

En ulydig søn
En af de mest hjerteskærende befalinger, ser vi i 5.Mos. 21:18-21, hvor forældre skal angive deres ulydige, genstridige og trodsige søn til samfundets

øvrighed, som så skal stene ham. I Jødedommen siges det, at denne befaling aldrig er blevet fulgt i Israel pga. dens grusomhed, men hvad er billedet bag? For det første er motivet bag straffen af sønnen bevarelsen af lydigheden mod Gud og kærligheden til Ham. Sønnens attitude kunne forgifte andre unge. For det andet er det forældrene, der får ansvaret for dels at opdrage drengen og dels at overgive ham, hvis deres opdragelse slår fejl, hvilket jo for så vidt gør forældrene medskyldige. Det kan synes hårdt, men hvem vil ikke hellere dømmes af ens forældre end af naboer og fremmede. På den måde sikrer Herren den absolut mildeste dommer til selv en genstridig dreng. Og hvor langt ville forældrene ikke gå, for ikke at komme i den situation? Kærligheden skjuler mange syndere (Ordspr. 10:12), og således vil den genstridige dreng til det sidste være skjult i forældrenes kærlighed, men der kommer en dag, da alt håb er ude for alle genstridige om ikke før, så når de møder deres skaber på dommens dag.

Gud ved nøjagtigt, hvordan forældre måtte have det ved at skulle udlevere deres trodsige søn til døden, for Han gjorde det samme selv for et par tusinde år siden. Her var der ikke tale om at udlevere en ulydig, genstridig og trodsig søn til døden, men om at udlevere en søn, der var lydig og altid gjorde Sin fars vilje. Gud udleverede Sin søn til uretfærdige og ukærlige menneskers dom og korsfæstelse, for at alle ukærlige, trodsige, ulydige sønner og døtre kunne gå fri i stedet. Gud forbarmede sig over os genstridige ved at lade Sin egen søn slagte for os! Han eksekverede dommen og straffen over os i Hans egen søn.

På bagsiden af denne tilsyneladende ubarmhjertige befaling ligger Evangeliet altså indskrevet som svar på alle Guds retfærdige krav. Dette understreges af den følgende passage om, at en forbryder, der er dømt og ophængt på et træ, er en forbandelse. Den forbandelse tog Messias Jesus på sig tillige med forbandelsen over alle genstridige sønner:
"*Kristus har løskøbt os fra lovens forbandelse ved selv at blive en forbandelse for vor skyld – der står jo skrevet: »Forbandet er enhver, der hænger på et træ"* (Gal. 3:13)

Så tilspørger jeg dig!

5. Mosebog 26:1-29:8

Den røde tråd i ugens Torahlæsning (*KiTavo - Når du kommer*) er Guds omsorg og forsørgelse. Det ligger både bag bestemmelsen om tiende (5.Mos. 26), pagtsslutningen på Ebal og Garizim (5.Mos. 27) samt velsignelserne og forbandelserne (5.Mos. 28).

Alt er fra Herren

Kapitel 26 er en af de passager i Torahen, der indeholder bestemmelser om tiende med vægtlægning på motivet. Igen understreges det, at tienden er tiltænkt levitterne, de fremmede, enkerne og de faderløse, for at man sammen med dem kan glæde sig over det, Herren forsørger én med.
Motivet for glad og gerne at give tienden er erkendelsen af, at alt er fra Gud. Han udvalgte den omflakkende Jakob til at arve velsignelse, Han frelste Abrahams afkom fra slaveri og førte dem til frihed i et herligt land med alt godt. Og fordi alt er en ufortjent gave fra Gud, giver man førstefrugten af det, man er velsignet med (5.Mos. 26:5-10).
Når vi har svært ved at give tiende af vore indtægter til gavn og glæde for os selv og dem, der trænger, bunder det ganske enkelt i en manglende erkendelse af, at alt tilhører Gud, og at Han giver det glad og gerne til os. David havde den indsigt og havde derfor ikke noget problem med at give rigeligt til Guds hus:
"For hvem er jeg, og hvad er mit folk, at vi har formået at give disse frivillige gaver? Det er jo dig, alting kommer fra, og hvad vi har givet dig, kommer fra din hånd." (1.Krøn. 29:14).

Vi kan ikke give Gud hverken tid, penge eller liv, fordi alt tilhører Ham i forvejen, men vi kan efterligne Hans omsorg og kærlighed ved gavmildhed. Tiende er et pagtstegn igennem hvilket, vi erklærer, at Herren er vor Gud og forsørger i alle ting, og at vi er afhængige af Ham (5.Mos. 26:16-19).

Samtykkeerklæring

Det første Israel skal gøre, når de kommer ind i Det forjættede Land er, at bekræfte aftalen eller pagten, de har med Gud. Vilkårene for aftalen er, at hvis Israelitterne følger Herren, vil de blive velsignet, og hvis de ikke følger Ham, vil det gå dem dårligt. Israel skal indvilge i begge dele fra hvert sit bjerg, og hele folket skal udtrykkeligt gå ind under betingelserne ved at sige "amen" til aftalen (5.Mos. 27:12-26).

En pagt er en aftale mellem to eller flere parter,og den er bundet op på, at parterne erklærer sig enige i den. At tale - ikke tie - er at samtykke. Selv mellem to så ulige størrelser som Gud og mennesker finder dette sted.
I vort personlige trosliv og vandring med Herren vil vi ind imellem opleve, at Helligånden direkte eller gennem omstændigheder spørger os: "Er du stadig med"? Det kan f.eks. ske, når vi står over for nye skridt, der skal tages med Herren. Gud kender vort hjerte, men mange gange kender vi det ikke selv, før spørgsmålet om at forpligte sig til noget nyt melder sig. Deri åbenbares ofte for os, hvordan det er fat med os. Gud behandler os ikke som kvæg, men som mennesker skabt i Hans billede med mulighed for at tage stilling.

Vi ved alle, at Israel ikke kunne overholde deres del af aftalen, hvilket - som lovet eller forudsagt - afstedkom, at det gik dem dårligt, men Gud holdt stadig Sin del. Netop det faktum, at det gik Israel dårligt (de måtte forlade landet igen), viser, at de stadig var i pagt med Gud, selvom det ikke var den rare del af den.
Men fordi Gud ikke ønsker, at Hans folk skal forblive i den dårlige del af aftalen, tilbyder Han dem - ganske vist langt senere i deres historie - en fornyet aftale, hvor Han lover at holde begge dele af den, Hans egen og Israels del (Jer. 31:31-34). Dette kender vi som tilgivelses- og genoprettelsens pagt ved Jesu blod. Pagten er så at sige indgået i Himlen mellem Sønnen og Faderen på folkets vegne og således både evig og uforanderlig. Vores og Israels adkomst til den pagt er troen på den, accepten af nåde-betingelserne i den, og at vi bekender vor magtesløshed og synd.

For at I må have lykken med jer
I 5.Mos. 28 følger en mere detaljeret liste over pagtsvilkårene og følgerne af at adlyde Guds bud og ikke at gøre det. Det første fører til en uset grad af velsignelser, mens ulydigheden og frafaldet fører til en ligeså uset grad af ulykke og forfærdelse. Både velsignelserne og forbandelserne relaterer sig som udgangspunkt til det jordiske liv og altså ikke direkte til det evige liv.
Det har altså mærkbare konsekvenser for os her i livet, hvordan vi lever, om vi følger Guds bud eller ej. "*Far ikke vild! Gud lader sig ikke spotte. Hvad et menneske sår, skal det også høste*" (Gal. 6:7).
Dette er et vigtigt princip, vi let glemmer. Vi opdager derfor ikke altid, hvad vi sår, og når vi høster frugten af det - både den gode og den dårlige - ser vi os forundret omkring, fordi vi ikke forstår, hvorfor dette eller hint skete for os.

Torahens tale om forbindelsen mellem Guds ord og liv og død, er et ekko fra skabelsen. Alt - inklusiv mennesket - blev skabt ved Guds ord, og alt opretholdes ved det samme ord. Når vi ikke følger det ord, fornægter vi i realiteten vores egen eksistensgrundlag og vælger således døden.
Som det allerførste gjorde Gud dette klart for mennesket i Edens Have, da Han fortalte Adam, at Han ville dø, hvis han ikke fulgte Guds ord, men spiste af Kundskabens træ. Derimod kunne Adam få adgang til Livets træ, hvis han forblev i Guds ord. Lydighed er i den henseende ikke så meget et moralsk, som det er et eksistentielt anliggende.

Vigtigt vedrørende velsignelserne og forbandelserne er, at vi klart ser, hvad der er i Guds hjerte, nemlig kærlighed. Torah portionen slutter med ordene: *"Så følg da omhyggeligt denne pagts ord, for at I må have lykken med jer i alt, hvad I gør."* (5.Mos. 29:8). Gud vil, at det på alle måder skal gå os godt både i dette liv og i den kommende verden. Det er derfor, han giver os Sine bud og forordninger, og det er derfor Han indtrængende nøder os til at følge Ham. Gud er kærlighed, og alle de bud, han giver os er ikke for at besvære os, men for at det skal gå os godt.
Gud begyndte at give Torahen på Sinaj bjerget i en sky af hengivenhed og kærlighed. Den blev givet som et pagtstilbud om ægteskab mellem Gud og Hans folk. Dette indtryk må bæres med i læsningen af velsignelserne og forbandelserne. Vi må høre Åndens susen gennem det hele: "Så tilspørger jeg dig, vil du være min brud!"

Så vælg da livet - også for dine børn!

5. Mosebog 29:9-30:20

I denne uges Torahlæsning, I står (*Nitzavim*), henvender Gud sig gennem Moses til en ganske bestemt flok mennesker på et ganske bestemt historisk tidspunkt (" i dag") med et ærinde, som har lige så stor betydning for disse menneskers efterkommere til alle tider som for dem selv i deres tid.

Pagten med Gud er for alle

Lige før erobringen af Israels land samler Moses hele folket i Herrens nærvær for at slutte en edspagt. Den går kort sagt ud på, at Israel accepterer, at det kun går dem godt, når de følger Herren og holder Hans love, Torahen, og at det går dem dårligt, hvis de følger andre guder og glemmer Torahen. Pagten er altså en accept af både velsignelserne og forbandelserne, og Gud næsten nøder Israel til at følge Ham og Hans Lov og dermed vælge velsignelsen og livet, for at de må leve, og det må gå dem godt på alle måder (5.Mos. 30:19-20). Gud er livets Gud. Han ønsker, vi skal leve. Derfor gav Han os den skrevne Torah/ord, og derfor gav Han os den levende Torah/ord i skikkelse af Sin søn (Johs. 1:14; 10:10).

Pagten, der sluttes med Israel, er for alle aldersgrupper og klasser. Det er for børn og voksne, indfødte og fremmede, mænd og kvinder, stormænd og vandbærere. Ikke nok med det; pagten sluttets desuden på vegne af kommende generationer (5.Mos. 29:9-14), som derfor også bindes til den, hvilket jo senere bliver tydelig i Israels historie. Pagten er altså ikke blot for dem, der forstår den, eller selv indgår den, hvilket det moderne autonome menneske har svært ved at forholde sig til endsige acceptere. Men Gud er generationernes Gud og ønsker ALLE med i Sin pagt.

I vor tid er det moderne ikke at ville præge eller tage valg for andre. Mange forældre vil ikke tage nogen åndelig stilling for deres børn; de skal selv have lov at vælge om og hvornår, de vil tro på og følge Jesus. De ved ikke, at de derved vælger dødens vej for deres børn. Der findes intet neutralt sted, man kan placere sine børn eller familie, indtil de selv vælger. Hvis forældre ikke vælger aktivt for deres børn ift. Herren og indprenter dem troen, vil verden og Satan vælge for børnene. Velsignet er de familier, hvor der er troende klarsynede overhoveder, der på familiens og slægtens vegne slutter pagt med Gud og videregiver den beslutning til kommende generationer gennem forkyndelse og forbøn!

Ligesom den pagtssluttende generation i ugens Torah portion ikke vidste, om de kommende generationer ville forblive trofaste mod Gud, ved vi heller ikke idag, om senere slægtled vil være det, men vi kan give det bedst mulige grundlag for det, bl.a. ved at lade Guds ord, Biblen, være central i familielivet.

Frafald og frelse

Herren forudser, at Israel vil bryde med pagten med Ham, hvilket vil føre til deres spredning til alle lande. Det bliver imidlertid ikke enden på deres historie, for når de vender om til Herren igen, lover Han at forbarme Sig over dem og samle dem tilbage til landet (5.Mos. 30:1-5). Det bliver ikke en tilbagevending til status quo, så de falder fra igen, men Herren vil genføde dem ved at omskære deres hjerter, så de elsker og følger Ham - og forbliver hos Ham (5.Mos. 30:6). Dette er et tydeligt løfte om Den Ny Pagt ved Jesu blod. Vi står idag så at sige midt i disse vers. Herren har bragt over halvdelen af jøderne tilbage til landet og har genoprettet nationen Israel, og nu venter vi på opfyldelse af løftet om, at Han åbner deres øjne for frelsen i deres egen konge, Messias Jesus, med en evig åndelig genoprettelse.

Messias Jesus hentyder selv til disse vers i forbindelse med Sit komme i herlighed, når Han siger, at Han vil sende englene ud for at samle Sine udvalgte fra alle verdenshjørner og fra Himlens yderste grænse (smlg. 5.Mos. 30:4 med Matt. 24:31). Fra Ny Testamente ved vi, at det vil kulminere i opstandelsen. Vi ser altså her i Torahen et løfte til Israel om både opstandelse og national og åndelig genoprettelse. Vi som troende ikke-jøder, der ved Guds nåde har fået del i disse vidunderlige løfter, må ikke glemme, at løftet er givet til Israel først. Paulus minder os flere gange om dette, når han skriver, at frelsen er til *jøde, først, og græker* (Rom. 1:16; 2:9-10). Til gengæld kan vi glæde os sammen med Israel over løfterne til dem, mens vi venter på den dag, da alt det genoprettes, som er talt af profeterne (ApG. 3:21)

"Hvad jeg siger, er, at Kristus er blevet tjener for de omskårne for at vise, at Gud har talt sandt, og for at stadfæste løfterne til fædrene, men hedningerne skal lovprise Gud for hans barmhjertighed – som der står skrevet: Derfor vil jeg prise dig blandt folkene, jeg vil lovsynge dit navn. Igen hedder det: Glæd jer, I folkeslag, sammen med hans folk!" (Rom. 15:8-10).

Gud lover gennem Moses Israel en Messias, der skal komme og give dem en ny retfærdighed, der ikke er baseret på deres lydighed, men på Hans retfærdighed, som gives gennem tro, så det at følge pagtens ord, Torahen, er en lyst og glæde (smlg. 5.Mos. 30:11-14 med Rom. 10:5-13).

“Så vælg da livet”.

I lyset af at løfterne til Israel i 5.Mos. 30 som viser hen til Den Ny Pagt ved Jesu blod, hvor det helt centrale er det evige liv, får opfordringen til at “vælge livet” (5.Mos. 30:19) også en evighedsklang.

Det er ikke udelukkende et spørgsmål om, at vælge dette jordiske liv, som kun varer en årrække. Selvom Torahen på det ligefremme plan beskæftiger sig med det jordiske livsperspektiv, så skjuler den i sin kerne det evige liv - som her i kapitel 30. Da Jesus blev spurgt om, hvordan man arver evigt liv, henviste Han til Torahen (Markus 10:17-19; Lukas 10:25-26). Da evigt liv fås som en ufortjent gave fra Gud ved troen på Hans søn (Johs. 3:16-17), kan forklaringen ikke være, at man får evigt liv ved at holde Torahen, men i budene ligger en vedvarende - og mange gange tilhyllet - forkyndelse af det evige liv. Vi ser det bl.a. i tabernaklet og tempeltjenesten, som er en kopi af og henvisning til den himmelske virkelighed. Vi ser det i den blå snor (et symbol på himlen og den usete virkelighed) i kvasterne på tøjet (4.Mos 15:38), i mannaen (Johs. 6:36-40) og et utal af andre steder. Herren har indvævet budskabet om det evige liv i ethvert af sine bud og forordninger, så vi ser det i dagligdagens forordninger og griber det i troen på Ham.

Generationer kommer og går, men Guds ord består

5. Mosebog 31:1-29

Navnet på ugens Torah afsnit (*Vayelech - Og han gik*), er ikke oversat i den danske oversættelse. I originalteksten står der, at Moses gik og talte disse ord (5.Mos. 31:1). Læsningen består kun af et enkelt kapitel, som i hovedtrækkene beskæftiger sig med Moses overdragelse af lederskabet til Josva og overdragelsen af Torahen, som Moses havde forfattet, til levitterne, samt den nedslående konstatering, at Israel efter Moses bortgang vil vende Gud ryggen.

Overdragelsen

På grund af hændelsen ved Meribas vand (4. Mos. 20:2-12) fik Moses ikke lov til at fuldføre sin gerning med at lede Israel det sidste og afgørende stykke ind i Det Forjættede Land for at tage det i besiddelse. Moses blev derimod befalet, at overdrage hyrdestaven til Josva, som fra da af skulle stå i spidsen for Israel. Selvom Moses ledte udgangen fra slaveriet i Egypten, blev han afskåret fra at lede indgangen til friheden i Israels land. Måske ville Herren demonstrere, at uanset hvor stor en leder Moses var, så var han ikke afgørende for løfternes opfyldelse. Det er alene Gud. Derfor slås det også fast, at Gud selv vil gå i spidsen for Israel (5.Mos. 31:3,8). Ledere er vigtige, men Gud er afgørende. Det var tilfældet dengang, og det er tilfældet i enhver menighed i dag. Vi må have Gud i spidsen for hele vor vandring og forehavende, hvis det skal lykkes, og Moses befales at indskærpe både Josva og folket, at Herren vil være med dem og gå foran dem, så de ikke behøver at frygte nogen fjende. Desuden måtte Moses indsætte Josva som sin efterfølger på en måde, så det blev klart for hele Israel, at Josva var udvalgt at Gud til opgaven (5.Mos. 31:14-15). Også idag bør vi være sikre på, at den, der står i spidsen for flokken, er tiltænkt den opgave af Gud.

Mens Josva skulle lede den fysiske kamp, skulle præsterne, levitterne og de ældste lede den åndelige kamp efter Guds ord (5.Mos. 31:9). Navnlig præsterne fik den opgave at undervise folket i Torahen, Guds Lov, som Moses på Guds foranledning havde nedskrevet. Og hvert 7. år til Løvhyttefesten skulle hele folket samles for at få læst Loven op. Det gjaldt alle, der tilhørte Israel, store og små, fremmede og indfødte (5.Mos. 31:10-13). Vi ser, hvordan præsten Ezra tager dette på sig og både læser Torahen op og forklarer den, så alle kan forstå den (Neh. 8:1-8).

Idag, hvor alle kan læse, er det meget nemmere at give Guds ord videre, hvis vi virkelig ønsker det. Da mennesket er blevet til ved Guds ord, kan det samme ord også forandre os, så vi følger det og bliver "pagtsmennesker".

Tiden og evigheden

Et karakteristisk træk ved Guds skrevne ord - og specielt de profetiske bøger og passager - er, at tidsperspektivet kan veksle næsten umærkeligt. Snart beskæftiger teksten sig med det nutidige for i næste øjeblik at se frem mod Tusindårsriget og endog mod den ny himmel og jord. Gud er evig og ikke bundet af tid og rum som vi mennesker, hvorfor Hans perspektiv heller ikke er bundet heraf. Og for at give os en fornemmelse af Hans evige væsen og det evige liv med Ham, skifter perspektivet ofte. I sidste uges Torah læsning var tiden skruet frem til Messias Jesu komme og etablering af den nye pagt ved Hans blod og endog til Hans komme i herlighed med opstandelsen til følge - alt sammen uden at nævne dette direkte eller datere det, fordi Guds virkelighed altid er for hånden. I denne uges Torah læsning vender vi så tilbage til nutidens og den nærmeste fremtids realiteter, som er, at Israel vil begynde at dyrke afguder efter Moses død (5.Mos. 31:16,20,29).

Men hvorfor vil et folk, der har set et utal af Guds undere, og som på alle måder er blevet beskyttet og båret af Ham, begynde at dyrke andre guder? Og hvad er det, der går tabt med Moses bortgang?

Svaret er, at det er perspektivet, der går tabt. Når Moses ikke længere er der til at fastholde det evige livs perspektiv, som er indskrevet i Torahens bud og bestemmelser, så mennesker kan gribe det, så vil folket begynde at fokusere på livet her og nu i denne forgængelige verden. Man vil være tilfredse med at få fyldt maven og glemme det højere liv i Herren (5.Mos. 31:20). Messias Jesus adresserede det samme problem: *"Sandelig, sandelig siger jeg jer: I leder ikke efter mig, fordi I fik tegn at se, men fordi I fik brød at spise og blev mætte. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som består til evigt liv, den som Menneskesønnen vil give jer"* (Johs. 6:26-27).

Afgudsdyrkelsen i Bibelen bliver ofte symboliseret ved en genstand lavet af mennesker, så som husguder og træklodser (Es. 44:12-20). Mennesket har en syndig trang til at ville have noget i tid og rum (en genstand) til at hjælpe sig med livet i tid og rum, altså i dette timelige liv. Det er en bestræbelse på at kontrollere dette synlige liv med noget synligt, hvilket binder mennesket til det jordiske liv og får det til at glemme det evige liv i Gud.

Måske tænker vi, at vi ikke længere dyrker afguder, fordi vi hverken dyrker træklodser eller husguder. Men hvad med arkitektur, kunst og kirkekunst etc.?

Hvad binder det os til? Hvis vi behøver noget synligt for at få blik for det usynlige, vil det sandsynligvis ende med, vi er bundet af det synlige og ikke det usynlige, som kun troen kan gribe.
Pointen er, at så snart vi glemmer Guds bud og evigheden, vil afguderne stå i kø foran os - uanset om det er i en synlig skikkelse eller ej. Afgudsdyrkelse er et udslag af bindingen til dette liv og samtidig en stramning af samme binding. Med andre ord er afgudsdyrkelse en dyrkelse af det timelige liv med alle dets fornøjelser og trængsler. Der er kun et værn: Kærligheden og trangen til det evige liv hos den evige Gud. Den kærlighed og trang ligger i Torahen, og netop derfor vil Torahen stå som et vidnesbyrd mod afgudsdyrkelsen i dette liv.
Som Gud ikke overlader Israel til afguderne, vil Han heller ikke overlade os til den moderne udgave af dem, men behandle os så vi vender tilbage til Ham. Det sker oftest gennem trængsler i dette liv for at vi skal slippe det og gribe livet i Herren (5.Mos. 31:21).

Sådan er du, og sådan er Gud

5. Mosebog 31:30-32:52

Torah portionen er en poetisk sang, Gud gennem Moses giver Israel at lytte til (*Ha'azinu*), når de i fremtiden kommer i trængsler pga. deres ulydighed (5.Mos. 31:19-22). Den skal tjene til at "synge Israel" tilbage til deres Gud, ved at de besinder sig og vender sig til Ham igen.

Et vidnesbyrd

Sangen skal være et vidnesbyrd for kommende generationer om, hvem Gud er, og hvem de selv er. Da den begynder med at tiltale "himmel og jord", adresseres sangen ikke kun til Israel, men samtidig til alle jordens folkeslag til kundskab og belæring for alle, der har forvildet sig bort fra Gud.

Et vidnesbyrd om Guds væsen (5.Mos. 32:2-4)

Alt begynder med Gud. Han er Alfa og Omega, for hvem alt er muligt, og som gør alt godt. Han er fuldkommen, trofast og uden svig. At besinde sig på Gud som skaber og Herre og på Hans væsen, er det første vi skal gøre, hvis livet og omstændighederne gror os over hovedet.

Et vidnesbyrd om vores synd (5.Mos. 32:5-6)

Er vi i nød, skyldes det ikke mangler hos Gud, men ofte vor egen troløshed mod Ham. Vi må erkende, vi er faret vild. I den oprigtige og ærlige bekendelse ligger begyndelsen til genoprettelsen.

Et vidnesbyrd om udvælgelse og Guds trofasthed (5.Mos. 32:7-14)

Når det går os dårligt, kan vi føle os forkastet af Gud, men sangen står som et vidnesbyrd om, at Gud ikke fortryder Sin udvælgelse. Det gælder Israel, som er Hans særlige arvelod blandt alle jordens folkeslag (v. 9), og det gælder alle Hans børn på jorden. Det går os ikke dårligt, fordi Gud har forladt os, men fordi vi har forladt Ham. Han forlader os ikke og fortryder ikke Sin udvælgelse (Rom. 11:1-2).

Det kan vi erkende, når vi kigger tilbage på Hans omsorg for os i fortiden, og på hvordan Han gang på gang har løftet og båret os (Es. 46:3-4). Det vil Han gøre igen, når vi helhjertet vender os til Ham.

Et vidnesbyrd om årsagen til og konsekvensen af frafaldet (5.Mos. 32:15-25)

Når Gud velsigner Sit folk i overflod, kan det føre til stolthed, fordi det glemmes, hvorfra de gode kår stammer. Ligesom det ledte Israel på afveje og til dyrkelse af andre guder, kan det lede os til at tro, at vor velstand og lykke afhænger af os selv og vore evner, som vi så kommer til at dyrke.
Men så snart vi vender os bort fra vor frelses klippe, falder vi. Det sørger Herren for, ikke fordi det skal gå os dårligt, men fordi vi skal vende tilbage til kilden for vort liv og lykke.

Et vidnesbyrd om at Gud handler for Sit eget navns skyld (5.Mos. 32:26-38)
Herrens bevarelse af Sit folk er bevarelsen af Hans eget navn. Han må tage sig af og frelse Sit folk trods dets utaknemmelighed og synd, ellers vil Hans fjender tilskrive Israels (og vor) ulykke til deres egen formåen. Israel og vore fjender har kun magt over os, fordi Herren tillader det og endda i Sin suverænitet bruger fjenderne til at bringe Sit folk tilbage til sig selv igen.
Gud lader kun Sit folk lide pga. deres egen synd indtil det punkt, hvor kræfterne slipper op, og folket er ved at gå til grunde, og hvor afgudernes magtesløshed åbenbares. Så griber Han ind.

Et vidnesbyrd om at der er ingen som Israels Gud (5.Mos. 32:39-43)
Det store vidnesbyrd i sangen og hele Skriften er, at der er ingen Gud som Herren. Dæmoner og åndemagter er intet imod Ham. Det er Ham, der gør levende og Ham, der slår ihjel. Han vil tage hævn over alle magter og myndigheder i himmelrummet (bemærk han sværger ved himlen), over alle som har handlet ondt mod Israel.
Der var åbenbart en tendens i Israel dengang, som der også er blandt troende idag, til at tilskrive Satan og hans sammensvorne for stor magt i vore liv. Vi kæmper mod åndemagter og sygdomme, som ganske rigtigt kan husere i vore liv, og tror, de virkelig kan skade os for alvor, at de kan slå os ihjel. Men her i sangen synger Moses udtrykkeligt på Guds vegne, at det er Herren, der bestemmer over liv og død. Ingen Satan og ingen ond ånd kan gøre noget, som Gud ikke kan afværge. Han alene har AL magt. Vort liv og vor død er tilmålt af Ham.
At tilskrive Satan for stor magt er en måde at dyrke ham på. For ofte forekommer kampen mellem Gud og Satan os næsten lige, men sangen her står som et vidnesbyrd for alle slægter om, at Satan ikke er noget problem for Gud. Det er os, der er problemet, fordi vi tiltror andre ånder for stor magt, hvilket leder til en fokusering på dem - vores opmærksomhed tilhører kun Herren.

Syng med på sangen
Denne sang skulle synges som et vidnesbyrd for Israel, når de havde forvildet sig bort fra Herren. Måtte Helligånden synge den for vort indre øre, når vi på områder i vore liv er kommet væk fra Gud, så vi øjeblikkeligt vender os til Ham og tilbeder Ham alene, for der er ingen anden end Ham. Han har overgivet magten i Himlen og på jorden til Sin Søn, fordi Jesus har nedbrudt al djævelens magt. Bliver vi hos Ham, er vi i sikker havn.

Moses udtrykte Guds kalden på Israel gennem poesi. Mange århundrede senere fortalte Messias Jesus en fortælling i prosa om den fortabte søn (Lukas 15:11-32), som også skulle opmuntre tilhørerne til at søge Gud. Det er let at se ligheden mellem de to beretninger, som måske endda er elementer i Moses og Lammets sang, som alle troende engang skal synge (Åb. 15:3-4).

Lykkelig er du, Guds Israel!

5. Mosebog 33:1-34:12

"Dette er velsignelsen" (*Vezot haBracha*) er navnet på Torah portionen med Moses' sidste ord til Israel, før han dør og går ind til Herrens herlighed på Nebobjerget.

Herren omkranser Sit folk

Velsignelserne til Israels stammer (5.Mos. 33:6-25) er omkranset og indrammet af Herrens forsikringer til Israel om beskyttelse og frelse (5.Mos. 33:1-5, 33:26-29). Tekstens opbygning illustrerer, hvordan Gud er en beskærmende ildmur om Sit folk. I indledningen (5.Mos. 33:2,4,5) ser vi sammenstillingen 'Herren - Jakob - Jeshurun' (et hædersnavn for Israel). De samme navne forbindes i slutningen af velsignelserne, men nu i omvendt rækkefølge (5.Mos. 33:26,28,29). Således kommer Herrens navn (YAHVEH) til at stå som det første og det sidste. Ingen kan rive Israel væk fra Gud og Hans navn.

I indledningen siges det, at Herren kommer som værn for Israel fra syd - Sinaj, Se'ir og Padan Aram. Han kommer i stråleglans som Israels Konge sammen med den himmelske hærskare.
Profeten Habakkuk føjer endnu flere detaljer og oplysninger til Moses' ord om Herrens komme i Sin frygtindgydende herlighed (Hab. 3:3-19). Også Esajas profeterer om, hvordan Herren kommer Israel til undsætning fra Edom i blodrøde klæder (Es. 63:1-9), hvilket er en tydelig henvisning til Messias Jesu komme i herlighed, hvad også Johannes bekræfter (Åb. 19:13).
Moses ser således frem til det tidspunkt, hvor Messias endegyldigt vil forløse Israel, så det kan bo i tryghed velsignet af Himlens dug. "*Lykkelig er du Israel*" (5.Mos. 33:28-29) er en aldeles passende slutning på Torahen, fordi Torahens endemål netop er Messias Jesus (Rom. 10:4).

Stammernes velsignelse

Ligesom Jakobs velsignelser af sine sønner (1.Mos. 49) er ordene her til Israel skrevet i poetisk form. Moses taler ud fra et fremtidigt perspektiv, hvor Israel er kommet ind i landet. Han beskriver stammernes liv i deres respektive territorier, idet han fokuserer på de velsignelser samt glæder og sikkerhed, de vil nyde der under Guds bevågenhed. Ordene til de enkelte stammer er meget forskelligartede. Nogle er formet som bønner til Gud, andre adresseret til

stammerne selv, mens andre igen beskriver stammerne og deres territorier. Fælles for alle er nåden, der hviler over dem.

Vi ser, at en af stammerne mangler, nemlig Simeon, hvilket har givet anledning til forskellige forklaringsforsøg. Nogle rabbinske skrifter ser Simeon repræsenteret i ordene til Judah: "Herre, hør" (5.Mos. 33:7), da navnet Simeon på hebraisk har samme ordstamme som 'hør', hvilket også var ordene, Simeons mor ytrede, da hun havde født ham (1.Mos. 29:33). På den måde ser man Simeon repræsenteret ved en anden stamme, som tilfældet også er i 5.Mos. 33:18 angående Zebulon og Issakar.
Andre ser i fraværet af Simeon en opfyldelse af Jakobs profeti til Simeon om, at han pga. sin vrede bliver spredt i Israel (1.Mos. 49:7). Således blev Simeons territorium omkranset af og på en måde indlemmet i Judas territorium.

Hvorom alting er, så optræder Simeons stamme i Åb. 7:5-8, hvilket giver stammen en plads i endetidens scenarium. Til gengæld mangler Dans stamme så her, ligesom heller ikke Efraims stamme er nævnt direkte, selvom Mannasse er det.

Det er tydeligt, at Israels stammer er vigtige i Guds husholdning, og derfor langt fra har udspillet deres rolle i Guds frelsesplan. I Åbenbaringsbogen læser vi, at der er 12 porte som indgang til Det Ny Jerusalem, som bærer navnet på Israels 12 stammer. Intet under at Herrens eget navn her i Moses' profeti omkranser Israel. Måtte vi sammen med Gud glæde os over Israels 12 stammer og dermed holde indgangene til Det Ny Jerusalem åben for alle stammer og tungemål.

Moses' farvel
Sidste kapitel i Torahen er viet til at sige farvel til den mand, Gud udvalgte til at lede Israel til frihed i Forjættelsens land, men som ikke selv fik lov at smage den frihed. Det siges, at Moses døde under Guds kys. Måtte det samme ske for os, når Herren lader vores tid rinde ud.
Som det eneste menneske det er sket for, blev Moses begravet af Herren selv. Hvilken ære. Men Herren sørgede for, at ingen kan finde stedet, måske fordi det ville blive gjort til valfartssted for vildfarne sjæle. Judas skriver, at ærkeengelen stredes med Djævelen om Moses' lig (Judas 9). Måske ville Satan hylle sig i Moses legeme og vildføre folket, eller netop gøre hans grav til et "helligt" tilbedelsessted.

Det er svært at læse om afskeden med Moses uden at føle sorg over hans skæbne, men måske tjener det til at vise os, at uanset hvor stor en Guds tjener, Moses var, så var han ikke ufejlbarlig. Han var en synder som os alle.
Det er som om, Gud lader alle Skriftens store mænd fejle på et eller andet punkt, måske for derigennem at vise os, at de ikke var Hans Messias. Der ventede en anden. Der har kun levet én syndfri mand, som kan føre os til herlighed helt ind i det Allerhelligste i Himlen, ind i den ny himmel og jord. Hans navn er Jesus fra Nazareth, Han er Messias og Guds egen søn!